

KRIITTINEN KOMMENTAARI

Kriittisten huomautusten päätehtävänä on kertoa, miten käytetyt lähteet eroavat toisistaan ja kriittisestä editiosta.

Käytetyt lyhenteet

Canto	Lauluääni.
cb	Kontrabasso.
cl	Klarinetti.
cor	Käyrätorvi.
F	Musiikki-Fazerin käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. 166</i> .
fg	Fagotti.
fl	Huilu.
HYK	Helsingin yliopiston kirjasto.
k.kop	Kaivertajan kopio. Käsikirjoitus, johon tietty editio pohjautuu. Kaivertajan kopion tunnistaa siihen jälkikäteen painossa tehdyistä, painatustyöhön liittyvistä merkinnöistä. Esim. k.kop/ B tarkoittaa kriittisessä kommentaarissa lähteeksi B nimetyn painetun laitoksen painotyön pohjana ollutta käsikirjoitusta.
kn	Kustannusnumero.
kr.ed.	Madetojan yksinlaulujen ja duettojen kriittinen editio.
L/S	Seija Lappalainen & Erkki Salmenhaara: Leevi Madetojan teokset. Helsinki 1987, Suomen Säveltäjät ry. Painopaikka: Jyväskylän yliopiston monistuskeskus.
MIC	Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus.
MT	Suomalaisen musiikin tiedotuskeskuksen käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. MT</i> .
ob	Oboe.
OK	Oikea käsi.
OYK/MOK	Oulun yliopiston kirjasto/Madetoja-Onerva -kokoelma.
Pfte	Piano.
r.k.sid.	”Ruskeisiin kansiin sidottu”. OYK/MOK:ssa säilytetään Madetojan omistuksessa ollutta, ruskeilla kansilla varustettua nidettä, johon on sidottu suuri määrä Madetojan yksinlauluja painettuina laitoksina. Osassa lauluista on säveltäjän merkintöjä/korjausehdotuksia, osassa ei. Mikäli säilytyspaikkalyhenteestä <i>OYK/MOK</i> puuttuu määre <i>r.k.sid.</i> , on kyseessä irtonuotti.
S-A	Sibelius-Akatemian kirjasto.
SKS	Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjallisuusarkisto.
SLSA	Svenska Litteratursällskapet i Finland, Historiska och litteraturhistoriska arkivet. Säilytyspaikka: HYK.
SS	Suomen Säveltäjät ry:n käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. SS</i> .
TEOSTO	Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n käsikirjoituskokoelma HYK:ssa. Signum: <i>MS. MUS. TEOSTO</i>
tr	Trumpetti.
vc	Sello.
VK	Vasen käsi.
vl (myös VI)	Viulu.
vla	Alttoviulu.
YLE	Yleisradion nuotisto.

Kriittisten huomautusten rakenne

Sävellykset käydään läpi kriittisessä kommentaarissa yksitellen samassa järjestyksessä, kuin ne on julkaistu nuottiosuudessa. Yksittäistä sävellystä koskeva osuus noudattaa aina samaa rakennetta, jonka pääkohdat ovat:

Otsikko

-Opusnumero, mikäli laululla sellainen on.
-Laulun nimi.
-Tekstin kirjoittaja/kokoaja ja hänen synnyin- ja kuolinvuotensa.
-Sävellysvuosi. Valtaosassa lauluista sävellysvuosi on annettu L/S:n mukaisena. Epävarmat vuosiluvut ovat [hakasuiluissa].

Lähteet

Lähteet esitellään seuraavassa järjestyksessä:

-*Alkuperäisteksti (OT)*: Käytännössä tämä tarkoittaa tavallisimmin runokokoelman ensilaitosta tai muuta painotuotetta, jossa Madetojan käyttämä runo on ensimmäisen kerran julkaistu.

-*Musiikkilähteet (A, B, C jne)*: 1. Madetojan käsikirjoitukset/luonnokset; 2. Madetojan käsikirjoituksista julkaistut faksimilekopiot; 3. Muiden tekemät käsikirjoituskopiot; 4. Oikovedokset (oikovedoksia säilynyt vain kahdesta laulusta); 5. Madetojan omistuksessa olleet hänen merkintöjään sisältävät painetut laitokset; 6. Painetut laitokset (tavallisimmin ensilaitos).

Lähteiden keskeisimmät tunnuspiirteet kuvaillaan ja käsikirjoitusten säilytyspaikka mainitaan.

Lähteiden esittelyn jälkeen ilmoitetaan päälähde ja lähteitä vertaillaan lyhyesti. Sellaiset Madetojan luonnokset, jotka tunnetaan, mutta joita ei ole käytetty lähteenä mainitaan tällä kohden.

Kriittiset huomautukset

Musiikkia koskevat huomautukset: Huomautukset käydään läpi tahtijärjestyksessä. Lyhennyksillä *Canto*, *Canto/ylempi ääni*, *Canto/alempi ääni*, *Pfte*, *Pfte/OK* ja *Pfte/VK* ilmaistaan, mitä esityskoneiston osa-alueita huomautus koskee. Lähteen symboli (**A, B, C jne**) ilmaisee, mitä lähdeettä huomautus koskee.

Tekstiä koskevat huomautukset on järjestetty samalla tavoin kuin musiikkia koskevat huomautukset. Kuitenkin vain eräissä duetoissa on ollut tarpeen täsmäntää se esityskoneiston osa-alue, johon huomautukset kohdistuvat (*Canto/ylempi ääni*, *Canto/alempi ääni*).

Neljä laulua, op. 2

Op. 2 n:o 1, Lähdettyäs

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
1908

Lähteet

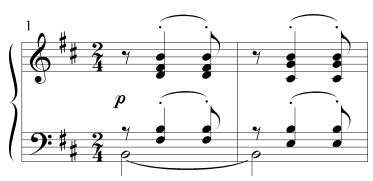
OT	V.A.Koskenniemi:	Runoja Porvoo 1906 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan käsikirjoitus (ilmeisesti k.kop/C, sillä sisältää painatustyöhön viittaavia merkintöjä). Suomenkielinen teksti. Sävellajimerkintä vain laulun alussa, kun se muissa lähteissä on joka viivaston alussa. Samalla nuottipaperiarkilla myös <i>Yksin op. 2 n:o 2</i> . Laulujen kantaesitys (14.12.1908) todennäköisesti tapahtunut tämän käsikirjoituksen pohjalta. Säilytyspaikka: HYK/SS.	
B	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielisen tekstin lisäksi myös J.J.Meyerin saksankielinen käännös tod. näk. Madetojan omalla käsialalla. Ensimmäisen partituurisivun alalaitaan lisätty kustannusnumero <i>R.E.W.10</i> . Säilytyspaikka: HYK/F.	
C	Säveletär 1/1909, nuottiliite.	
D	Painettu laitos <i>R.E.W.10</i> , R.E.Westerlund, Helsingfors.	

Päälähde on **B**. **C** on nähtävästi piirretty **A**:han nojautuen. Kirjeessään äidilleen (Leevi Madetoja > Anna Madetoja 16.2.1909; SKS) Madetoja mainitsee korjanneensa kotiin lähettämäänsä Sävelettären nuottiliitteeseen (**C**) lyijykynällä pari painovirhettä. **D** on piirretty **B**:n mukaan. **B** ja **D**

poikkeavat A:sta ja C:stä eräin paikoin ja koska ne ovat myöhempiä, niiden voidaan katsoa edustavan Madetojan myöhäisempää ja pitempään harkittua kantaa.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-2	Pfte	A ja C: Soinnut portato:
		
5-6	Pfte/OK Pfte	A ja C: Fraseerauskaari ei ala vielä tahdin 5 viimeiseltä kahdeksasosalta, vaan vasta tahdin 6 alusta. A, C ja D: <-merkintä alkaa vasta tahdin 6 1/8:lta.
6-7	Canto	A ja C: <i>mp</i> -merkintä vasta tahdin 7 alussa.
8-9	Pfte/OK Pfte/VK	A ja C: Fraseerauskaari puuttuu. A ja C: Tahdistä 8 alkava (alempi) fraseerauskaari puuttuu. Ylempi, tahdistä 9 alkava fraseerauskaari on, mutta se on kuin B:ssä ja D:ssä (katso tahteja 9-12 koskeva kommentti).
9-12	Pfte/VK	A ja C: Fraseerauskaari päättyy tahdin 11 alkuun (<i>cis</i> -sävelle), kun se B:ssä ja D:ssä jatkuu tahdin 12 2/4:lle asti.
10	Pfte/VK	A: 1/4:lle sijoittuvassa soinnussa ollut alun perin myös <i>e</i> -sävel, joka on kuitenkin pyyhitty yli aksenttimerkkiä muistuttavalla kulma- viivalla.
10-11	Pfte	A ja C: >-merkintä puuttuu.
12	Pfte/VK	A ja C: Basson <i>G</i> -sävel 1/2-nuotin sijasta kahdeksi 1/4-nuotiksi jakautunut. Näistä ensimmäinen sidottu kaarella edelliseen tahtiin.
12-13	Canto	D: Säerajamerkki, puuttuu tahtien 12 ja 13 väliltä.
13-15	Pfte/OK Pfte/VK	A ja C: Kaaret puuttuvat oikealta kädeltä kokonaan. A. ja C: Vasemmalla kädellä vain tahdin 13 sävelet <i>cis</i> - <i>Cis</i> on yhdistetty kaarella, kun lähteissä B ja D kaari ulottuu tahdin 15 alkuun asti.
15	Canto Pfte/VK	A ja C: Neljäsosanuotti ja neljäsosatauko puolinuotin sijasta. C: Bassossa <i>Fis</i> -sävel <i>G</i> -sävelen sijasta. Tämä on epäilemättä yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.
16-18	Pfte	A ja C: Tahdit poikkeavat hieman kahdesta muusta lähteestä, mm. <i>allarg.</i> -merkintä puuttuu, kaarituksessa ym. on eroa:

18	Canto, (Pfte)	A ja C: <i>Agitato</i> eikä <i>Poco agitato</i> kuten lähteissä B ja D. Alun perin B:ssä ollut <i>Poco agitato</i> . <i>Poco</i> on vedetty sitten yli ja lisätty suuri alkukirjain <i>Agitato</i> -sanaan. Lopulta <i>Poco</i> -sana on taas lisätty merkintään. D: <i>f</i> -merkintä puuttuu.
	Canto	
19	Pfte	A ja C: <i>mf</i> -merkintä puuttuu ja <-merkintä alkaa 3/8:n kohdalla D: <-merkintä alkaa n. 3/32:aa aiemmin.
20	Canto	A: 1/4:lla ollut ensin alkupitkä rytmi (kuten 2/4:n kohdalla), mutta se on muutettu kahdeksi 1/8-nuotiksi.
	Pfte/OK ja VK	A ja C: Aksenttimerkinnät puuttuvat.
21	Pfte	A ja C: <i>mf</i> -merkintä puuttuu. <-merkintä alkaa 2/8:n kohdalla ja päättyy juuri ennen tahdin viimeistä neljäsosaa.
	Pfte/OK	B ja D: Muistutukseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu 3/4:lle sijoittuvan triolin <i>d²</i> -sävelen edestä.
22	Pfte/OK	A ja C: Keskimäinen sointu viisiääninen, mukana myös <i>es²</i> .
	Pfte/VK	C: 1/16-tauko tremolon edestä keskimmaisella neljäsosalla puuttuu ja tremolo on täyden neljäsosan mittainen. A: Mainitun tremolon eteen on kirjoitettu 1/8-tauko. Täyden neljäsosan mittainen tremolo tahdin keskellä C:ssä saattaisi olla yksi Madetojan mainitsemista painovirheistä.
23	Canto	A: Tekstin lausutus/melodiarytmi alkujaan allaolevan nuottiesimerkin mukaiset, mutta Madetoja on käsikirjoitukseen korjannut kohdan nykyiseen (kr.ed.) muotoonsa.
		 kau - neu-te - si kek - si,
24	Canto	A ja C: > ja <i>rit.</i> -merkinnät puuttuvat tahdin viimeiseltä neljäsosalta. B: muistutukseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu <i>h'</i> -sävelen edeltä. Lauluäänellä ollut ilmeisesti oma <i>mf</i> -merkintänsä, joka on kuitenkin pyyhitty yli.
	Pfte Pfte/VK	A ja C: <i>mf</i> , > ja <i>rit.</i> -merkinnät puuttuvat. A ja C: Fraseerauskaari tahdin viimeisellä neljäsosalla päättyy <i>Cis</i> -sävelen kohdalle eikä jatku seuraavan tahdin <i>H₁</i> -sävelen kuten lähteissä B ja D.
	Pfte	D: <i>rit</i> -merkintä on OK:n viivaston yläpuolella; >-merkintä alkaa jo 2/16:n kohdalla.
25	Canto, Pfte	A: Esitysmerkintänä : <i>diminuendo e ritard.</i> C: <i>dim. e ritard.</i> ; <i>mp</i> -merkinnät puuttuvat sekä A:sta että C:stä
25-26	Pfte/OK	A ja C: Tahdin 25 toiselta neljäsosalta lähtevä fraseerauskaari puuttuu. B: Fraseerauskaari merkitty sekä ylä- että alapuolisena.
27	Pfte	A ja C: Esitysmerkintänä <i>p</i> (eikä <i>pp</i> , kuten kahdessa muussa lähteessä).
27-28	Pfte/VK	C: Tahtiviivan yli ulottuva yhdyskaari <i>H</i> -sävelten väliltä puuttuu. Tämä on todennäköisesti yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.
28	Pfte	A ja C: Esitysmerkintänä <i>rit. sempre</i> (eikä pelkkä <i>rit.</i> kuten kahdessa muussa lähteessä). D: <i>rit.</i> -merkintä vasta 2/8:n kohdalla (ensimmäisellä synkopoidulla neljäsosalla).
	Pfte/VK	C: Tahdin viimeisellä kahdeksasosalta <i>H</i> -sävel eikä A kuten muissa lähteissä. Tämä on todennäköisesti yksi Madetojan kirjeessään tarkoittamista painovirheistä.

- 29-32 Pfte A ja C: Esitysmarkintana (tahdin 29 alussa) **p** *legato* (eikä pelkkä **p**, kuten kahdessa muussa lähteessä). Vastaavasti kaaret puuttuvat.
- 31-40 Canto, Pfte A ja C: Eroavuuksia on kahteen muuhun lähteeseen verrattuna melko paljon, erityisesti piano-osuudessa:

- 40 Canto A: Lauluääni kirjoitettu ensin ilman triolia (nuottiesimerkki), mutta Madetoja on korjannut kohdan nykyiseen (kr.ed.) muotoonsa.

- 41 Pfte A ja C: Oikean käden kaari päättyy 4/8:lle d^2 -säveleen eikä jatku seuraavan tahdin alkuun kuten kahdessa muussa lähteessä. Vasemmalta kädeltä kaari puuttuu. Myös \llcorner -merkintä puuttuu.
- 42 Canto, Pfte A ja C: **f**-merkinnät ja *Poco largamente* puuttuvat. **D**: *poco largamente* (pieni alkukirjain ja kursiivi).
- 43-44 Pfte A ja C: Aksentimerkit jatkuvat tahdin 44 ensiskulle asti ja \rhd -merkintä puuttuu.
- 45 Pfte A ja C: **mp**-merkintä puuttuu ja \rhd -merkintä sijoittuu vasta jälkimmäisen neljäsosan kohdalle.
- 45-46 Pfte/OK A ja C: Triolimerkintä (3) ja kaari puuttuvat.
- 46 (Canto), Pfte A: Sävellys alkujaan päättynyt tahtiin 46, joka on ollut allaolevan nuottiesimerkin mukainen. Madetoja kuitenkin yliviivannut tämän tahdin ja lisännyt nykyiset (kr.ed.) lopputahtit.

- 46-47 Pfte **D**: *dim. e rit.*-merkintä vasta tahdissa 47, alkaen suunnilleen 2/8:n kohdalta. A ja C: *dim. e rit.*-merkintä puuttuu.

- 46-49 Pfte/VK A ja C: Iskuttomille tahtiosille sijoittuvien kahdeksasosaparien legatokaaret puuttuvat.
- 48 Pfte/VK A ja C: Kahdeksasosapari tahdin jälkipuoliskolla on *cis-g* eikä *e-g*, kuten kahdessa muussa lähteessä.
- 49 Canto A ja C: Lauluosuudelle ei ole merkitty fermaattia. Pfte A ja C: **pp**-merkintä puuttuu.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Koskenniemen tekstin kokonaan tehden siihen eräitä sana- ja välimerkkimuutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 3-4 A: *Lähdettyäs, armahani* (pilkku sanojen välissä).
- 26 **OT**: *yöhön kadottain?*
A: *yöhön unhottain?* Alle kirjoitettu kuitenkin vaihtoehdoksi *kadottain?*
C: *yöhön unhottain.*
B: alun perin ollut *yöhön unhottain?* unhottain-sana kuitenkin viivattu yli ja päälle kirjoitettu *kadottain*.
- 35-36 **OT**: *sammuu sydämeni* A: *vaipuu*, jonka alla *sammuu*
- 43-44 **OT**: *vaikenitkin, syön?* (pilkku sanojen välissä).

Op. 2 n:o 2, Yksin

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
 1908

Lähteet

- OT** V.A.Koskenniemi: Runoja
 Porvoo 1906
 Werner Söderström Osakeyhtiö
- A** Madetojan käsikirjoitus. Samalla nuottipaperia arkilla op. 2 n:o 1 *Lähdettyäs*. Suomenkielinen teksti. Laulujen kantaesitys (14.12.1908) tapahtunut todennäköisesti tämän käsikirjoituksen pohjalta. Toisin kuin *Lähdettyäs*, *Yksin* ei sisällä painatustyöhön viittaavia merkintöjä. Säilytyspaikka: HYK/SS.
- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Suomenkielinen teksti. Arkille lisätty teoksen kustannusnumero A.E.L.398. Säilytyspaikka HYK/F.
- C** Painettu laitos A.E.L.398. Axel E. Lindgren, Helsinki.

Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A.E.L.398., Säilytyspaikka OYK/MOK), jonka kanteen on Madetojan käsialalla kirjoitettu: *Mielenkiintoinen tehtävä!* "Mielenkiintoinen tehtävä" on saattanut olla esim. laulun sovittaminen jollekin toiselle kokoonpanolle, vaikkapa orkesterilauluksi. Tällaisen sovituksen olemassaolosta ei kuitenkaan ole tietoa. Madetoja on tapansa mukaan yliviivannut rhat pisteet otsikon, tempomerkinnän jne. perästä. Mitään varsinaisia korjauksia itse lauluun säveltäjä ei kuitenkaan ole ehdottanut.

B on päälähde. **B** ja **C** vastaavat suuressa määrin toisiaan. **C**:hen on kuitenkin tehty eräitä lisäyksiä ja muutoksia. **A** sitävastoin poikkeaa edellisistä erityisesti piano-osuutensa, mutta jonkin verran myös melodiansa puolesta. **A** on julkaistu seuraavan sivun alussa kokonaisuudessaan nuottiesimerkinä, joten sen eroavuuksia ei kommentaarissa laajemmin käsitellä. **A**:ta on kuitenkin käytetty hyväksi kriittisen laitoksen eräissä ratkaisuissa.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 3-4 Canto, Pfte/OK **B**: \llcorner -merkintä on oikean käden viivaston yläpuolella tarkoittaen kuitenkin tod. näk. lauluosuutta (vrt. vastaava kohta seuraavan sivun nuottiesimerkissä eli **A**:ssa).
- 5 Pfte/VK **B** ja **C**: 5/8:n kohdalla olevan *ges*-säveln edeltä puuttuu alennusmerkki eikä se tietyksi

Yksin, op.2 n:o 2

Madetojan varhaisemman käsikirjoituksen (lähde A) mukainen versio

Andante

Tai - vas välk - ky - väi - sin ja - lo - ki - vin o - maa yll - häi - syyt - tään var - ti - oi. Lois - te vä - sy - nei - den

lyh - tyin ri - vin, va - lais - ta ei sie - lu - a - ni voi. Sy - vään tun - ne,

poh - jaan as - ti tun - ne kat - ke - ruut - ta ko - vaa koh - ta - lon. Kat - so her - kee - mät - tä yö - hön,

kun - ne kor - kein to - tuus kät - ket - ty - nä on.

		välttämätön olekaan. Alennusmerkkiä on johdonmukaisuuden vuoksi kuitenkin käytetty kr. editiossa, sillä OK:n vastaavalle sävelle (<i>ges</i>) se on sekä B:ssä että C:ssä merkitty. B: > -merkintä puuttuu.	9-10	Canto	B: Rivi vaihtuu tahtien välillä ja > -merkintä tahdin 9 lopussa ulottuu reilusti tahti- viivan yli. Tämä viittaa diminuendon jatkumi- seen melko yhtenäisenä tahdin 10 alkupuolelle sijoittuvan > -merkinnän loppuun asti.
7	Canto Pfte/VK	C: <i>p</i> -merkintä ja < -merkintä puuttuvat. B: Madetojan kaaritus tahdin alkupuoliskolla on tulkinnanvarainen. Madetoja on joko piir- tänyt kaaren kahdessa osassa tai sitten hän on halunnut merkitä 1/4:lle sijoittuvalle triolille oman ylimääräisen kaarensa pidemmän kaaren rinnalle (näin asia on tulkittu C:ssä). Kr. editiossa on katsottu Madetojan tarkoittaneen yhtä, yhtenäistä, tahdin alusta 4/8:lle ulottuvaa kaarta.	14	Canto	B: Tahdin alussa on yli pyyhitty <i>mf</i> -merkintä.
8	Canto	B ja C: Palautusmerkki puuttuu 4/4:lle sijoit- tuvan h':n edeltä. A:ssa vastaavalla melodia- kohdalla palautusmerkki on (ks. ylläoleva nuotiesimerkki, tahti 7), vaikkakin melodia- rytmi on siinä B:hen ja C:hen verrattuna tihen- netty, kulkien kahdeksasosanuotteina.	15	Canto	C: <i>cresc.</i> -merkintä puuttuu. B:ssä se on kir- joitettu laulutekstin alapuolelle, oikean käden viivaston yläpuolelle, mutta tarkoittaen tod. näk. lauluääntä.
9	Pfte/VK	B: Bassosävel 2/2:lla näyttää alun perin olleen c' ja on jälkeen päin korjattu d':ksi.	17	Pfte	B: <i>rit.</i> -merkintä puuttuu. Siten <i>assai</i> -määre aivan ilmeisesti kohdistuu <i>dim.</i> -merkintään.
			18	Pfte/VK	C: c-sävel puuttuu 1/2:n kohdalta.
			20-21	Pfte	B: < -merkintä ja <i>sfz</i> -merkintä puuttuvat. C:ssä sforzaton sijasta väärinpäin kääntynyt aksenttimerkki. A:ssa on <i>sfz</i> ja myös kr. editiossa on noudatettu tätä ratkaisua.
			22	Pfte/OK	B: 6/8:n kohdalla olevassa soinnussa mukana myös d'-sävel. C: 8/8:n kohdalla olevan soin- nun as'-sävelen edestä puuttuu alennusmerkki, joka ei ole välttämätön, mutta oikeinluvun

		varmistamiseksi hyödyllinen. B :ssä alennusmerkki on.
24	Pfte/VK	C : VK:llä kaari alkaen 2/8:lta ja päättyen 8/8:lle. A :ssa ja B :ssä kaarta ei ole.
25	Pfte/VK	B : Bassossa 4/4:n kohdalla oktaaviotteen sijasta C -sävel varustettuna merkinnällä <i>Col 8va</i> .

Teksti

Madetoja käyttänyt Koskenniemen kaksisäkeistöisen runon kokonaan, ilman suurempia muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

10-11	B ja C :	Typistetty tekstin toisto: <i>ei voi</i> on Madetojan musiikillisista syistä tekemä lisäys. A :ssa tekstin toistoa ei ole.
23	OT :	Runo päättyy huutomerkkiin: <i>on!</i>

Op. 2 n:o 3, Talviaamu

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
[1909]

Lähteet

OT	V.A.Koskenniemi	Valkeat kaupungit Porvoo 1908 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan käsikirjoitus, joko keskeneräinen tai sitten osa kadonnut. Kaksi sivua, tahdit 1-25. Esitysmarkinnoltaan varsin puutteellinen B :hen ja C :hen verrattuna. Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/MT.	
B	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C), kolme sivua. Suomenkielinen teksti. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusyhtiön nimi ja kotipaikka <i>A/B A.Apostol OY / Helsinki</i> sekä kustannusnumero muodossa # 200. Kustannusnumero on samassa muodossa lisätty myös kolmannen eli viimeisen sivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.	
C	Painettu laitos: <i>Edition Apostol N:o 200</i> . AB A.Apostol OY, Helsinki. Suomenkielinen teksti.	

B on päälähte. **C** sisältää kuitenkin **B**:hen verrattuna jonkin verran täsmennyksiä esitysmarkintojen muodossa. **A** poikkeaa esitysmarkintojen osalta **B**:stä ja **C**:stä varsin paljon. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut ja hänen merkintöjään sisältävä painettu laitos (*Edition Apostol, N:o 200*). Madetoja on siitä tapansa mukaan yliviivannut tarpeettomat pisteet otsikon, tempomarkintojen yms. perästä, mutta ei ole tehnyt musiikillisia korjauksia. Säilytyspaikka OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto, (Pfte) Pfte	A : <i>Andante grazioso / Ei liian nopeasti</i> A : <i>col ped.</i>
1-3	Pfte/OK	A : Kaaritukset puuttuvat.
1-33	Pfte	A ja B : Madetoja ei käsikirjoituksissaan ole käyttänyt poikkeusjakoisten iskualojen (trio-lien, kvintolien, sekstolien) numeromerkintöjä, vaan ne on lisätty vasta C :hen.
2	Canto	A : <i>p</i> -merkintä puuttuu.
3	Canto	A : Melodia tahdin loppupuolella ollut ensin allaolevan nuottiesimerkin mukainen, mutta korjattu sitten samanlaiseksi kuin B :ssä, C :ssä ja kr. editiossa.

4	Canto	A : Myös tahdin 4 jälkimmäisen puoliskon melodia näyttää olleen alun perin B :stä ja C :stä poikkeava, mutta korjattu sitten niiden mukaiseksi. Merkinnöistä on mahdoton varmasti sanoa, miten Madetoja on melodian alun perin kirjoittanut, mahdollisesti <i>es²</i> ja <i>d²</i> -sävelet ovat alkujaan olleet päinvastaisessa järjestyksessä. Tahdinpuoliskon rytmi on silti ollut sama kuin B :ssä ja C :ssä.
4-5	Canto Pfte	A : < -merkintä puuttuu. A : < -merkinnän sijasta <i>poco cresc.</i>
4-6	Pfte/OK	A : Erilainen kaaritus: joka kvintolilla oma kaari.
6	Canto	A : <i>mf</i> -merkintä puuttuu.
6-7	Pfte	A : <i>crescendo sempre</i> ; B : <i>crescendo poco a poco</i> - - -.
7	Pfte/OK	A : Kaaritukset puuttuvat.
7-8	Canto	A : <i>cresc.</i> - - - <i>f</i> -merkintä puuttuu. B : <i>crescendo</i> - - - <i>f</i> .
8-9	Pfte/OK	A : Erilainen kaaritus: joka kvintolilla oma kaari.
9	Pfte	A : <i>dim. assai</i>
10	Pfte Pfte/OK	A : <i>dim.</i> -merkintä tahdin alusta puuttuu. A : Kaaritus poikkeaa: Kaksi ensimmäistä kvintolia kaaritettu yhteen ja kahdella jälkimmäisellä omat, erilliset kaarensa. B : Puolitauko puuttuu tahdin jälkimmäiseltä puoliskolta.
11	Canto, (Pfte)	A : <i>Mosso</i> -merkinnän alapuolella yliviivattu teksti: <i>subito mobile</i>
11-12	Pfte	A : Molempien tahtien alussa <i>mp. cresc.</i> eikä <i>p</i> < ; <i>mp</i> -merkinnän asemesta ollut ilmeisesti alun perin <i>mf</i> , joka sitten korjattu <i>mp</i> :ksi. A ja B : Lyhyt > -merkintä puuttuu molempien tahtien lopusta. Se on lisätty vasta C :hen.
11-13	Pfte	A : Kaaritukset puuttuvat.
12	Pfte/OK Pfte/VK	A ja B : Aksenttimerkki puuttuu 1/4:n kohdalle sijoittuvan kvintolin neljänneltä 1/16-osalta. B : Aksenttimerkki tahdin alusta puuttuu, A :han se on merkitty.
13	Pfte	A : Pelkkä <i>rall.</i> , joka on kirjoitettu tahdin alkuun; <i>mp</i> -merkintä on yliviivattu. B : <i>mp</i> -merkintä puuttuu tahdin alusta (<i>rall. e dim</i> sekä <i>pp</i> ovat paikoillaan).
14	Canto, (Pfte) Pfte	C : <i>primo</i> (eikä <i>prima</i>). A : Esitysmarkintana: <i>p dolce, melodia legato</i>
15-16,	Canto	A : Säkeet päättyvät tahtien 15 ja 17 viimeisille kahdeksasosille. Tahdit 16 ja 18 alkavat päuolitaulla. B : Sama ratkaisu näyttää alun perin olleen myös B :ssä, mutta yhdyskaari ja seuraavan tahdin ensimmäinen kahdeksasosa on lisätty myöhemmin. Tässä muodossa kohta on C :ssä sekä kr. editiossa.
16	Canto	A : Tahdin jälkipuoliskon rytmi poikkeaa B :stä ja C :stä:

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	A: Laulun alussa merkintä <i>un poco arpeggio</i> , joka on kuitenkin yliviivattu.
3	Canto Pfte/VK	B: Kohotahdilla eli 8/8:n kohdalla on p -merkintä. B: <i>c'</i> von puolinuotti ja liitetty tahdin alussa samaan nuotinvarteen <i>f'</i> -sävelen kanssa.
5	Pfte/VK	B: 4/4:n kohdalla sointu <i>c' - e' - a'</i> ilmeisen virheellisesti, onhan <i>a'</i> myös oikealla kädellä. A: ssa vain terssi <i>c' - e'</i> .
7 ja 15	Pfte/VK	B: Bassoäänessä tahdin alkuun merkitty virheellisesti kokonuotti, joka on kaarella sidottu 3/4:lle sijoittuvaan neljäsosanuottiin.
15	Pfte	B: <i>Ped.</i> -merkintä vasta hieman 3/4:n jälkeen.

Teksti

Madetoja on käyttänyt alkuperäisen runosuomennoksen kuudesta säkeistöstä ensimmäisen, toisen ja neljännen. Säkeistöjen neljä viimeistä säettä Madetoja kertaa musikaalisista syistä.

Tahti Lähde: huomautus

5	B: 1. säkeistössä virheellisesti <i>tyy-nee-nä</i> A: Konekirjoitetussa liitteessä 3. säkeistössä <i>ihmeitten</i> , mutta OT: ssä, A: n käsikirjoitetussa liitteessä ja B: ssä vanhahtava itön muoto <i>ihmetten</i> , jota myös kriittisessä editiossa on käytetty.
---	---

Viisi laulua L. Onervan runoihin, op. 9

Op. 9 n:o 1, Yrtit tummat

Teksti: L.Onerva (1882-1972)

1911

Lähteet

OT	L.Onerva:	Särjetyt jumalat Helsinki 1910 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Kaksi partituurisivua. Alkutekstin lisäksi partituuriin lisätty J.Öhqvistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Ensimmäisen nuottisivun alalaitaan lisätty kustannusnumero 272. Säilytyspaikka HYK/F.	
B	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 272), jossa Madetojan tekemiä korjausehdotuksia. Ensimmäisen nuottisivun (sivu 2) yläreunaan, otsikon yläpuolelle on Madetojan käsialalla kirjoitettu sävellysvuosi 1911. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.	
C	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 272). Kansilehden yläreunassa Madetojan kirjoittama teksti: <i>L.Onervalle ystävyydellä ja kiitollisuudella säveltäjä</i> . Ensimmäisen nuottisivun (sivu 2) ylälaitaan, otsikon yläpuolelle on kirjoitettu Madetojan käsialalla: <i>Sekava!</i> Lisäksi laulun (piano-johdannon) kolmas tahti yliviivattu. Säilytyspaikka OYK/MOK.	
D	Painettu laitos, julkaisija A/B A.Apostol O/Y Helsinki, kn: 272. Suomen- ja saksankielinen teksti.	

Mielenkiintoinen on myös kolmas Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (*R.E.W. 2272*), jota säilytetään OYK/MOK:ssa. Siinä Madetoja on tapansa mukaan, ikään kuin tapahtuneen tarkistustyön merkiksi yliviivannut otsikoiden ja tempomerkinnän perään painetut pisteet, mutta ei ole tehnyt mitään varsinaisia korjausehdotuksia. Tässä laitoksessa on myös ruotsinkielinen teksti, mutta muutoin se ei poikkea aiemmasta A.Apostolin julkaisemasta laitoksesta.

Kaikki merkit viittaavat siihen, että Madetoja ei tuntenut oloaan mitenkään varmaksi sävellyksen suhteen. Esim. **C:**ssä Madetoja luonnehtii laulua sekavaksi. Suurin epävarmuus näyttää liittyneen säkeiden aloituksiin. **A:**ssa

laulun jälkimmäinen taite alkaa synkopoidusti neljäsosan verran aiemmin kuin **D:**ssä. Myös **B:**ssä Madetoja ehdottaa vastaavaa synkopoitua säkeen alkua kahteen kohtaan, mutta ei toisen taitteen alkuun kuten **A:**ssa. Siten näitä synkopoituja säkeen alkua ei voi pitää Madetojan vakiintuneena kantana eikä niitä ole käytetty kriittisessä editiossa. **D** sitä vastoin edustaa säveltämisenjakohtana tapahtuneen prosessin päätepidettä ja se on myös laulun käyttöön vakiintunut versio. Siksi säkeiden alut on kriittisessä editiossa säilytetty **D:**n mukaisina, mutta Madetojan **A:**ssa ja **B:**ssä ehdottamat poikkeamat on esitelty kriittisissä kommentteissa.

Käsikirjoitus **A** ja sen pohjalta tehty painettu laitos **D** vastaavat varsin pitkälle toisiaan. **A** on päälähde, mutta **D:**hen on tehty eräitä, pääasiassa esitysmarkintöjä koskevia, muutoksia.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Canto, Pfte	C: Madetoja on yliviivannut tämän tahdin kokonaisuudessaan.
6	Canto	A: Tahdin viimeistä säveltä tarkoittava kahdeksasosanuotti on merkitty 7/8:n kohdalle, mutta kahdeksasosatauko tahdin lopusta puuttuu. Madetoja lienee kuitenkin tarkoittanut tahdin 6 lopun samanlaiseksi kuin tahdin 31 loppuratkaisun (ks. tahteja 29-31 koskeva kommentti ja nuottiesimerkki). Ovathan tahdit 6 ja 31 muutoinkin aivan identtiset. D: Tahdin viimeisen sävel suomenkielisellä tekstillä lauletaessa on 1/4:n mittainen ja kahdeksasosatauko puuttuu.
8	Pfte	D: Säerajamerkki (pilkku) puuttuu tahdin lopusta.
9	Pfte	A: <i>espr.</i> -merkintä puuttuu tahdin alusta.
10	Pfte	D: <i>cresc.</i> -merkinnän perässä ei ole katkoviivaa
10-11	Canto	B: Madetoja on korjannut säkeen alun synkopoiduksi:
		
11	Pfte/VK	A: Tahdin jälkipuoliskon kolmesta kaaresta ylin legatokaari on jäänyt merkitsemättä.
12	Pfte/OK	B: Madetoja ehdottaa 2/4:n kohdalla olevaan trioliin korjausta:
		
13-15	Pfte	A: Äänenvoimakkuuden väheneminen mp :ksi on merkitty <i>dim</i> - - - mp -merkinnällä, kun D: ssä on käytetty <i>dim</i> > mp -merkintää.
15	Pfte	A: <i>espr.</i> -merkintä tahdin alusta puuttuu.
19	(Canto), Pfte	A: Tahdin alussa esitysmarkintä, joka on yliviivattu (mahdollisesti <i>Poco largamente</i>).
19-21	Pfte/VK	D: Vasemman käden kaaritutket merkitty viivaston yläpuolelle, jolloin ne tahtiviivan kohdalla toimisivat yhdyskaarina fraseerauskaarrien sijasta. Kr. ed:ssa kuitenkin käytetty alapuolisia kaarituksia kuten A: ssa.
21	Pfte	D: Ylimääräinen <i>rit.</i> -merkintä VK: n viivaston alapuolella 3/4:n kohdalla.
21-22	Pfte/OK	A: Ylempi kaari (legatokaari) puuttuu tahdista 21. Tahdin 22 alkuun on kuitenkin merkitty kaaren päätös (päätyen 1/8:lle). Sivun vaihtuun käsikirjoituksessa tahtien välillä.

- 23 ja 25 Pfte/VK A: Kahden neljäsosatauon asemesta puoli-
tauko, joka kuitenkin merkitty pelkkänä apu-
viivattomana viivana.
- 25-26 Pfte/VK A: Legatokaari puuttuu tahtiviivan kohdalta.
- 26 Pfte/VK A: Neljäsosatauko puuttuu.
- 26-27 Pfte B: Katkoviiva puuttuu *rit.* -merkinnän perästä.
- 29-31 Canto A: Käsikirjoituksessa lauluääni aloittaa synko-
poidusti ja muutoinkin hieman **D**:stä eroavalla
rytmillä. Huomionarvoista on mm., että Madet-
oja merkitsee tahdin 31 viimeiselle neljäsosalle
kahdeksasosanuotin ja kahdeksasosatauon (vrt.
tahti 6):

- 32-33 Canto A: Lauluäänelle ei ole erikseen kirjoitettu
◁ ja ▷ -merkintöjä, ne löytyvät
ainoastaan piano-osuudesta.
- 33 Pfte **D**: Säerajamerkki (pilkku) puuttuu tahdin lopusta.
A ja **D**: Toisin kuin tahdissa 8, 1/4 – 2/4:lla ei ole
◁ -merkintää.
- 34 Pfte A: *espr.* -merkintä puuttuu tahdin alusta.
- 34-35 Pfte/OK A: Kaaritus poikkeaa **D**:stä:

Samanlainen kaaritus on ollut **A**:ssa myös lau-
lun alkupuolella vastaavassa kohdassa (tahdit
9-10), mutta Madetoja on korjannut kohdan
siihen muotoon, jossa se on **D**:ssä ja kr. editi-
ossa julkaistu.

- 35 Pfte **D**: Katkoviiva puuttuu *cresc.* -merkinnän perästä.
- 35-36 Canto **B**: Madetoja ehdottaa synkopoitua säkeen alkua:

- 36 Pfte/OK A: Tahdin alussa kahdeksasosatauon kohdalla
nuottivivastoa on korjailtu. Ts. Madetoja on toden-
näköisesti tässä tehnyt jonkin muutoksen, josta
kuitenkin on mahdotonta saada tarkempaa selkoa.
- 37 Canto A: Tahdin loppupuolelle on jäänyt ylimää-
räinen, tahdin viimeistä säveltä tarkoittava
neljäsosanuotti, jossa sekä ylös- että alaspäinen
nuotinvarsi. Nuotti on joko kirjoitettu hyvin
himmeästi tai yritetty kumittaa pois. Toden-
näköisesti Madetoja on suunnitellut suomen-
kielisen tekstin, ehkä myös saksankielisen
tekstin, **D**:stä eroavaa lausutusrytmiä:

- 38 Pfte/VK **D**: Yhdyskaari basson *Cis*-sävelten välillä
(1/4-2/4). **A**:sta yhdyskaari puuttuu.
- 39 Pfte **D**: Säerajamerkki puuttuu tahdin lopusta.
- 40 Pfte A: *espr.* -merkintä tahdin alusta puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan runon sellaisenaan paria pientä väli-
merkki-
muutosta lukuunottamatta.

Op. 9 n:o 2, Hymyi Hypnos

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

OT L.Onerva: Särjetyt jumalat
Helsinki 1910
Kustannusosakeyhtiö Otava

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/**B**). Kaksi partituurisivua.
Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 273.
Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin
laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan
käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.

B Painettu laitos, julkaisija A/B A.Apostol O/Y Helsinki, kn: 273.
Suomen- ja saksankielinen teksti.

A on lähde. **A** ja **B** eroavat hieman toisistaan esitysmarkintojen suhteen.
Esim. piano-osuuden eräitä kaarituksia muutettu **B**:ssä **A**:sta poikkeaviksi.
Toisaalta **B**:stä on jäänyt pois joitain esitysmarkintöjä. Lisäksi OYK/
MOK:ssa säilytetään Madetojan omistuksessa ollutta painettua laitosta
(*A.Apostol* 273), jossa säveltäjän tekemiä markintöjä. Merkinnät eivät
kuitenkaan liity musiikilliseen substanssiin, vaan Madetoja on tapansa
mukaan yliviivannut laulun ensimmäiseltä sivulta turhat pisteet otsikon,
tempomerkinnän yms. jäljestä ikään kuin laulun tarkastamisen merkinä.

Kriittiset huomautukset

A:n piano-osuudessa Madetoja käyttää milloin poikkiviivallisia, milloin
poikkiviivattomia etuheleitä aivan toisiaan vastaavissakin kohdissa sen
verran epäohdonmukaisesti, ettei poikkiviivalla tai sen puuttumisella näytä
olevan erityistä merkitystä heleen esitystavan kannalta. Aivan ilmeisesti
Madetoja tarkoittaa molemmilla merkintätavoilla lyhyttä etuhelettä. Kr.
editiossa on kauttaaltaan käytetty poikkiviivallisia heleitä.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1 Canto, (Pfte) **B**: *dolcissimo* -merkintä on piano-osuuden
viivastojen välissä. Madetoja on **A**:ssa kirjoit-
tanut sen kuitenkin piano-osuuden yläpuolelle.
Tempomerkinnän (*Andantino*) jälkeen ilmei-
sesti alun perin ollut kirjoitettuna, *dolcissimo*,
joka kuitenkin yliviivattu ja korvattu *poco*
sostenuto -merkinnällä.

3-4 Pfte/OK **B**: Portato-pisteet puuttuvat tahtien ensimmäi-
siltä iskuilta.

5-7 Pfte **A**: Kaaritukset poikkeavat **B**:stä:

6-7 Pfte **B**: ▷ -merkintä on VK:n viivaston ala-
puolella alkaen tahdista 6 (3/8:lta) ja päättyen
tahtiin 7 (1/4:lle).

8 Pfte/OK **B**: Kaari merkitty viivaston alapuolelle.

9 Canto, Pfte **A**: 2/8:n kohdalla ollut *ten.* -merkinnät, jotka
yliviivattu.

9-10 Pfte/VK **B**: Alempi, tahtiviivan yli kulkeva legatokaari
puuttuu.

- 16 Pfte/VK **B:** *p*-merkintä VK:n viivaston alapuolelta puuttuu
- 18-19 Pfte/OK **B:** Portato-pisteet puuttuvat tahtien ensimmäisiltä iskuilta.
- 20-22 Pfte **A:** Kaaritukset poikkeavat samalla tavoin kuin tahteissa 5-7 (ks. nuottiesimerkki).
- 21 Pfte **B:** \rightrightarrows -merkintä alkaa jo 3/8:lta.
- 22 Canto **A:** Melodia ollut alunperin kuten tahdissa 7, mutta Madetoja on viivannut kaksi keskimmäistä nuottia yli ja korjannut melodian murto-sointuiseksi.
- 23 Pfte/OK **B:** Fraseerauskaari merkitty viivaston alapuolelle.
- 24 Canto, Pfte **A:** 2/8:n kohdalla *ten.* -merkinnät.
- 24-25 Pfte/VK **B:** Alempi, tahtiviivan yli kulkeva legatokaari puuttuu.
- 30 Canto **A:** *p*-merkintä puuttuu.
- 35 Pfte/OK **A:** Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettut korotusmerkit puuttuvat 3/4:n kohdalle sattuvan triolin viimeiseltä kahdeksasosalta. **B:** Yhdyskaaret puuttuvat 3/4:lle sijoittuvan triolin kahden ensimmäisen soinnun väliänten väliltä.
- 37 Canto **A:** 4/8:n kohdalla näyttää alunperin olleen *fis*²-sävel (1/8-nuotti joka sidottu edelliseen *fis*²-säveleen). Se on korjattu partituuriin *gis*²-säveleksi. Lisäksi \rightrightarrows -merkintä puuttuu A:sta.
- 38-39 Pfte **A:** Kaaritukset puuttuvat.
- 39 Canto **A:** \rightrightarrows -merkintä ja fermaatti puuttuvat lauluosuudesta.
Pfte **B:** *mp* -merkintä puuttuu.
- 42 Pfte **B:** *lento* -merkintä pianon OK:n ja VK:n viivastojen välissä ilman sitä seuraavaa katko-viivaa. Kriittisessä editiossa noudatettu Madetojan A:han tekemää merkintää.
- 43 Pfte/OK **A:** OK:lla oma *p*-merkintänsä 2/4:n kohdalla.

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan kolmisäikeistöisen runon kokonaan tekemättä yhtä sanakertausta lukuunottamatta siihen olennaisia muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 38-41 **OT** *hyvän jumalan hymyyn?* **A** ja **B:** *hyvän jumalan hymyyn, jumalan hymyyn?*

Op. 9 n:o 3, Tule kanssani

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

- OT** L.Onerva: Sekasointuja
Helsinki 1904
Lilius & Hertzberg Osakeyhtiö
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Kolme partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 254. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 254), jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

- C** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A/B A.Apostol O/Y kn: 254), jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D** Painettu laitos, julkaisija A/B A.Apostol O/Y Helsinki, kn: 254. Suomen- ja saksankielinen teksti.

A ja **D** poikkeavat hyvin vähän toisistaan. Erot ovat enimmäkseen merkintätapaan, ei musiikilliseen substanssiin liittyviä. **A:**ssa Madetoja esim. usein kirjoittaa piano-osuutta koskevan dynaamisen merkinnän sekä piano-osuuden ylä- että alapuolelle, kun se **D:**ssä on merkitty vain yhteen paikkaan, esim. viivastojen väliin. **A** on päälähde.

Kriittiset huomautukset

Madetoja ei ole **A:**ssa kirjoittanut Canto-viivastolle omia \rightrightarrows -merkintöjä, vaan ne on lisätty vasta **D:**hen. Ei ole tiedossa, onko kyseessä Madetojan itse tekemä, vaiko kaivertajan tulkinnasta johtuva lisäys, sillä Canton merkinnät sattuvat samalle kohdalle kuin Pfte:n merkinnät. (ks. tahteja 8, 24 ja 28 koskevat kommentit). **B:**ssä ja **C:**ssä Madetoja ei kuitenkaan ole ehdottanut muutoksia painetun laitoksen dynaamisiin merkintöihin, josta syystä mainitut Canton \rightrightarrows -merkinnät on säilytetty kr.ed:ssa.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1 Pfte **A:** OK:n viivaston yläpuolelle kirjoitettu *ben leggero*, VK:n viivaston alle *col Ped.* Madetoja todella käyttää *i:*töntä kirjoitustapaa *leggero* eikä esitysmarkintana yleisempää *leggero* -muotoa.
- 2 Canto, Pfte **D:** Toisen tahdin yläpuolella lukee, koko laulua tarkoittaen: *Laulun rytmii hyvin vapaa* (eräissä myöhemmissä laitoksissa korvattu ohjeella *liberamente*). **B** ja **C:** Madetoja yliviivannut em. merkinnän. **A:** merkintää ei ole.
- 3 Canto Rytmii 3/4-5/4 pitäisi oikeastaan merkitä $\overset{\frown}{\text{♩}} \overset{\frown}{\text{♩}} \overset{\frown}{\text{♩}}$
Kr. editiossa (kuten **D:**ssäkin) on kuitenkin noudatettu Madetojan omaa (**A**) merkintätapaa.
- 8 Pfte **A:** Madetoja kirjoittanut \rightrightarrows -merkinnän molemmille käsille:

(**A:**) Samanlainen kaksoismerkintä (\rightrightarrows tai/ ja \rightrightarrows molemmilla käsillä) myös tahteissa 12, 16, 20, 24, 26, 35 ja 36. Kr. editiossa noudatettu **D:**n ratkaisua, jossa Pfte:n \rightrightarrows ja \rightrightarrows -merkinnät ovat vain VK:n viivaston alapuolella.

- 20 Pfte/VK **A:** Aksenttimerkki on ilmeisen virheellisesti vasta 11/16:n kohdalla, vaikka vertailu esim. tahtiin 16 osoittaa, että sen pitäisi olla jo 9/16:n kohdalla. **D:**ssä tämä on korjattu.
- 23 Canto **A** ja **D:** Puolitaun piste puuttuu.
- 24 Canto **A:** Lauluäänen oma \rightrightarrows -merkintä puuttuu. **D:**hen se on lisätty. Jää epäselväksi, onko kyseessä Madetojan tekemä lisäys vai onko kaivertaja tulkinnut Pfte:n kaksoismerkinnän (ks. tahtia 8 koskeva kommentti) ylemmän \rightrightarrows -merkinnän Cantoa koskevaksi. **B:**ssä ja **C:**ssä Madetoja ei kuitenkaan ole ehdottanut mitään korjauksia painetun laitoksen dynaamisiin merkintöihin. Samanlainen asetelma toistuu tahdissa 26 ja tätä muistuttava tahteissa 28 ja 30.

25, 27 ja 29	Pfte/VK	A ja D: Puolitaun piste on jäänyt pois.			Madetoja käyttää myös tahteissa 13-14 sekä 23-28.
28	Canto, Pfte	A: Lauluäänen oma \llcorner-merkintä puuttuu. Asetelma muistuttaa tahtien 24 ja 26 tilannetta (ks. tahtia 24 koskeva kommentti). Tässä Madetoja kuitenkin kirjoittanut Pften \llcorner-merkinnän vain OK:n viivaston yläpuolelle eikä käyttänyt kaksoismerkintää kuten em. tahteissa. Sama kuvio toistuu tahtissa 30. D: Pften \llcorner-merkintä VK:n viivaston alapuolella. Tätä ratkaisua on noudatettu myös kr. editiossa.	1-35	Pfte	A: Madetoja on alun perin kautta koko sävellyksen kaarittanut samantasoiset tremolo-sävelet tahdin sisällä:
					
31-34	Pfte	A: Madetoja kirjoittanut \rhd-merkinnät Pfte/OK:n viivaston yläpuolelle.			Kaaritukset on kuitenkin kahdesta ensimmäisestä tahdistista esimerkinomaisesti yliviivattu (yliviivauksen on epäilemättä suorittanut Madetoja itse) ja sen mukaisesti tämän kaltaiset kaaritukset puuttuvat kokonaan B:stä.
32-33	Pfte/VK	A: Korotusmerkki gis^l-sävelen (erotuksena OK:n $gisis^l$-sävelestä) edestä on jäänyt pois.			
38	Pfte/VK	A ja D: Viimeisen kahdeksasosanuotin (dis^2) edellä tarpeeton ylennysmerkki.	2	Pfte	A: \rhd-merkintä puuttuu f:n ja mf:n väliltä.
38-39	Canto, (Pfte)	D: Säerajamerkki (pilkku) puuttuu.	3	Pfte	B: mf-merkintä vasta triolien 2/4:n kohdalla
45	Canto	A: Duolimerkintä puuttuu.	6	Pfte Pfte/VK	A: \rhd-merkintä f:n perästä puuttuu. A: Madetoja ei ole kirjoittanut 3/2:lle sijoittuvalle triolille aksenttimerkkejä. B: Triolille on aksenttimerkit eikä Madetoja ole OYK/MOK -nuotissa huomauttanut asiasta.
46-47	Canto, Pfte	A: Tahtien 46 ja 47 välillä on ollut ylimääräinen tahti, jonka Madetoja on yliviivannut.			
48	Canto	A ja D: Duolimerkintä puuttuu tahdin alku-puolelta.	7 ja 28	Pfte/OK	A: Tahdin alussa kaaren loppuosat merkitty myös 1/16:lle sijoittuvan soinnun väliäänille, vaikka edellisen tahdin (6 ja 27) loppuun on merkitty vain ylä- ja alapuolisen kaaren alut. Rivi vaihtuu molemmissa tapauksissa tahtien välillä (6 : 7 ja 27 : 28). On tietysti myös mahdollista, että Madetoja on alun perin ajatellut väliäänien d^l-sävelen sidottavaksi yhdyskaarella.
49	Pfte/OK	A ja D: Palautusmerkit viimeisen kuudestoistaosan edeltä puuttuvat. Kyseessä lienee kuitenkin e-sävel eikä eis. Kr.ed:n palautusmerkit ovat toimittajan lisäys.			

Teksti

Madetoja käyttänyt Onervan runon kolme säkeistöä sellaisenaan.

Tahti Lähde: huomautus

29-30 A ja D: *sini silkistä* (tavuviiva puuttuu). OT:ssa kuitenkin yhdysana, joten tavuviivan poisjäänti ilmeinen erehdys.

Op. 9 n:o 4, Rukous

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
[1909]

Lähteet

OT	L.Onerva:	Särjetyt jumalat Helsinki 1910 Kustannusosakeyhtiö Otava	9	Pfte	B: Katkoviiva puuttuu <i>cresc.</i> -merkinnän perästä.
A	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B).	Kaksi partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 255. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhquistin laatima saksankielinen käännös, ei kuitenkaan Madetojan käsialalla. Säilytyspaikka HYK/F.	13-14	Pfte/VK	A: Triolien merkintätavasta tahteja 1-6 koskevassa kommentissa.
B	Painettu laitos. Kustantaja A.Apostol, Helsinki. Kn: 255. Suomen- ja saksankielinen teksti.		15	Pfte/VK	A: Jostain syystä Madetoja on tremolokuvion alkuun merkinnyt poikkeuksellisesti kaksi säveltä, näistä ”ylimääräisen” hieman pienempää nuotinpäätä käyttäen:

A on päälähde. A ja B vastaavat varsin pitkälle toisiaan. B:hen on kuitenkin tehty joitain pieniä korjauksia ja lisäyksiä. Lisäksi OYK/MOK:ssa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (A.Apostol 255), jonka alusta Madetoja yliviivannut ylimääräiset pisteet otsikon, tempomerkinnän, nimien yms. jäljestä. Muita korjauksia Madetoja ei ole tähän nuottiin ehdottanut.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-6 Pfte/VK A: Madetoja käyttänyt 3/2:lle sijoittuvien triolien merkinnässä kaarta ja numeroa hakasen ja numeron asemesta. Samaa merkintätapaa

16-17 Pfte/OK

A: Tahtien välinen synkooppi alkaa oktaavina ja täydentyy soinnuksi vasta tahdin 17 alussa aivan kuten B:ssäkin. Madetoja on kuitenkin merkinnyt muodostelmaan neljä kaarta, aivan kuin kaksi väliääntä olisi ollut tarkoitus merkitä myös tahdin 16 viimeiselle neljäsosalle. Toisaalta samankaltainen tahtiviivan ylittävä muodostelma tahtien 17-18 välillä on A:ssa merkitty aivan samoin kuin B:ssä, ilman mitään ylimääräisiä kaaria.

- 18 Pfte/VK **B:** As-sävel puuttuu 2/4:n soinnusta.
- 19 Pfte **A:** Näyttää siltä, että Madetoja on kaarittanut tahdin 19 sekstolit alun perin neljäsoittain, mutta raaputtanut nämä kaaret sitten pois ja merkinnyt nykyiset, puolta pitemmät kaaret.
- 19-21 Pfte **A:** Numerot puuttuvat sekstolimerkinnoistä.
- 22 Pfte/OK **A:** Tahdissa on ylimääräinen kahdeksasosatauko samassa kohtaa kuin tahdissa 8. Tässäkin marginaaliin kirjoitettu: *Der Takt stimmt nicht.* **A:** Sekstolikuviun toisella kuudestoistaosalla on ylimääräinen sävel:
-
- Pfte/VK **B:** Jälkimmäinen puolitauko ja kahdeksasosatauko puuttuvat kuten tahdissa 8. **A:** Kahden puolitauon sijasta kokotauko.
- 23-28 Pfte/VK **A:** Triolien merkintätavasta tahteja 1-6 koskevassa kommentissa.
- 26,27 Pfte/VK Triolin aksenttimerkinnyt **A:**ssa ja **B:**ssä kuten tahdissa 6.
- 29 Pfte/VK **A:** VK:n osuus on rengastettu (ilmeisesti kaivertajan tai jonkun muun toimitustyöhön osallistuneen toimesta) ja marginaaliin on piirretty kysymysmerkki ja kirjoitettu: *Der Takt Stimmt nicht!* Tämän tahdin aika-arvoissa ei kuitenkaan ole mitään virhettä.

Teksti

Madetoja on käyttänyt L.Onervan kolmisäkeistöisen runon kokonaan ilman merkittäviä muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

9-10 **OT:** *Lakkaa, lakkaa!* (ei ylimääräistä kertausta).

17 **OT:** *hetkeks'* -sanan heittomerkki puuttuu.

Op. 9 n:o 5, Geisha

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1911

Lähteet

- OT** L.Onerva: Särjetyt jumalat
Helsinki 1910
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Kaksi partituurisivua. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty kustannusnumero 274. Suomenkielisen tekstin lisäksi käsikirjoituksessa on J.Öhqvistin laatima saksankielinen käännös, ei tosin Madetojan käsialalla. Tahdeissa 39-41 Madetoja on kuitenkin omakätisesti korjannut saksankielisen tekstin lausutusta. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Painettu laitos. Kustantaja A.Apostol, Helsinki. Kn: 274. Suomen- ja saksankielinen teksti.

A on lähde. **B:**ssä kuitenkin **A:**han verrattuna melko runsaasti täsmennyksiä ja lisäyksiä, koskien pääasiassa esitysmerkintöjä.

Kriittiset huomautukset

- Tahti Instrumentti Lähde: huomautus
- 1 Canto, (Pfte) Pfte **A:** Tempomerkintä *Andantino con moto.* **A:** dynaamisena merkintänä *p* eikä *mf* kuten **B:**ssä; *p*-merkinnän jälkeen ollut *sempre*-merkintä, jonka Madetoja on yliviivannut.

- 1-3 Pfte **A:** Kaaritukset poikkeavat **B:**stä:

- 4 Pfte **A:** *p*-merkintä puuttuu piano-osuudesta (se onkin tässä tarpeeton, koska se on **A:**ssa merkitty jo ensimmäiseen tahtiin)

- 6-8 Pfte/OK **A:** Oikean käden fraseerauskaari puuttuu ja oikea käsi poikkeaa **B:**stä muutoinkin:

On epäselvää kuuluuko tahdin 8 viimeisen neljäsoosan *h'*-sävel samaan suunnitelmaan muitten nuottien kanssa, se ei tunnu kovin hyvin sopivan kokonaisuuteen.

- 9 Pfte/VK **A:** Käsikirjoituksessa tahdin lopussa kolme yliviivattua, kahdeksasosan mittaista bassonuottia (*d, c, H*). Tahdin alun oktaaviote näyttää alun perin olleen aika-arvoltaan pisteellinen neljäsoasa, mutta se on korjattu pisteellisen puolinuotin mittaiseksi samalla kun kahdeksasosat on yliviivattu.

- 10-12 Canto, Pfte **A:** < ja > -merkinnät puuttuvat.

- 12 Pfte **B:** *rit.*-merkintä vain (OK:n ja VK:n) viivastojen välissä. **A:**ssa se on merkitty myös OK:n viivaston yläpuolelle. Sekä **A:**ssa että **B:**ssä seuraavan tahdin *a tempo*-merkintä on OK:n viivaston yläpuolella.

- 13-15 Pfte/OK **A:** Fraseerauskaari puuttuu.

- 16 Canto, Pfte **A:** Lauluäänen dynaamisena merkintänä *meno p* ja piano-osuuden dyn. merkintä puuttuu (piano-osuuden *meno p* oli jo tahdissa 13)

- 19-20 Pfte/OK ja VK **B:** Oikealta kädeltä puuttuu alempi yhdyskaari, vasemmalta kädeltä väliääninen yhdyskaari (*a*-sävelten väliltä).

- 24-25 Canto **B:** Aksenttimerkit myös lauluosuudessa. *pesante*-merkintä puuttuu lauluosuudesta.

- 33 Canto **A:** Numero puuttuu kvartolimerkinnoista.

- 33-34 Canto **A:** < -merkintä puuttuu tahtiviivan kohdalta.

- 37-38 Pfte **A:** *cresc.*-merkintä katkoviivoineen puuttuu.

- 38 Pfte/VK **A:** Tahdin 38 viimeiseltä soinnulta (3/4:lla) seuraavan tahdin alkuun ulottuvia fraseerauskaaria on kolme. **B:**ssä ja *kr.ed.*ssa olevan ylä-puolisen kaaren lisäksi on Madetoja on merkinnyt yhden kaaren ala-äänelle ja yhden (yhteisen?) väliäänille.

- 39 Canto, Pfte **A:** Madetoja merkinnyt tahdin alkuun sekä lauluäänelle että pianolle *f*. Sitä vastoin lauluosuuden *mp*-merkintä tahdin lopusta puuttuu. Lisäksi Pfte/OK:n viivaston yläpuolella on > -merkintä samassa kohdassa kuin Pfte/VK:n viivaston ala-puolinen merkintä. Sitä ei kuitenkaan, päinvastoin kuin Pfte/VK:llä, seuraa *mp*-merkintä tahdin 40 alussa.

43-44	Canto, Pfte	A: >>> -merkinnät puuttuvat.
44	Pfte	A: <<< -merkintä sekä OK:n viivaston yläpuolella että VK:n viivaston alapuolella, mutta ei viivastojen välissä.
49-50	Pfte/(VK)	A: >>> -merkintä puuttuu.
50	Pfte	A: OK:n viivaston yläpuolelle merkitty <i>dim. assai</i> , VK:n viivaston alapuolelle pelkkä <i>dim.</i> A: <i>poco rall.</i> -merkintä puuttuu.
54-55	Pfte	A: Madetoja piirtänyt tahdeissa olevien <i>ff</i> -merkintöjen välille viivan, haluten sillä ilmeisesti korostaa <i>ff</i> -merkinnän vaikutuksen ulottumista läpi soinnun tahdin 54 lopulta tahdin 55 alkuun asti. B:stä viiva on jätetty pois.

Teksti

Madetoja on käyttänyt tekstinä L.Onervan *Särjetyt jumalat* kokoelmaan sisältyvän *Geisha* -runosikermän ensimmäistä runoa. Madetoja on käyttänyt tekstin sellaisenaan.

Tahti Lähde: huomautus

23-25 A: Suomenkielinen teksti puuttuu. Käsikirjoituksen marginaaliin on ilmeisesti painatustyön yhteydessä kirjoitettu: *Der finnische Text?*

Kolme laulua, op. 16

Op. 16 n:o 1, Serenadi (Serenadi)

Teksti: Eino Leino (1878-1926)
1912

Lähteet

OT	Eino Leino:	Sata ja yksi laulua Helsinki 1898 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan luonnos orkesterin säestämäksi yksinlauluksi. Laulumelodia merkitty kokonaisuudessaan varsin tarkasti suomen- ja saksankielisine teksteineen. Orkesteriosuutta luonnosteltu vain vajaan kymmenen tahtia laulun alusta sekä muutamin paikoin myöhemminkin. Säilytyspaikka HYK/MT.	
B	Madetojan hallussa ollut painettu laitos <i>H.N.M.801</i> , jossa säveltäjän merkintöjä jokaisella sivulla. Säilytyspaikka OYK/MOK.	
C	Painettu laitos <i>H.N.M.801</i> . Kustantaja Helsingfors Nya Musikhandel K.G.Fazer. Suomen- ja saksankielinen teksti.	

Serenadista ei tunneta (ts. ei ilmeisesti ole säilynyt) Madetojan käsikirjoitusta laulu & piano -kokoonpanolle. Myös k.kop/C on kadoksissa. A on tärkeä lähde laulumelodian sekä tekstin lausutuksen tarkistuksessa. B:ssä on eräitä korjauksia, jotka on otettu huomioon kriittisessä editiossa. C on päälähde.

Kriittiset huomautukset

<u>Tahti</u>	<u>Instrumentti</u>	<u>Lähde: huomautus</u>
14	Pfte/OK	B: Madetoja lisännyt 2/4:lle sijoittuvaan sointuun 1/4:n mittaisen <i>ges¹</i> -sävelen. A: sta orkesterisäestys puuttuu tältä kohden eikä korjauksen oikeellisuutta näin ollen voi varmistaa tästä lähteestä. B: hen tehty korjaus on mahdollinen (lauluäänessä <i>ges²</i>), mutta ei välttämätön. Kr.ed:ssa tätä korjausta ei ole noudatettu.
15	Canto, Pfte	B: Madetoja korvannut C:ssä käytetyn 6/4 -tahtilajimerkinnän 3/2-tahtilajilla. 3/2-tahtilajia Madetoja käyttää myös A:ssa.

30	Canto	A: Korotusmerkki <i>dis²</i> -sävelen edestä puuttuu.
31-32	Pfte/OK	C: Fraseerauskaari (kaaren alkuosa) puuttuu tahdista 31. Kaaren loppuosa on kuitenkin piirretty tahtiin 32 ilmeisesti jatkoksi jo aiemmin alkaneelle kaarelle. C:ssä sivu vaihtuu tahtien 31 ja 32 välillä. B: Madetoja ei ole korjannut tätä kohtaa.
39	Canto, Pfte	B: Madetoja ei ole korjannut 6/4-tahtilajia 3/2:ksi kuten tahdissa 15. A:ssa (ja kr.ed:ssa) on kuitenkin käytetty 3/2-tahtilajia.
43	Canto, Pfte	B: Tahtilajikorjaus kuten tahdissa 15. A: Tahtilaji kuten tahdissa 15.
44	Canto	C: Palautusmerkki puuttuu <i>g¹</i> -sävelen edestä. A:ssa palautusmerkki on ja B:ssä tämä C:n virhe on korjattu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Leinin nelisäkeistöisen runon kokonaan, pienin muutoksin.

Tahti Lähde: huomautus

18 ja 23 C: Tavuviiva *ka* -tavun ja *ne* -sanan välissä: *kuin-ka-ne*.

28-29 OT: *Ja kannel se helkkää*

33-34 OT: *syys tullut on maahan ja*

Op. 16 n:o 2, Kristallikukkia

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1912

Lähteet

OT	Larin Kyösti:	Lauluja vanhasta kaupungista Helsinki 1912 Suomalainen Kustannus-O.Y. Kansa
A	Faksimile-kopio Madetojan omakätiseksi ilmoitetusta käsikirjoituksesta. Julkaistu vuoden 1912 <i>Joulutunnelma</i> -lehdessä. Nuottikäsiä poikkeaa Madetojan tavanomaisesta käsialasta; faksimilekopion loppuun kuitenkin painettu teksti: <i>Jäljennetty säveltäjän käsikirj.</i> Lehden toimittaja: Eero Alpi, kustantaja Arvi A. Karisto, Hämeenlinna. Painopaikka Lilius & Hertzberg, Helsinki. Suomenkielinen teksti. Alkuperäinen käsikirjoitus kadoksissa.	
B	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Kaksi ja puoli partituurisivua. Ensimmäisen partituurisivun alamarginaaliin lisätty käsin kustannusnumero <i>R.E.W.19</i> . Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/F.	
C	Painettu laitos <i>R.E.W.19</i> . Kustantaja A./B. R.E.Westerlund O./Y., Helsinki. Suomenkielinen teksti.	

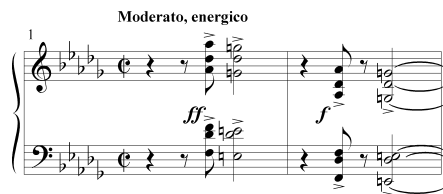
Lisäksi olemassa kaksi Madetojan omistuksessa ollutta painettua laitosta (*R.E.W.19*), joissa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Ensimmäisessä niistä merkinnät ovat tavanomaisia otsikko- ym. pisteiden yliviivauksia. Musiikillisia korjauskehdotuksia Madetoja ei ole tehnyt. Säilytyspaikka OYK/MOK. Toisessa Madetojan omistuksessa olleessa kappaleessa on laulun suomenkielisen otsikon yläpuolelle kirjoitettu Madetojan käsialalla laulun nimi saksankielisessä muodossa *Krystallblumen*. Muita merkintöjä säveltäjä ei ole tähän nuottiin tehnyt. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

B on päälähde. **B** ja **C** ovat muutamia yksityiskohtia lukuunottamatta identtiset. **A** poikkeaa niistä monessa kohdin erityisesti esitysmarkintöjensä osalta, mutta myös piano-osuudessa on eroja mm. sointujen äänen lukumäärään ja aseteluun sekä rytmiin liittyen. Myös lauluosuudessa on eräitä pieniä, joskaan ei merkittäviä eroja. A on hyödyllinen eräiden B:ssä ja C:ssä esiintyvien virheiden korjauksen kannalta.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-2 Pfte C: Avausmotiivi poikkeaa tauotukseltaan A:sta ja B:stä (sekä kr.ed:sta):

A:ssa ja B:ssä avaus on kuitenkin samassa muodossa kuin kriittisessä laitoksessa ja tässä muodossa vastaava kohta kertauksessa (tahti 50, motiivi yhtä oktaavia korkeammalla) on kaikissa kolmessa lähteessä. Ei ole silti tietenkään mahdotonta, että Madetoja olisi vielä viime vaiheessa muuttanut avausmotiivin painettuun laitokseen (C:hen). A: Dynaamiset merkinnät ovat *f*-*mf* (eikä *ff* - *f*).

5 Canto, Pfte A: Dynaamisena merkintänä *p* eikä *mp*.

6-8 Pfte/OK A:ssa kaari alkaen 6. tahdin 4/4:lta ja päättyen tahdin 8 kokonuottiin.
Pfte/VK A:ssa kaari alkaen 7. tahdin 1/2:lta ja päättyen tahdin 8 kokonuottiin.

8-9 Pfte A: Tahdissa 8 \llcorner -merkintä päättyen *mp*-merkintään tahdin 9 alussa.

10 Pfte/VK A: Piste puuttuu bassoäänien puolinuotista tahdin alussa.

11-12 Canto, Pfte A: \llcorner -merkintä alkaa vasta tahdin 12 alusta.
Pfte/VK A: Fraseerauskaari alkaa vasta tahdin 12 alusta.

12 Pfte/OK A: Sävelet (*c*¹ ja *c*²) 4/4:lta on sidottu edeltäviin puolinuotteihin.

13 Pfte/VK A: VK:n ensimmäinen sointu on neliääninen, mukana on myös pienen oktaavin *des*-sävel.

15-19 Pfte A: Piano-osuus poikkeaa jonkin verran B:stä ja C:stä (vasemman käden soinnut, aksentit jne):

16 Canto A: \llcorner -merkintä puuttuu

21-22 Pfte A: *dim assai* \triangleright -merkinnän asemesta.

23 Canto, (Pfte) A: Tempomerkintänä *sempre tranquillo* (eikä *Poco meno moderato*).
Pfte A: *leggermente* eikä *leggero*. (Madetoja käyttää B:ssä *itöntä* kirjoitustapaa *leggero* eikä tavallisempaa *leggero*-muotoa)

24-25 Pfte A: Tahdissa 24 molemmille käsille omat \triangleright -merkintänsä, jotka päättyvät *pp*-merkintään tahdin 25 alussa.

25 Canto A: Dynaamisena merkintänä *pp* (eikä *p*).

26 Canto A: Duolissa on käytetty neljäsoanuotteja, silti tarkoittaen koko tahdin mittaista duolia.

26-27 Pfte A: Piano-osuudella oma \llcorner -merkintänsä, joka alkaa tahdista 26 (2/4:lta) ja päättyy tahtiin 27 (2/4:lle).

28 Pfte A: Piano-osuudessa tahdin mittainen \triangleright -merkintä.

28-29 Pfte A: Tahdin 28 viimeistä sointua ei ole sidottu tahdin 29 ensimmäiseen sointuun.

30 Pfte A: Piano-osuudessa tahdin mittainen \llcorner -merkintä.

31-32 Canto A: \llcorner -merkintä puuttuu.

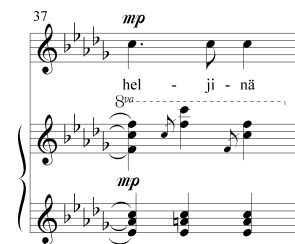
32-34 Pfte A: *crescendo molto* alkaen jo tahdin 32 alkupuolelta.

35 Pfte/OK B ja C: Vasemman käden sointu 3/4:n kohdalla (*es*¹ - *as*¹ - *c*²) on merkitty myös oikealle kädelle samaan oktaaviaan kuin vasemmassa kädessä. A:ssa tätä virhettä ei ole.

35-36 Pfte/OK ja VK A: Kaikilla tahdin 35 soinnuilla on aksentti-merkki samoin tahdin 36 ensimmäisellä, puolinuotin mittaisella soinnulla.

36 Pfte A: *dim assai* \triangleright -merkinnän asemesta.

37 Canto Pfte A: *mp*-merkintä tahdin alussa.
A: Dynaamisena merkintänä *mp*: piano-osuus poikkeaa muutoinkin B:stä ja C:stä tässä tahdissa:

38-39 Canto, Pfte A: \llcorner -merkintä tahdin 38 alusta tahdin 39 alkuun (1/4:lle).

39 Canto B ja C: Palautusmerkki 2/4:n kohdalla sijaitsevan *g*¹-sävelen edestä puuttuu. A:ssa tämä palautusmerkki on.
Pfte/OK A ja B: Alennusmerkki *b*³-sävelen edestä 2/4:lta puuttuu.

40 Canto A: Duolissa on käytetty neljäsoanuotteja, silti tarkoittaen koko tahdin mittaista duolia.

40-41 Pfte A: \triangleright -merkintä tahdin 40 alusta tahtiin 41 (2/4:lle).

41 Canto B: Käsikirjoituksessa puolitauko kahden neljäsoatauon sijasta.
Pfte/VK A: Puolinuotin mittainen soinnun ja neljäsoatauon sijasta sama sointu soitetaan jokaisella neljäsoalla, kuten tahdissa 40.

44-45 Canto Pfte A: \triangleright -merkintä puuttuu.
A: \triangleright -merkintä alkaa tahdin 44 alusta.

46 Pfte A: Dynaamisena merkintänä *p*.

47 Pfte A: *rall.*-merkintä puuttuu.

48 Pfte A: Esitysmarkintana *pp rit. e dim.*

50 Pfte A: Dynaamisena merkintänä *f*.

50-51 Pfte/VK A: Aksenttimerkit puuttuvat.

54 Canto, Pfte A: Dynaamisena merkintänä *p*.

- 55-57 Pfte/OK A: Fraseerauskaari ulottuu tahdin 55 4/4:lta tahdin 57 alkuun.
Pfte/VK A: Fraseerauskaari ulottuu tahdin 56 alusta tahdin 57 alkuun.
- 57 Canto A: \llcorner-merkintä tahdin alusta 3/4:n kohdalle.
Pfte A: Tahdin mittainen \llcorner-merkintä.
- 58 Canto A: Tahdin alussa (tahtiviihvalla) *mp*-merkintä, jota ei ole piano-osuudessa.
- 59 Canto B: Neljäsosanuotit jälkimmäisellä tahdinpuoliskolla kaaritettu pariksi, vaikka ne lauletaan eri tavalla.
Pfte/OK A: Sointu 4/4:n kohdalla: $f^1 - g^1 - des^2 - f^2$.
- 60-61 Canto A: \llcorner-merkintä puuttuu.
Pfte A: Piano-osuus poikkeaa B:stä ja C:stä:

- 62-65 Pfte/OK A: Oikealla kädellä fraseerauskaari alkaen tahdin 62 viimeiseltä neljäsosalta ja päättyen tahdin 65 viimeiselle neljäsosalle.
- 64-65 Canto, Pfte A: \llcorner-merkintä alkaa vasta tahdin 65 alusta.
- 64-68 Pfte A: Piano-osuus poikkeaa B:stä ja C:stä samalla tavoin kuin tahdeissa 15-19.
- 69 Pfte A: Dynaamisena merkintänä *f*.
Pfte/VK A: Aksenttimerkki puuttuu.
- 71 Pfte/VK B: Aksenttimerkki puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kolmisäkeistöisen runon kokonaan. Yksi sanamuutos B:ssä ja C:ssä.

Tahti Lähde: huomautus

38 OT ja A: *hohtavat*

Op. 16 n:o 3, Kehtolaulu

Teksti: L. Pohjanpää (1889-1962)
1912

Lähteet

- OT Lauri Pohjanpää: Mielialoja
Helsinki 1910
Suomalainen Kustannus-O.Y. Kansa
- A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Nino Runebergin ruotsinnois lisätty partituuriin muulla kuin Madetojan käsialalla. Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisätty kustantajan nimi sekä kustannusnumero: *R.E. Westerland, Helsingfors. R.E.W.18*. Säilytyspaikka HYK/F.
- B Painettu laitos *R.E.W.18*, jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla: *Mielenk. tehtävä!* sekä *Sovituksia!* Säilytyspaikka OYK/MOK.
- C Painettu laitos *R.E.W.18*. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti

Päälähde on A. A ja C ovat substanssiltaan lähes identtiset. B:ssä on eräitä Madetojan tekemiä korjauksia. Lisäksi olemassa painettu laitos *R.E.W.18*, jossa yksi säveltäjän ruotsinkieliseen tekstiin tekemä korjaus. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 5-6 Pfte C: \rceil-merkintä alkaa vasta tahdin 6 alusta.
- 14-15 Canto, Pfte A ja C: Tahtilajimerkintä 6/4. Kriittisessä laitoksessa kuitenkin noudatettu Madetojan B:hen tekemää korjausta ja käytetty 3/2-tahtilajia.
- 28 Canto, Pfte A ja C: Tahtilajimerkintä 6/4. Kriittisessä laitoksessa kuitenkin noudatettu Madetojan B:hen tekemää korjausta ja käytetty 3/2-tahtilajia.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Pohjanpään kaksisäkeistöisen runon kokonaisuudessaan, kerraten eräitä kohtia.

Tahti Lähde: huomautus

- 4 OT: Heittomerkki puuttuu *laps*-sanana lopusta.
- 7-15 OT: *me kuolemme pois, mut rakkaus on sinussa ikuinen.* (ei kertausta).
- 21-29 OT: *ja me kuolemme pois, mut unelmat sinä kerran täyttää saat.* (ei kertausta).

Pohjois pohjalaisia kansanlauluja, op. 18, viululle [tai lauluäänelle] ja pianolle

Tekstit koonnut Aapo Similä (1891-1972)
1913

Lähteet

- OT Teos on alunperin kirjoitettu viululle ja pianolle. Aapo Similän ilmeisesti jälkikäteen kokoamat laulutekstit on lisätty Madetojan käsikirjoituksen B loppuun käsin kirjoitettuna teksti-/melodialiitteenä, jossa otsikko: / *Laulujen sanat / edelliisiin sävelmiin / koonnut Aapo Similä* /. Laulujen sanat on kirjoitettu käsin myös B:n viulu-/pianopartituuriin sekä erillisinä konekirjoitettuna liitteinä liimattu kunkin laulun kohdalle (*konekirjoitettu tekstiliite*).
- A Madetojan käsikirjoitus. Neljä käsikirjoitussivua. Otsikko: / *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja / viululle ja pianolle sov. L. Madetoja. / Op. 18* /. Ensimmäisen sivun alareunaan lisätty käsin kustannusnumero *R.E.W. 560*. Säilytyspaikka: HYK/F. Laulut on numeroitu roomalaisin numeroin I - V ja ne ovat lopullisessa järjestyksessään. Laulutekstit on lisätty viulustemman alle, lisäksi II:ssa yksi lisäsäkeistö kirjoitettu kyseisen käsikirjoitussivun loppuun. Viimeisellä sivulla liitteenä viulu-/laulustemmat yksinäisinä, laulutekstein varustettuna (jäljempänä: *teksti-/melodialiite*). Näiden yksinäisten melodioiden kaaritukset ja palkitukset ovat epä johdonmukaisia, ts. ne eivät aina seuraa tavujakoa eivätkä viulustemmaakaan. Dynaamiset merkinnät niistä puuttuvat kokonaan. Mainittujen epä johdonmukaisuuksien vuoksi ei näitä yksinäisiä melodioita voi pitää kovinkaan luotettavana lähteenä, siksi niiden eroavuuksia suhteessa muuhun lähdemateriaaliin ei ole jäljempänä kommentoitu. Viimeisellä sivulla myös maininta: / *Laulujen sanat / edelliisiin sävelmiin / koonnut Aapo Similä* /. Erikoinen piirre B:ssä on se, että käsin kirjoitettujen tempomerkintöjen päälle on liimailtu samoja tempomerkintöjä kirjoituskoneella ruutupaperille kirjoitettuna. Kunkin laulun kohdalle on liimattu ruutupaperiliuskat, joissa on laulun teksti koneella kirjoitettuna (jäljempänä: *konekirjoitettu tekstiliite*).
- C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W. 560*, jossa Madetojan korjauksia. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

D Painettu laitos R.E.W. 560. Painetussa laitoksessa päinvastoin kuin käsikirjoituksissa (**A** ja **B**) myös laulustemalla oma viivastonsa viulustemman ja piano-osuuden välissä. Kansilehdellä otsikko: / Pohjois-pohjalaisia / kansanlauluja / Viululle ja pianolle / tai / Laululle ja pianolle / sov. / LEEVI MADETOJA /. Piano-partituurin ja erillisen viulustemman otsikkona kuitenkin: / Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja. / Viululle ja pianolle. /

Kaikkien nuottilähteiden otsikko pääpiirteissään sama: *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja viululle ja pianolle*. **D**:n kansilehdellä kuitenkin lisäksi *tai Laululle ja pianolle*. Kriittisessä editiossa käytetty otsikko *Pohjois-pohjalaisia kansanlauluja viululle[tai lauluäänelle] ja pianolle* on edition toimittajan valinta.

Päälähde on **B**, mutta vasta **D**:ssä kokonaisuus on täysin valmiina ja laulustemmoissa kaaritusten sekä palkkien/väkästen käyttö laulutekstien lausutuksen mukaiset.

Koska alkuperäislähteisiin ei sisälly eikä niistä voi päätellä kolmen viimeisen laulun lisäsaiteistojen lausutusta ja koska kyse on kansanlauluista, joissa esittäjällä joka tapauksessa on tavanomaista enemmän tulkinnan vapautta, ei lisäsaiteistojen lausutusehdotuksia ole liitetty myöskään kr. editioon.

Op. 18 n:o 1, Linnut ne laulaa

Kriittiset huomautukset

Op. 18 n:o 1 ei ole kansanlaulu, vaan Madetojan oma sävellys (ks. Aapo Similä: ”Sanojen siivittäjänä Madetojan kansanlaulusovituksiin”; Musiikki 2/1947).

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto Pfte	D : Lauluäänellä oma <i>mp</i> -merkintänsä. Se on jätetty kriittisestä editiosta pois, koska D :ssä myöhemmät dynaamiset merkinnät on annettu viulustemmalle ja lauluäänelle yhteisinä. A : Piano-osuuden dynaaminen merkintä <i>p</i> vaikka viuluosuudessa on <i>mp</i> . Merkintä <i>legato</i> korvaa B :n ja D :n pitkät fraseerauskaaret (OK:ssa ja VK:ssa).
1-4	Pfte	A : Pitkät fraseerauskaaret puuttuvat. Yhdyskaaret ovat paikoillaan.
4	Canto (VI)	B : Kahdeksasosatauko puuttuu 7/8:n kohdalta. Sitä vastoin tahdin viimeinen kahdeksasosanuotti (8/8) on merkitty sekä viulustemaan (suluissa), että käsikirjoituksen viimeisen sivun melodia-/tekstiliihteen yksiääniseen melodiaan.
5-8	Pfte	A : Pitkät fraseerauskaaret puuttuvat. Yhdyskaaret ovat paikoillaan.
6	Pfte/OK	A, B, D : Palautusmerkki jäänyt ilmeisesti epähuomiossa pois 4/4:lla sijaitsevan <i>c</i> ¹ -sävelen edeltä molemmista Madetojan käsikirjoituksista ja sen vuoksi myös painetusta laitoksesta. Toimittaja on lisännyt palautusmerkin.
8-9	Pfte Pfte/OK	B : Madetoja kirjoittaa crescendo-sanan kokonaan jakaen sen kahteen osaan: [tahti 8:] <i>cresc- - - -</i> [tahti 9:] <i>cendo- - - -</i> A : Tahtiviivan ylittävä kaari puuttuu.
9	Pfte/OK Pfte/VK	A : Kaari <i>e</i> ² (6/8) - <i>fis</i> ² (8/8) puuttuu. D : Edelliseltä riviltä alkavan yhdyskaaren (<i>d-d</i>) loppu jäänyt tahdin alusta pois. C : Madetoja on lisännyt yhdyskaaren lopun.
10	Pfte/OK ja VK	A : Piano-osuuden dynaaminen merkintä <i>mf</i> vaikka viuluosuudessa on <i>f</i> .
11	Pfte/OK Pfte/OK ja VK	D : Legatokaari <i>e</i> ² - <i>d</i> ² (1/4-3/4) puuttuu. A : Legatokaaret 1/4-3/4 puuttuvat.

12	VI	A : Kaksi neljäsosan mittaista kaarta yhtenäisen (puolinuotin mittaisen) kaaren asemesta tahdin alkupuoliskon kahdeksasosanuoteilla.
13	Pfte/OK ja VK	A : Legatokaaret puuttuvat (yhdyskaaret ovat paikoillaan).
14	VI Pfte/OK	A ja B : Jousituskaari <i>a</i> ² - <i>a</i> ² (3/8-5/8) puuttuu. A : Fraseerauskaaret puuttuvat.
15	Pfte/OK Pfte/VK	A, B, D : Palautusmerkki puuttuu <i>c</i> ¹ -sävelen edeltä kuten tahdissa 6. A ja B : Kaari <i>A₁-B₁</i> (1/4-3/4) puuttuu.
15-17	Pfte/VK	A : Fraseerauskaari <i>F</i> (tahti 15, 4/4) - <i>d</i> (tahti 17, 1/4) puuttuu.
15-18	Pfte/OK	A : Fraseerauskaari <i>a'</i> (tahti 15, 4/4) - <i>a'</i> (tahti 18, 2/2) puuttuu.
16	VI	A : Kaksi neljäsosan mittaista kaarta yhtenäisen (puolinuotin mittaisen) kaaren asemesta tahdin alkupuoliskon kahdeksasosanuoteilla.
17	Pfte Pfte/VK	A : Pianostemman dynaaminen merkintä <i>mp</i> , vaikka viulustemmassa on <i>mf</i> . B : Vasemmalle kädelle on oma <i>dim. e rit.</i> -merkintänsä viivastojen keskellä olevan merkinnän lisäksi.

18	Pfte/VK	A, B, C, D : Väliäänessä 2/8:lla oleva sävel on kaikissa lähteissä <i>es</i> ¹ , ts. sen edellä ei ole palautusmerkkiä. Kahdessa edeltävässä tahdissa Madetoja kuitenkin on kuitenkin miltei tyystin käyttänyt <i>e</i> -säveltä <i>es</i> -sävelen sijasta. Siksi on mahdollista, että Madetoja myös tahdissa 18 on tarkoittanut <i>e</i> -säveltä, mutta epähuomiossa jättänyt palautusmerkin merkitemättä. Juuri tällaisissa tapauksissa, joissa VK lähestyy OK:n rekisteriä, Madetojalta on eräissä muissakin lauluissa jäänyt muunnemerkki pois, mikäli se esiintyy OK:lla edeltävässä tai samassa tahdissa. Mikäli tahdissa 18 on kyse tällaisesta tapauksesta, tulisi laulun lopun olla seuraavanlainen:
----	---------	---

Teksti

Tahti	Lähde: huomautus
3	D : Ensimmäinen tavuviiva sanasta <i>met-sis-sä</i> puuttuu. C : Madetoja on lisännyt kyseisen tavuviivan. B : Konekirjoitetussa tekstiliihteesä <i>metsissä</i> -sanan <i>i</i> korjattu käsin <i>ä</i> :ksi: <i>metsässä</i> . B :n pianopartituurissa sekä käsin kirjoitetussa teksti-/melodialiihteesä on kuitenkin <i>metsissä</i> eikä Madetoja C :ssäkkään ole ehdottanut tätä muutettavaksi.

Op. 18 n:o 2, Ajetaanpa pojat

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	VI, Pfte VI	A : <i>mp</i> -merkinnät puuttuvat. A : Kaari <i>d</i> ¹ - <i>e</i> ¹ (3/8-8/16) puuttuu, samoin portatopiste <i>e</i> ¹ -säveleltä (8/16).
2	VI	D ja A : Portatopiste puuttuu jälkimmäisen <i>cis</i> ² -sävelen (16/16) yläpuolelta. D : Kaari päättyy ensimmäiseen <i>cis</i> ² -säveleen. A : Kaari puuttuu.

2-3	Pfte/OK Pfte/VK	A: Yhdyskaari ja legatokaari puuttuvat (tahti 2, 3/4 - tahti 3, 1/4). A: Legatokaari puuttuu (tahti 2, 3/4 - tahti 3, 1/4).
3	VI	A: Kaari puuttuu (3/4-4/4).
3-4	Pfte/OK ja VK	A: Legatokaaret (tahti 3, 2/2 - tahti 4, 2/2) puuttuvat.
4	VI, Canto	B: Kaari <i>a'</i> ja <i>fis'</i> -sävelten välillä.
5	VI, Pfte VI VI, Canto	A: <i>mf</i> -merkintä puuttuu. A: Kaari <i>d'</i> - <i>e'</i> (3/8-8/16) puuttuu, samoin portatopiste <i>e'</i> -säveleltä (8/16). D: <i>mf</i> -merkintä puuttuu tahdin alusta. Portatopiste puuttuu viulun <i>e'</i> -säveleltä (8/16).
6	VI	A: Tahdin lopussa (4/4) on 1/4:n mittainen <i>cis</i> ² -sävel pisteellisen 1/8:n ja 1/16:n asemesta. Kaari (3/4-4/4) puuttuu. D: Portatopiste puuttuu jälkimmäisen <i>cis</i> ² -sävelen (16/16) yläpuolelta ja kaari päätty ensimmäiseen <i>cis</i> ² -säveleen.
6-7	Pfte/OK ja VK	A: Legatokaaret (tahti 6, 3/4 - tahti 7, 1/4) puuttuvat.
7	VI	A: Kaari (3/4-4/4) puuttuu.
7-8	Pfte/OK ja VK	A: Legatokaaret (tahti 7, 2/2 - tahti 8, 2/2) puuttuvat.
8	VI, Canto	B: Kaari <i>a'</i> ja <i>fis'</i> -sävelten välillä.
9	VI, Pfte Pfte/OK ja VK	A: <i>f</i> -merkintä puuttuu. A: Aksenttimerkit puuttuvat.
10	VI	A: Kaaret (3/8-4/8 sekä 7/8-8/8) puuttuvat.
11	Pfte/VK	A: Legatokaari (1/2 - 2/2) puuttuu.
11-12	Pfte/OK	A: Yhdyskaari (<i>a'</i> , tahti 11, 4/4 - tahti 12, 1/4) puuttuu.
12	Pfte/VK	A: Legatokaaret (1/4-2/4 ja 3/4-4/4) puuttuvat. B: -merkintä alkaen 1/4 ja päät-tyen tahdin loppuun ennen seuraavan tahdin alun <i>ff</i> -merkintää. Koska crescendo sijoittuu VK:n viivaston alapuolelle eikä viivastojen väliin ei ole varmaa koskeeko merkintä koko piano-osuutta vaiko yksin vasenta kättä.
13	Pfte/VK	A: Kaari (2/4-3/4) puuttuu.
14	VI Pfte/OK ja VK	A: Kaaret (3/8-4/8 sekä 7/8-8/8) puuttuvat. A: Kaaret (1/4-3/4) puuttuvat.
15-16	Pfte/OK ja VK	A: Aksenttimerkit puuttuvat.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

2 ja 6 B (teksti-/melodialiite) ja D: Toisen säkeistön lausutus on virheellinen tai ainakin hyvin erikoinen:

Kr.ed:ssa tämä kohta on korjattu.

9 ja 13 D:ssä sekä B:n konekirjoitetussa liitteessä tallissa-sanana lyhennyksenä käytetty muotoa *tallis'*. B:n pianopartituurissa ja teksti-/melodialiitteessä lyhennys on kuitenkin muodossa *talliss'*, ja tätä on myös kriittisessä laitoksessa käytetty.

Op. 18 n:o 3, Mamma se luuli

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaarten ulottuvuus on vain 1/4-3/4, eivätkä ne yllä seuraavaan tahtiin.
5-6	Pfte/VK VI	A: Fraseerauskaari puuttuu. D: Edellisestä tahdistä alkavan kaaren loppuosa puuttuu 1/4:lta. A: Kaari (2/4-3/4) puuttuu.
7	Pfte/OK ja VK	A: Kaaret (1/4-3/4) puuttuvat.
8	Pfte/OK ja VK	A ja B: Tahti eroaa D:stä kaarituksiltaan ja rytmiltään:
9	VI, Canto, Pfte	D: -merkintä alkaa jo 1/4:n kohdalta.
11-13	Pfte Pfte/OK ja VK	B: Piano-osuuden <i>f</i> -merkintä on tahdin 13 alussa samalla kohdalla kuin viulu-/lauluosuuksissa eikä tahdissa 11, kuten muissa lähteissä. A: Kaaret puuttuvat.
13	VI	A: Kaari (7/8-8/8) puuttuu.
13-15	Pfte/OK ja VK	B: Kaaret ulottuvat useammalle tahdille: OK: t. 13, 1/4 - t. 15, 1/4; VK: t. 13, 1/4 - t. 14, 3/4.
15	VI Pfte/VK	A: Kaaret (3/8-4/8 ja 7/8-8/8) puuttuvat. A ja B: Kaari (1/4-3/4) puuttuu.
16	Pfte/OK	A: Kaari (3/4-4/4) puuttuu.
18	Pfte/OK ja VK	A ja B: Tahti eroaa D:stä kaarituksiltaan ja rytmiltään (A:ssa yhdyskaari myös OK:n <i>fis</i> ² -sävelten välillä, 1/2-5/8; esimerkki on B:n mukainen):

Kriittisessä editiossa on kuitenkin lähdetty siitä, että D:hen tehty muutos on tarkoituksellinen, tahti 8 poikkeaa A:sta ja B:stä vastaavalla tavalla. Madetoja ei myöskään ole korjannut näitä tahteja C:ssä.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

4 D: *luu-es san-sa* (tavuviiva puuttuu sanan keskeltä).

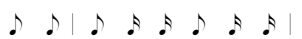
Op. 18 n:o 4. Mammanpoika se pulska

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1-2	Pfte/VK	B: Tahtien bassosävelet (g^1-g^1) on sidottu kaarella samaan tapaan kuin tahdeissa 5-6.
1-5	Pfte/VK	B: Aksenttimerkit puuttuvat.
12-13	VI	B: Kaaritukset erilaiset kuin D: ssä (vrt. tahtit 25-26):
		
14	VI Pfte	B: Yhdyskaari g^1 -sävelten välillä 1/4-3/8. D: ssä f eikä mf kuten B: ssä.
16-17	Pfte/VK	B: Basson g -sävelet sidottu kuten tahdeissa 18-19.
16-18	Pfte/VK	B: Aksenttimerkit puuttuvat.
19	Pfte	B: Tahdin mittainen > -merkintä piano-osuudessa.
25-26	VI	B: Kaaritukset poikkeavat D: stä samalla tavoin kuin tahdeissa 12-13 (ks. nuottiesimerkki).
27	VI	B: Yhdyskaari g^1 -sävelten välillä 1/4-3/8.
28	Pfte/VK	D: 1/8:n ja 4/8:n lisäksi myös 2/8:lle ja 3/8:lle sijoituville kahdeksasosanuotteille on merkitty staccatopisteet.
29	Pfte/OK Pfte/VK	B: 3/8:n, eli viimeisen soinnun kohdalla $8va$. B: Viimeisessä soinnussa 3/8:n kohdalla myös d^2 -sävel.

Teksti

B: Kolmas, neljäs, viides ja kuudes säkeistö puuttuvat pianopartituurista ja **B:**n teksti-/melodialiitteestä. Konekirjoitetussa liitteessä nämä säkeistöt ovat mukana. Laulutekstin kolmannessa ja neljännessä säkeistössä, molempien toisessa säkeessä, esiintyvät sanan loppuosan kertaukset ovat kriittisessä editiossa lähteiden (**D** ja **B:**n konekirjoitettu liite) mukaiset. On kuitenkin mahdollista, että **B:**n konekirjoitetussa liitteessä ja tämän seurauksena myös **D:**ssä on virhe ja että 3. ja 4. säkeistöjen toisessa säkeessä lausutuksen pitäisikin olla 2., 5. ja 6. säkeistön kaltainen suurinpiirtein seuraavasti:

	
(3)	tyt - tä - re - ni ja -re - ni, hei ~
(4)	re - ke - he - ni ja -he - ni, hei

C: Madetoja on korjannut pisteiksi (**D:**n) 5. ja 6. säkeistön 2. säkeiden lopussa olleet pilkut.

Tahti Lähde: huomautus

7-8	B: n konekirjoitetussa tekstiliitteessä <i>Mamman poika se on pulska ja nätti</i> .
10	B: Pianopartituurissa ja konekirjoitetussa tekstiliitteessä 1. säkeistön teksti tässä kohden <i>nätti ja nätti</i> , kun B: n teksti-/melodialiitteessä sama kohta on kuten D: ssäkin <i>pulska ja nätti</i> .
26-27	B: Pianopartituurissa 1. säkeistön teksti tässä kohden <i>vedet silmiin jätti</i> ja konekirjoitetussa tekstiliitteessä <i>vedet silmiin jätti</i> , kun B: n teksti-/melodialiitteessä sama kohta on kuten D: ssäkin <i>silmiin vedet jätti</i> .

Op. 18 n:o 5, Kapakasta kapakkaan

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	D: > -merkintä alkaa jo 2/4:n kohdalta.
1-11	Pfte/OK ja VK	A: Vain yhdyskaaret paikoillaan, muut kaaritukset puuttuvat.
1-23	VI, Pfte	A: Dynaamiset merkinnät puuttuvat koko kappaleesta.
3	Pfte/OK	D: Piste (staccatopiste?) edelliseen tahtiin yhdyskaarella sidottu, 1/4:lle sijoittuvan terssioitteen yläpuolella. A: ssa ja B: ssä sellaista ei ole ja se on jätetty pois myös kr.ed:sta.
3-10	VI	A: Kaaret puuttuvat.
4	Pfte/OK ja VK	B: Yhdyskaaret (1/4-4/4) e^1 - e^1 (OK) ja $e-e$ (VK) ensin merkitty ja sitten yliviivattu.
8-9	Pfte/OK	B: Fraseerauskaari t. 8, 1/4 - t. 9, 2/4.
10-11	Pfte	A ja B: Pedaalimerkinnät puuttuvat.
14-19	VI	A: Kaaret puuttuvat.
15	Canto	D: Tahdin viimeisellä neljäsosalla on virhe, melodia on merkitty samalla tavoin kuin tahdin 19 lopussa, ts. kahdeksasosakulkuna f^1-a^1 . A: ssa (viulustemmassa) ja B: ssä (viulu/laulustemmassa) tämä kohta on oikein. C: ssä Madetoja on korjannut D: n virheen.
15-16	Pfte/VK	A: Legatokaaret puuttuvat, tahdin 15 yhdyskaari paikallaan.
17	VI	D: Tahdin alussa ylimääräinen τ -merkintä.
19	Pfte/OK	C: Madetoja on merkinnyt 4/8 kohdalla olevan soinnun a^1 -sävelen poistettavaksi (mutta ei edeltävän, neljäsosan mittaisen saman soinnun vastaavaa säveltä). Korjausta ei ole kriittisessä laitoksessa noudatettu, koska kyseinen sävel on mukana sekä A: ssa että B: ssä, eikä Madetoja ole tehnyt samaa muutosta tahdin 15 varsin samankaltaiseen tekstuuriin.
19-20	VI, (Canto)	B: ja D: n erillinen viulustemmasivu: > -merkintä alkaa 3/4:lta tahdissa 19 ja päättyy 2/2:n alkuun tahdissa 20. Kr.ed. noudattaa tässä kohden D: n pianopartituurin viulu- ja laulustemmojen yhteistä merkintää.
	Pfte	B: > -merkintä puuttuu.
20-21	Pfte/OK ja VK	A: Fraseerauskaaret puuttuvat.
22-23	Pfte/OK	A: Alemman äänen legatokaari puuttuu, yhdyskaaret paikoillaan.
23	Pfte/VK	D: VK:n avosoinnut 1/2:lla ja 3/4:lla varustettu vain ylöspäisillä nuotinvarsilla. C: ssä Madetoja korjannut nuotinvarret siten, että ylä-äänien nuotinvarsi on ylöspäinen ja kahden alemman äänen yhteinen nuotinvarsi alaspäinen (kuten kr.ed:ssa).

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

19	C: Madetoja on korjannut D: ssä virheellisesti kirjoitetun 4. säkeistön viimeisen säkeen sanan <i>jalkeeni</i> oikeaan muotoon: <i>jälkeeni</i> .
19-20	B: Pianopartituuriin on ilm. ensin erehdyksessä kirjoitettu tähän kohtaan: <i>ei oo' surun tuojaa</i> , mutta <i>surun tuojaa</i> on viivattu yli ja viulustemman yläpuolelle kirjoitettu: <i>viinan juojaa</i> .

Isänmaallisia lauluja, op. 20a

Op. 20a n:o 1, Kymmenen virran maa

Teksti: A.V.Koskimies (1856-1929)
[1913]

Lähteet

OT A.V.Koskimies *Kymmenen virran maa*
(vuoteen 1906 Forsman)

Runo on osa A.V.Forsmanin (myöh. Koskimies) kirjoittamaa runosikermää, jonka näyttelijä Benjamin Leino lausui ylioppilaiden järjestämässä arpajaisjuhlassa v. 1899 Helsingissä. Koskimies julkaisi koko runosikermän kokoelmassaan *Vuosien varrelta* (Porvoo 1926, Werner Söderström Osakeyhtiö). Sitä ennen hän kuitenkin julkaisi sikermän keskimmäisen osan itsenäisenä runona nimellä *Kymmenen virran maa* toimittamassaan teoksessa (**OT**): *Kokoelma Suomalaista Runoutta koulua ja kotia varten*; Helsinki 1905, Osakeyhtiö Weilin & Göös Aktiebolag. (Lähde: Pajamo, Reijo: *Maakuntalaulumme*; Porvoo 1987, Werner Söderström Osakeyhtiö).

A Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos R.E.W.388, jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.

B Painettu laitos R.E.W.388. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Kustantaja: A/B R.E.Westerlund O/Y Helsinki - Helsingfors.

Päälähde on **B**. Laulun käsikirjoitus on kadoksissa. **A**:ssa Madetoja on tehnyt rutiinikorjaukset (otsikko- ym. turhat pisteet yliviivattu) molemmille sivuille. Viimeisessä tahdissa hän on lisäksi korjannut yhden painovirheen.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
16	Pfte/OK	B : Palautusmerkki puuttuu 8/8:lle sijoittuvan a-sävelen edeltä eikä Madetoja ole huomannut sitä A :ssa korjata.
18	Canto, Pfte Pfte/VK	A ja B : Kertausmerkit laulun lopusta puuttuvat. Kr. editioon ne on lisätty. B : Tahdin ensimmäinen puolinuotti (oktaavi C-c) on aiheetta pisteellinen. A : Madetoja on yliviivannut pisteet.

Teksti

Madetoja käyttänyt alkuperäisen *Kymmenen virran maa* -runon kolmetoista säkeistöä kaksi: ensimmäisen ja kolmannen. Madetoja käyttää sana- ja säkertausta ja laulussa on myös yksi sanamuutos alkutekstiin verrattuna. Koskimiehen *Vuosien varrelta* -kokoelmassa 1926 julkaistava teksti poikkeaa vuonna 1905 julkaistusta versiosta. Koska *Vuosien varrelta* -kokoelma on kuitenkin ilmestynyt reilut toistakymmentä vuotta laulun sävellysajankohtaa myöhemmin, ei sen eroja verrattuna laulutekstiin ole erikseen käsitelty. **OT** on vuonna 1905 julkaistu versio.

Tahti Lähde: huomautus

11	OT : 2. säk: <i>kallioseinihin</i> (yhdyssana).
12-13	OT : 1. säk: <i>Se maa</i> eikä <i>Tämä maa</i> .
14-18	OT : 1. säk: <i>Se on Kymmenen virran maa</i> . 2. säk: <i>Tämä Kymmenen virran maa</i> . (Ei säe- eikä sanakertauksia).

Op. 20a n:o 2, Viipurin laulu

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
[1917]

Lähteet

OT L.Onerva: Murattiköynnös
Helsinki 1918
Kustannusosakeyhtiö Ahjo

Mikäli oletettu sävellysvuosi (L/S) pitää paikkansa, on Madetojalla laulua säveltäessään todennäköisesti ollut käytössään L.Onervan käsikirjoitus

Viipurin laulu -runosta. Koska Viipurin laulu on ilmeistä käyttömusiikkia, on mahdollista, että se on tilaustyö joltain juhlatilaisuutta varten. Tällöin Onervan runo on saatettu painattaa juhlatilaisuuden käsiohjelmaan, muuhun juhlaulkaisuun tai vaikkapa sanomalehteen jo ennen kuin se on julkaistu runokokoelmassa.

A Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos R.E.W.389, jossa yksi käsin tehty korjaus. Säilytyspaikka OYK/MOK.

B Painettu laitos R.E.W.389. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

Madetojan käsikirjoitus Viipurin laulusta on kadoksissa. Sen vuoksi **B** on päälähde. **A**:ssa tahtiin 3 on tehty yksi korjaus. Koska kyseessä melko paksukärkisellä kynällä tehty alennusmerkki ilman muita merkintöjä, ei sitä yksiselitteisesti ole mahdollista identifioida Madetojan tekemäksi. Luultavimmin korjauksen tekijä on kuitenkin säveltäjä itse.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3	Pfte/OK	B : Alennusmerkki tahdin jälkipuoliskolla olevan soinnun <i>des'</i> -sävelen edestä puuttuu. A :han tämä on lisätty, samoin kriittiseen editioon.
4	Pfte/OK	B : Tahdin alkupuoliskon <i>des'</i> -sävelen edellä on alennusmerkki, joka tahdin 3 korjauksen jälkeen on tarpeeton.

Teksti

OT ja **B**:ssä julkaistu suomenkielinen teksti eroavat jonkin verran toisistaan. Koska ei ole tiedossa, millainen versio runosta Madetojalla on ollut käytössä sävellystyötä tehdessään, ei voida myöskään varmasti tietää, mistä erot johtuvat. On mahdollista, että alkuperäinen runoteksti on poikennut L.Onervan Murattiköynnös-kokoelmassa julkaisemasta sanamuodosta, ja että Onerva on itse tehnyt muutoksia kokoelmaa silmällä pitäen. Yhtä mahdollista on, että Madetoja on sävellystyön yhteydessä tehnyt laulutekstiin Onervan luvalla joitain muutoksia. Laulutekstin (**B**) eroavuudet suhteessa Onervan julkaisemaan runoon (**OT**) tuntuvat hyväksyttäviltä lukuunottamatta ehkä ensimmäisen säkeistön sanaa *muisteloin* (tahdissa 17). **OT**:n *muistojen* tuntuisi eittämättä sujuvammalta ainakin, mikäli tahtia tarkastellaan erillisenä kokonaisuutena. Sanaa ei ole kuitenkaan kriittisessä editiossa muutettu **OT**:n mukaiseksi, sillä *muisteloin* edustaa samaa vanhantavaa, juhlallista runokieltä kuin seuraavan säkeen sana *olkosi*, jota on käytetty sekä **OT**:ssä että **B**:ssä.

B:ssä on *Viipuri* -nimen alkukirjaimena käytetty W:tä. **OT**:ssä W on korvattu V:llä ja myös kriittisessä editiossa käytetään tätä kirjoitusasua.

Tahti Lähde: huomautus

6-8	OT : 2. säk. <i>sun laulujes lehto</i> (eikä <i>sen lempeä lehto</i>).
17	OT : 1. säk. <i>muistojen</i> (eikä <i>muisteloin</i>).
18	OT : 3. säk. <i>hetken</i> (eikä <i>hetkien</i>).
20	OT : 1. säk. <i>ain'</i> (heittomerkki sanan lopussa).

Op. 20a n:o 3, Suomen Leijona

Teksti: V.A.Koskenniemi (1885-1962)
1917

Lähteet

OT V.A.Koskenniemi: Elegioja
Porvoo 1917
Werner Söderström Osakeyhtiö
Runon nimi Elegioja-kokoelmassa: *Leijonalippu*.

A Käsikirjoituskopio, ei ilmeisesti Madetojan oma. Laulun otsikko: *Leijonalippu*. Sävellaji F-duuri. Yksi partituurisivu. Suomenkielinen teksti. Partituurissa kaivertajan kynänjäljeltä näyttäviä numeromerkitöjä. Säilytyspaikka HYK/F.

B Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos R.E.W.390, jonka ensimmäisessä tahdissa säveltäjän tekemä korjaus. Madetoja on

myös lisännyt lauluosuuden yläpuolelle käsin yhden tekstisäikeistön. Säilytyspaikka OYK/MOK.

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.390*, johon säveltäjä on tehnyt tapansa mukaiset tarkistusmerkintänsä ts. yliviivannut ylimääräiset otsikko- ym. pisteet. Lisäksi säveltäjä on kirjoittanut kysymysmerkin tahdin 10 kohdalle. Säilytyspaikka OYK/MOK.

D Painettu laitos *R.E.W.390*. Kustantaja R.E.Westerlund, Helsinki. Sävellaji F-duuri. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Laulun otsikko: *Suomen Leijona - Finlands Lejon*.

E *Leijonalippu*. Madetojan oma sekakuorosovitus Suomen Leijona -laulusta teoksessa *Olavi Pesonen: Laulava kansa*. Helsinki 1944, Osakeyhtiö Valistus. Painopaikka: OY. Keskimääräinen kirjapaino, Jyväskylä. Sävellaji E-duuri.

D on lähde. **A** poikkeaa **D**:stä varsin paljon. **D**:tä voidaan pitää **A**:n muokattuna versiona ja on todennäköistä, että se on piirretty jonkun muun (kadoksissa olevan) käskirjoituksen kuin **A**:n mukaan. Toinen mahdollisuus tietenkin on, että **D**:n muutokset on tehty oikolukuvaiheessa. Enimmäkseen erot johtuvat äänen erilaisesta asettelusta piano-osuuden yksittäisissä soinnuissa tai sointukuluissa. Sävelten oktaavialoissa, kaksinuksissa ja rytmikassa on myös eroja. Mikäli asettelun eroavuudet sivuutetaan, vastaavat **A** ja **D** sekä melodialtaan että harmonialtaan pääosin toisiaan. Merkittävä eroavuus löytyy kuitenkin tahdeista 15-18, joissa **A**:n melodia ja harmonia poikkeavat huomattavasti **D**:stä. **B** ja **C** ovat tärkeitä paitsi **B**:hen sisältyvän korjauksen vuoksi, myös siksi, että ne selkeästi osoittavat Madetojan asettuneen **D**:n mukaisen lauluversion taakse. Sekakuorosovitusta (**E**) on käytetty eräiden melodiaa, rytmikkaa ja tekstiä koskevien ratkaisujen tukena. Madetoja osallistui Pesosen *Laulava kansa* -teoksen valmistelutyöhön paitsi antamalla siihen omia sävellyksiään, myös tarkistamalla Pesosen tekemät sovitukset. *Leijonalippu* -sekakuorosovitus on Madetojan oma käsialaa.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1-18b Canto, Pfte A:n versio laulusta poikkeaa **D**:stä niin monin kohdin, että se on painettu kokonaisuudessaan seuraavaan nuottiesimerkkiin:

Ei hitaasti *mf*

1. Su - a, Suo - men lei - jo - na,

ter - veh - dän. Mi - ten säi - läs - säs au - rin - ko pa - laa! Y - lös

7 va - pa - u - den päi - vä - hän si - nun voi - mas van - gi - tut

- 1 Pfte/OK **D**: Ensimmäisessä soinnussa 2/4:n kohdalla sekunti d^1-e^1 eikä e^1-f^1 . **B**:ssä Madetoja on korjannut d^1 -sävelen f^1 -säveleksi muuttamalla sekunti-intervallin siten **A**:n mukaiseksi.
- 5 Canto **A**: Kaari merkitty 3/8:n ja 4/8:n välille. Tämä viitanee yhden tai useamman partituurista puuttuvan säikeistön lausutukseen. Ts. **A**:n mukaisen version säikeistöihin on kuulunut **OT**:n 2. säikeistö (sama kuin **E**:n 2. säikeistö), **OT**:n 4. säikeistö (sama kuin **E**:n 3. säikeistö) tai mahdollisesti molemmat (Ks. alla olevaa selvitystä eri tekstiversioista).
- 10 Pfte/VK **C**: Madetoja on kirjoittanut kysymysmerkin 3/4:lle sijoittuvien bassosävelten (G^1-G) kohdalle. Kysymysmerkki lienee aiheeton, sillä myös **A**:ssa on tällä kohdalla g-oktaaviote, tosin yhtä oktaavia korkeammalla ($G-g$). **A**:ssa muutkin bassosävelet on tällä kohdalla merkitty oktaavia korkeammalle kuin **D**:ssä (ks. nuottiesimerkki).
- 12 Canto **A**: Melodiasävelenä tahdin viimeisellä neljäsosalla e^1 eikä c^1 . **D**:ssä on kuitenkin c^1 ja **E**:ssä vastaava sävel h (**E**:n sävellajihan on E-duuri).
- 18b Canto, (Pfte) **D**: Kakkosmaali on numeron asemesta varustettu otsikolla *viim. säikeistö*.

Teksti

Eri lähteisiin on valittu Koskeniemen runosta säikeistöjä vaihtelevasti. **OT**:n sisältämistä kahdeksasta säikeöstä on Suomen Leijona -laulun eri versioissa käytetty viittä. Käytetyt säikeistöt ovat seuraavat:

OT:n 1. säikeistö: kriittisen edition 1. säikeistö.

OT:n 2. säikeistö:

*On Reinin rannoilta Tonavaan
nimes kerran pelkoa tuonut,
ja tanner Puolan ja Böhminmaan
on hurmehestasi juonut,
ja syväälle Balkanin metsihin
sinun kunnias jäljet johtaa
ja päivät Narvan ja Lützenin
ne kruunusi kivinä hohtaa.*

- 7 OT: 3. säk. *senki* eikä *senkin*.
- 10 B ja C: Pilkku puuttuu *Pelastettu* -sananjäljestä.
- 11 OT: 2. säk. *kuka* eikä *kumpi*.
- 12 OT: 1. säk. *sujuilevi* eikä *sujuilevi*.

Op. 20b n:o 2, Suomen soitto

Teksti: J.H.Erkko (1849-1906)
[1913]

Lähteet

OT J.H.Erkko kirjoitti kaksiosaisen runon *Suomalainen sävel* vuonna 1897 järjestettyjä Mikkelin laulujuhlia varten. Sen esitti Mikkelin laulujuhlien juhla-laulajais-soittajaisissa 19.6.1897 Maria Rängman. Runo julkaistiin samana päivänä ainakin Uudessa Suomettaressa. Runo julkaistiin myöhemmin kokoelmassa:

J.H.Erkko: Runoelmia ja ajatelmia
Helsinki 1899
Kustannusosakeyhtiö Otava

- A Madetojan käsikirjoitus. Sama lähde kuin *Suksimiesten laulun* lähde A. Laulun nimi *Suomalalainen sävel*. Lauluteksti vain suomeksi. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Laulun nimi *Suomen soitto*. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinnois muulla käsialalla. Nuottiarkin alareunaan lisätty teoksen kustannusnumero *A/B.F.M.1109*. Säilytyspaikka HYK/F.
- C Painettu laitos *A/B.F.M.1109*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

B on päälähte. B ja C ovat varsin samanlaiset, C:hen kuitenkin tehty muutama lisäys. A eroaa B:stä ja C:stä melkoisesti, eritoten piano-osuutensa puolesta. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1109*, jonka ruotsinkieliseen tekstiin Madetoja tehnyt yhden korjauksen. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

A: Sävellaji G-duuri. B ja C: sävellaji F-duuri. Kommentit F-duurin mukaan, A:n osalta annetaan suluisissa G-duurin mukaiset sävelet. Tahtinumerointi B:n ja C:n mukainen. A:sta puuttuu nelitahtinen pianojohdanto, joten A:n todelliset tahtinumerot ovat neljä numeroyksikköä pienemmät. A: Laulun alussa esitys-/tempomerkintä: *Vakavasti, kohtuullisen nopeasti*.

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1-4 Pfte B: Madetoja hahmotellut aluksi kahden tahdin mittaisen pianojohdannon (nuottiesimerkki), mutta yliviivannut sen ja kirjoittanut sivun alareunaan C:ssä julkaistun neljän tahdin mittaisen johdannon. A: Ei pianojohdantoa, alkaa lauluosuuden kohotahdilta.

- 4 Canto, Pfte A: *f*-merkintä kohotahdissa; lauluosuudella oma *f*-merkintänsä.
- 5 Pfte A: *mf*-merkintä puuttuu.
Pfte/VK A: Legatokaari 1/4-3/4.
- 6 Pfte/VK A: VK:illä G - d - g (A - e - a)

- 7 Pfte/VK A: Tahdin ensimmäisellä 1/2:lla B-d (c-e).
- 7-8 Pfte/OK A: Tahdin 7 alusta alkava legatokaari ulottuu tahdin 8 alkuun saakka.
Pfte/VK A: Fraseerauskaari: tahti 7, 1/2 - tahti 8, 2/2.
- 8-9 Pfte/OK B: Tahtiviivan ylittävä yhdyskaari *f*'-sävelten väliltä puuttuu.
- 8-24 Pfte A: Piano-osuus poikkeaa B:stä ja C:stä (ks. nuottiesimerkki seuraavan palstan alussa).
- 10 Pfte/OK B: Legatokaari 1/4-3/4 puuttuu, yhdyskaari paikallaan.
- 15 Pfte B: *marc.* -merkintä puuttuu.
Pfte/OK B ja C: Pienen oktaavin *h*-sävelen (*cis'*) liittyvä palautusmerkki on vasta ennen 3/4:lle sijoittuvaa *h*-säveltä. A:ssa palautusmerkki (korotusmerkki) on oikealla paikallaan jo ennen 2/4:lle sijoittuvaa *h*-säveltä (*cis'* -säveltä).
- 17 Pfte/VK B ja C: Myös alempi sävel (F) tahdin alussa aika-arvoltaan puolinuotti. Kr. ed:ssä käytetty kuitenkin kokonuottia, koska ao. sävelestä seuraavan tahdin alun F-sävelen ulottuva kaari on mitä todennäköisimmin tarkoitettu yhdyskaareksi.

Suomen soitto, lähde A, tahdit 8-24
(transponoitu F-duuriin)

- 17-18 Pfte/OK ja VK **B:** Legatokaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan.
- 20 Pfte/OK ja VK **B:** 4/4:n kohdalla pelkkä OK:n oktaaviote (a - a'), VK:llä neljäsoatauko.
- 21 Pfte/OK **B:** Koska edellisen tahdin 4/4:lta puuttui cis'-sävel, ei 21. tahdin 1/4:lle sijoittuvan c'-sävelen edellä ole palautusmerkkiä.

Teksti

Madetoja käyttänyt laulun tekstinä *Suomalainen sävel* -runon jälkimmäisen osan seitsemästä säkeistöstä ensimmäistä, toista ja seitsemättä. Ensimmäisen säkeistön alku kuuluu: *Nyt kuulkaa Suomen soitto*, josta laulun lopullinen nimi on otettu. Madetoja ei ole tehnyt alkutekstiin olennaisia muutoksia.

Op. 20b n:o 3, Kosiovarsa

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
[1913]

Lähteet

- OT** Kyösti Larson: Tän pojan Kevättrallatuksia (Larin Kyösti) Helsinki 1897
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A** Madetojan käsikirjoitus. Suomenkielinen teksti, sisältäen vain runon ensimmäisen säkeistön. Säilytyspaikka: HYK/MT.
- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla ja Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Tekstiä molemmilla kielillä neljän säkeistön verran. Arkille lisätty kustannusnumero A/B.F.M.1110. Säilytyspaikka: HYK/F.
- C** Painettu laitos Velikulta-lehden joulunumerossa 1915/24-25. Suomenkielinen teksti. Kaikki runon neljä säkeistöä mukana.
- D** Painettu laitos A/B.F.M.1110. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti, neljä säkeistöä.

A ja C vastaavat musiikilliselta sisällöltään varsin pitkälle toisiaan, vaikka jonkin verran erojakin on. A ja C eroavat kuitenkin, lähinnä piano-osuutensa puolesta melko huomattavastikin B:stä ja D:stä. B on lähde. B ja D ovat lähes identtiset, D:ssä kuitenkin eräitä pieniä lisäyksiä B:hen verrattuna. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos A/B.F.M.1110. Sen kansilehdelle, jossa ajan tavan mukaan on mainittu kaikki op. 20b:n sävellykset numerorajestyksessä, Madetoja on kirjoittanut: *Lasten lauluja n:ot 1. 2. ja 5.* Mitään korjauksia säveltäjä ei ole lauluun ehdottanut. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

- 1-19 Canto, Pfte A ja C poikkeavat melkoisesti B:stä ja D:stä. Allaolevassa nuottiesimerkissä tämä laulun varhaisempi versio Madetojan käsikirjoituksen (A) mukaisena:

Hilpeästi

Nuo - ri var - sa

mul - la on, silk - ki - mus - ta tal - lis - sa - ni, kaa - ri - kau - la.

nop - sa - jal - ka hir - nuu kau - kaa vas - ta - ha - ni.

Sii - tä - pä hei - lu - va - har - jan ma saan, or - hiik - si Pur - mo kun

vart - tuu vaan, niin lau - le - len vaan, niin lau - le - len vaan!

- 1 Pfte/VK **C:** 2/8:lla täysi soitto c-f-a, samoin 4/8:lla täysi soitto f-a-c'.
- 2 Pfte **D:** <-merkkintä alkaa jo 3/8:lta.
- 3 Pfte **D:** *riten.* -merkkintä jo 1/8:n kohdalla.
- 5 Pfte/VK **B:** Tahdin jälkipuoliskon 1/4:n mittaisen c -sävelen asemesta ilmeisesti alun perin ollut 1/8:n mittainen sävel ja 1/8-tauko (jatkaen edellisen tahdin rytmiä). Madetoja on kuitenkin korjannut mainitun kohdan käsikirjoituksessa kr.ed:ssa julkaistuaan muotoonsa.
- 8 Pfte/OK **C:** Painatuksessa vikaa, ylin c² -sävel ei erotu kunnolla.
- 10-13 Pfte/OK **B:** Staccatopisteet puuttuvat tahdeista 10-12 kokonaan ja samoin tahdin 13 ensimmäiseltä 1/8:lta.
- 13 Canto, Pfte **B:** *mp* -merkinnät puuttuvat. **C:** *p* -merkkintä *mp:n* asemesta.
- 16 Canto **D:** Säerajamerkki (pilkku) puuttuu.
- 17 Canto, Pfte **B:** *riten.* -merkkintä Cantossa n. 1/16:n verran myöhemmin ja Pfte:ssa aavistuksen verran myöhemmin kuin D:ssä ja kr. editiossa.
- 18 Canto, Pfte **B:** *a tempo* -merkkintä alkaa jo 2/8:n kohdalta. **C:** *a tempo* -merkkintä puuttuu. **C:** b-sävel puuttuu 7/16:lta. Kyseessä tod. näk. painovirhe.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin nelisäkeistöisen runon kokonaan pieniin muutoksiin.

Tahti Lähde: huomautus

- 8-9 **OT** ja **C:** 2. säkeistössä: *hela - hila valjahilla* (ajatusviiva, kolme eri sanaa), Madetojalla kuitenkin B:ssä (A:ssahan on vain 1. säk) yhtenä sanana: *he-la-hi-la-valja-hilla*. Näin on myös D:ssä.
- 10-11 **OT:** 2. säkeistössä: *talon tyttölöiden* kahtena eri sanana. Kr.ed:ssa käytetty kuitenkin B:n, C:n ja D:n mukaista yhdysanaa *talontyttölöiden* (A:ssahan 2. säkeistöä ei ole).

- 13 **OT:** 2. säkeistössä: *Purmoni* eikä: *Purmoni*.
- 13-14 **OT:** 1. säkeistössä: *Tuostapa heiluvaharjan ma saan..*
- 15 **OT:** 3. säkeistössä: *Purmoni* eikä: *Purmoni*.
- 16-19 **OT:** 1. säkeistössä: *varttuvi vaan, hei, vaan!* Madetoja (**A, B, C, D**) korvannut *hei, vaan!* säkeellä: *niin laulelen vaan, niin laulelen vaan!* **OT:** 2. säkeistössä: *kaulassa vyö hei, vyö!*
3. säkeistössä: *kiittävi, hoi, hei, hoi!*
4. säkeistössä: *kultani mun, hei, mun!* (ts. vähemmän sanakertauksia).

Op. 20b n:o 4, Toisen oma

Teksti: Ilmari Kianto (1874-1970)
[1913]

Lähteet

- OT** Ilmari Calamnius: Hiljaisina hetkinä
(Ilmari Kianto) Porvoo 1898
Werner Söderström
- A** Madetojan käsikirjoitus. Sama lähde kuin *Suksimiesten laulun* lähde **A**. Lauluteksti vain suomeksi, mukana viisi ensimmäistä säkeistöä **OT**:n kaikkiaan kuudesta säkeistöstä. Säilytyspaikka HYK/MT.
- B** Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D), jossa suomenkielinen teksti, kolme säkeistöä, Madetojan käsialalla ja Nino Runebergin ruotsinkielinen käännös muulla käsialalla. Yksi nuottisivu, jonka alareunaan lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1111*. Käsikirjoitus on esitysmarkkinointiaan, erityisesti kaaritusten osalta varsin puutteellinen. Säilytyspaikka: HYK/F.
- C** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1111*, johon säveltäjä on tehnyt pari laulutekstiin liittyvää korjausta. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D** Painettu laitos *A/B.F.M.1111*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti, kolme säkeistöä.

B on päälähde. **D** on piirretty **B**:n pohjalta, mutta esitysmarkkinointia täydentäen. **A** poikkeaa edellisistä jonkin verran. Merkittävimmät erot ovat piano-osuudessa.

Kriittiset huomautukset

Tahtinumerot **B**:n ja **D**:n mukaan. Koska **A**:sta puuttuu tahdin mittainen pianojohdanto, on **A**:n todellinen tahtinumero aina yhtä numeroyksikköä pienempi.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto, Pfte	A: Ensimmäinen tahti (pianojohdanto) puuttuu. B: Tempomerkintä puuttuu. D: Neljäosatauko kokotauon asemesta. Pfte: Aksentimerkit puuttuvat.
1-2	Canto, (Pfte)	A ja D: Tahtiviivan kohdalle sijoittuva <i>dal segno</i> -merkki puuttuu (A :ssa merkille ei olisi käyttökäytännön, koska johdantotahtia ei ole). B :ssä merkki on.
2	Canto, (Pfte) Pfte	A: Esitysohjeena: <i>Kansanlaulun tapaan</i> (Kyseessä A :n ensimmäinen tahti, koska johdantotahti puuttuu). B ja D: <i>mp</i> -merkintä puuttuu, se on otettu kriittiseen laitokseen A :sta.
2-3	Pfte/OK ja VK	B: Legatokaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan.
2-5	Pfte/OK Pfte/VK	A: Fraseerauskaari alkaen tahdin 2 alusta, päättyen tahdin 5 alkuun (ks. myös tahteihin 3-8 liittyvä nuottiesimerkki). A: Fraseerauskaari alkaen tahdin 2 alusta, päättyen 4/4:lle tahdissa 5 (ks. myös tahteihin 3-8 liittyvä nuottiesimerkki).

- 3-8 Pfte **A:** Piano-osuus poikkeaa **B**:stä ja **D**:stä; myös lauluosuuden kaarituksissa pieniä eroja:

- 5 Canto **D:** Kolmannen säkeistön tekstin lausituksen edellyttämät kaksi neljäosanuottia puuttuvat tahdin jälkipuoliskolta.
Pfte **B:** < ja > -merkinnät puuttuvat.
- 5-9a ja 9b Pfte/OK ja VK **B:** Legatokaaret puuttuvat, yhdyskaaret paikoillaan. Poikkeuksena kuitenkin tahdin 9a jälkimmäisellä puoliskolla OK:n sävel *a'* ja VK:n sävel *f*, joita ei ole sidottu yhdyskaarin kertauksen alkuun (tahtiin 6).
- 6 Pfte **B ja D:** *mf*-merkintä puuttuu, se on otettu kriittiseen laitokseen **A**:sta.
- 8 Canto **D:** Kolmannen säkeistön tekstin lausituksen edellyttämä 1/4:n ja 3/8:n sidontaa tarkoittava kaari puuttuu. **A:** Edellä mainittu kaari puuttuu pianopartituurista, mutta on merkitty yksiaäniseen melodiaan.
- 9a Canto **B ja D:** Ensimmäisessä maalissa kolmannen säkeistön kohotahdilla (4/4:lla) *d'*-sävel. Kriittisen edition ratkaisu on **A**:sta.
Pfte **A:** Tahdin alkupuoliskolla > -merkintä päättyen 4/8:lle, josta alkaa tahdin loppuun ulottuva < -merkintä.
- 9b Canto **B ja D:** 3. säkeistön tekstin lausutukseen paremmin sopiva vaihtoehto 1/4-nuotti - 1/4-tauko puuttuu tahdin jälkipuoliskolta. Ratkaisu on otettu k.r.ed.:oon **A**:sta.
- 9b-10 Pfte **A:** > -merkintä alkaen tahdin 9b 2/4:lta ja päättyen tahdin 10 *p*-merkintään.

Teksti

A: Madetoja käyttänyt alkuperäisen runon kuudesta säkeistöstä säkeistöt 1-5.
B ja D: Madetoja käyttänyt alkuperäisen runon säkeistöt 1. (laulun 1. säk.), 3. (laulun 2. säk.) ja 5. (laulun. 3. säk.). Jälkimmäistä ratkaisua käytetty kriittisessä editiossa. Säveltäjä on tehnyt alkutekstiin pieniä muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

- 4 **C:** Madetoja korjannut **D**:ssä ensimmäisessä säkeistössä esiintyvän virheen *viesti sa oikeaan muotoon viesti se* sekä lisäksi sanan *mulle* muotoon *minulle*, jota ei muissa lähteissä ole käytetty.
- 5 **OT:** 2. säkeistössä: *rantaa* eikä *santaa*, jota käytetty kaikissa muissa lähteissä.
- 5 ja 9a **C:** 3. säkeistössä Madetoja yliviivannut kohotahdille (4/4) osuvan sanan *Oi*. Se on kuitenkin mukana kaikissa muissa lähteissä.
- 7 **OT:** 1. säkeistö: *mun* -sana puuttuu. Kyseessä on Madetojan tekstiin tekemä lisäys.

Op 20b n:o 5, Joululaulu (Arkihuolesi kaikki heitä)

Teksti: Alpo Noponen (1862-1927)
[1913]

Lähteet

OT Alkuteksti julkaistu vuoden 1916 *Joulupukki*-lehdessä samassa yhteydessä kuin Madetojan sävellyskin. Sitä ei liene julkaistu Alpo Noposen runokokoelmissa. Noponen toimitti vuoden 1916 *Joulupukki*-lehden.

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinnos muulla käsialalla. Yksi nuottisivu, jonka alareunaan lisätty kustannusnumero *A/B.F.M.1112*. Säilytyspaikka: HYK/F.

B Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1112*., jossa säveltäjä tehnyt korjauksen tahtiin 14. Säilytyspaikka: OYK/MOK/r.k.sid.

C Painettu laitos vuoden 1916 *Joulupukki*-lehdessä (© Valistus 1915). Vain suomenkielinen teksti.

D Painettu laitos *A/B.F.M.1112*. A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y.Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

A on päälähde. **A**, **C** ja **D** ovat sisällöltään lähes identtiset. **B**:ssä merkittävä korjaus tahdissa 14. Tahtia 14 koskevan ratkaisun tukena käytetty lisäksi seuraavia lähteitä:

1. Madetojan sovitus Joululaulusta sekakuorolle; säveltäjän omakätinen käsikirjoitus (A-duurissa kuten yksinlauluversiotkin). Säilytyspaikka: HYK/F.
2. Edelliseen perustuva painettu (monistettu?) laitos. Fazerin sekakuorosarja, n:o 6. *F.M.2746*.
3. Madetojan säveltämän Suvivesperin kuorolaulu n:o 7: ”Kiitä Herraa yö ja päivä”. Sama sävellys kuin Joululaulu, mutta teksti toinen. Sovitus (B-duurissa) poikkeaa hieman A-duurisovitukselta (1 ja 2). Teoksessa *Vesperale II (WSOY)*, Jyväskylä 1925.
4. Joululaulun painettu sovitus sekakuorolle (B-duuri). Tekstiä lukuunottamatta lähes identtinen 3:n kanssa, vaikkakin pieniä rytmisiä eroja havaittavissa. Ilmestynyt kokoelmassa Kansanvalistusseuran nuottivarasto, sekäänäisiä lauluja 149. vihko (1946, 1960).
5. Painettu sovitus sekakuorolle (F-duuri). Sisältyy teokseen Pesonen, Olavi: *Laulava kansa (Jyväskylä 1944)*. N:o 324 sivulla 364. Pesonen mainitsee esipuheessa sivulla 4, että hänen opettajansa professori Leevi Madetoja on suorittanut teoksen sovitystyön tarkastuksen.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1-4	Pfte	Pianojohdantoa ei ole uloskirjoitettu A :ssa ja C :ssä, vaan neljän viimeisen tahdin (joiden piano-osuus identtinen johdannon kanssa) kohdalla merkintä: <i>Neljä viimeistä tahtia voidaan soittaa alkusoittona</i> . D : Pianojohdannon dynaamisena merkintänä <i>f</i> ; vaikka A :n ja C :n neljän viimeisen tahdin kohdalla on, kuten muuallakin laulussa, käytetty kaksoismerkintää (tässä:) <i>f voimakkaasti</i> .
3-4	Pfte	D : \rightrightarrows -merkintä on viivastojen välissä <i>hiljeten</i> -merkinnän ja katkoviivan alapuolella. Merkintä toistuu samalla tavoin tahdeissa 19-20.
5	Canto, Pfte	Kr.ed : Kertausmerkki on kr.ed:n toimittajan lisäys (ks. tahtia 20 koskeva kommentti).
5-6	Pfte	A : Madetojan käsin kirjoittama esitysmerkintä <i>kohtuullisen voimakkaasti</i> ulottuu 6. tahdin 2/4:lle. C : Mainittu esitysmerkintä on painettuna tekstinä lyhempi kuin käsin kirjoitettuna, siksi C :ssä tekstin <i>kohtuullisen voimakkaasti</i> loppuun on lisätty katkoviiva, joka ulottuu 6. tahdin 2/4:lle kuten Madetojan käsin kirjoittama esitysmerkintäkin. D :stä (ja kr.ed:sta) tämä katkoviiva on kuitenkin jätetty pois.

11	Pfte	A : Tahdin alussa <i>marc.</i> -merkintä, jonka Madetoja on yllivivannut.
12	Pfte	A : Edellisen tahdin <i>ponnella</i> -esitysohjeesta alkava katkoviiva ulottuu tahdin 12 loppuun miltei tahtiviivaan saakka, vaikka tahdin jälkipuoliskon puolinuoteista johtuen sen noudattaminen näin pitkään on käytännössä mahdotonta.
14	Canto	A :ssa, C :ssä ja D :ssä 4/4:n kohdalla sävel <i>a'</i> . B :ssä Madetoja on korjannut sävelen <i>cis'</i> :ksi ja kirjoittanut marginaaliin huutomerkin ja ko. kohdan yläpuolelle: <i>obs! virhe ilm. Fazerille!</i> Tämä korjaus on tehty myös kriittiseen laitokseen lisäperusteina seuraavat seikat: 1. Piano-osuuden yläääni myötäilee laulumelodiaa koko sävellyksen ajan. Mikäli tässä kohdassa olisi <i>a'</i> , olisi se ainoa poikkeus kyseisestä ”säännöstä”. 2. Kaikissa yllä mainituissa sekakuorosovituksissa, niin A-duuri -käsikirjoituksessa kuin painetuissakin laitoksissa, melodia on Madetojan B :hen tekemän korjauksen mukainen.
16-17	Pfte	A : Muissa lähteissä tahdin 17 alkuun (OK:n ja VK:n viivaston väliin) sijoittuva <i>f</i> -merkintä on A :ssa kirjoitettu kahteen paikkaan (sekä OK:n että VK:n viivaston alapuolelle) jo tahtiviivan kohdalle.
17		A : Madetojan käsin kirjoittama esitysmerkintä <i>voimakkaasti</i> ulottuu tahdin 4/4:lle asti. C : Mainittu esitysmerkintä on painettuna tekstinä lyhempi kuin käsin kirjoitettuna, siksi C :ssä tekstin <i>voimakkaasti</i> loppuun on lisätty katkoviiva, joka ulottuu tahdin 4/4:lle kuten Madetojan käsin kirjoittama esitysmerkintäkin. D :stä (ja kr.ed:sta) tämä katkoviiva on kuitenkin jätetty pois.
19-20	Pfte	D : Katso tahteja 3-4 koskeva huomautus.
20	Canto, Pfte	D : Kertausmerkit puuttuvat. A :ssa ja C :ssä ne kuitenkin ovat mukana. Koska A :ssa ja C :ssä pianojohdantoa ei ole uloskirjoitettu, alkaa kertaus suoraan partituurin alusta. Kr.ed:ssa taas pianojohdanto on D :n mukaisesti nuotitettu laulun alkuun ja siksi edition toimittaja on lisännyt kertausmerkin tahdin 5 alkuun osoittamaan kertauksen alkua.

Teksti

Eri lähteissä on pieniä eroja välimerkkien ja isojen/pienien alkukirjainten käytössä.

Viisi laulua, op. 25

Op. 25 n:o 1, Taas kaukaa laulavat lauluun...

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Iltakellot Helsinki 1912 Kustannusosakeyhtiö Kirja
A	Käsikirjoitus, todennäköisesti Madetojan oma, vaikka käsiala poikkeaa jonkin verran Madetojan tavanomaisesta; käsikirjoitus on laadittu erittäin ohutkärkisellä kynällä. Kaksi partituurisivua. Suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka YLE.	
B	Kauniisti viimeistelty käsikirjoituskopio (k.kop/D). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän oma puhtaaksikirjoitus. Kansilehdelle kirjoitettu otsikoksi: <i>Taas kaukaa laulavat lauluun.../ L.Onerva/ Nu sjunger skymmande ödemo.../ (Försvenskning av Rafael Lindqvist.)/Leevi Madetoja, op. 25. no</i>	

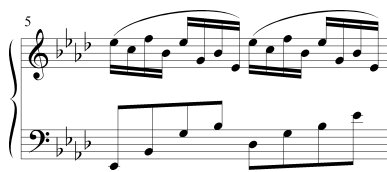
1./ Ensimmäisen nuottisivun alareunaan kirjoitettu kustantajan nimi: *R.E.Westerlund, Helsingfors*. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/F.

C Painettu laitos. Suomenkielinen teksti sekä Rafael Lindqvistin ruotsinnos. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsinki-Helsingfors. Opusnumero: *Op. 25 N:o 1*. Ei kustannusnumeroa.

A on lähde. **B** on ilmeisesti kopioitu **A**:sta, mutta siinä on eräitä huolimattomuusvirheitä. **C** on todennäköisesti piirretty **B**:n pohjalta, mutta siihen on tehty eräitä muutoksia. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos (**C**), jossa säveltäjän merkintöjä. Kansilehdelle Madetoja muuttanut painetun opusnumeron *Op. 25 N:o 1* käsin opusnumeroksi *Op. 26 N:o 1*. Nuottisuudessa säveltäjä on rutiinikorjausten (otsikko- ym. pisteet ylivivattu) lisäksi tehnyt yhden ruotsinkielisen tekstin lausutukseen liittyvän korjauksen. Säilytyspaikka OYK/MOK.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	A : Madetoja käyttää i-töntä <i>leggero</i> -kirjoitustapaa eikä tavallisempaa <i>leggiere</i> -muotoa. Muista lähteistä tämä esitysohje puuttuu kokonaan. Myös <i>Ped.</i> -merkintä puuttuu muista lähteistä, paitsi A :sta.
3	Pfte/OK	A : 15/16:n kohdalla terssiote <i>g¹-b¹</i> . A, B ja C : Palautusmerkki <i>f¹</i> -sävelen edeltä 14/16:n kohdalla puuttuu kaikista lähteistä. <i>Kr.editiio</i> n se on lisätty.
	Pfte/VK	A ja B : Palautusmerkki puuttuu <i>f</i> -sävelen edeltä 5/8:lla.
5	Pfte/OK & VK	A ja B : Piano-osuus poikkeaa C :stä ja <i>kr.ed</i> :sta. A :ssa tahti näyttää seuraavalta:

	Pfte/VK	B : Tahti muutoin samanlainen kuin A :ssa, mutta bassoäänessä on 7/8:n kohdalla ilmeisesti kopiointivirheen takia <i>c¹</i> -sävel.
6-7	Pfte/OK	A ja B : Oikean käden kuvio 4/4:n kohdalla poikkeaa C :stä ja <i>kr. ed</i> :sta sekä kuudennessa että seitsemännessä tahdissa:

8	Pfte/VK	A, B, C : Alennusmerkki 5/8:lle sijoittuvan <i>Ges</i> -sävelen edeltä puuttuu kaikista lähteistä. <i>Kr.editiio</i> ssa sitä on kuitenkin ehdotettu, sillä <i>Ges</i> tuntuu tässä kohdassa loogisemmalta kuin <i>G</i> . <i>G</i> -sävel ei silti liene tässä kohden mahdollinen.
9	Pfte/VK	A ja B : Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu <i>c¹</i> -sävelen edeltä 4/8:lla.
9-10	Pfte/OK	B : Kaari joka alkaa 9:n tahdin 9/16:n kohdalta päättyy vasta 8/16:lle tahdissa 10 eikä katkea tahtiviivaan kuten C :ssä.
16-17	Canto	C : <i>pp</i> -merkintä on vasta tahdin 17 alussa.
17	Canto Pfte/VK	A : <-merkintä puuttuu. B : Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettu alennusmerkki puuttuu <i>As</i> -sävelen edeltä 1/8:lla.

18 Pfte/VK **A** ja **B**: 4/8:n kohdalle merkitty *as*-sävelen lisäksi *c¹*-sävel:

22 Canto, Pfte **B**: Esityserkintä muodossa *Sostenuto, à piacere* (suuri alkukirjain, pilkku ja korko-merkinnät).
Pfte/VK **B**: Aksenttimerkit puuttuvat basson kvinteiltä 2/4:lla. **A**:ssa (OK:n ja VK:n yhteiset) aksenttimerkit *pft*-viivastojen välissä.

23 Pfte/VK **B**: 3/4:n kohdalla soinnussa ylimääräinen, neljäosan mittainen *Es*-sävel.

24 Pfte/VK **A** ja **B**: Alennusmerkki puuttuu (suuren oktaavialan) *Ges*-sävelen edeltä 3/4:lla.

26 Pfte/VK **B**: Alennusmerkki puuttuu *ges¹*-sävelen edeltä 3/4:lla.

27 Pfte/OK
Pfte/VK **B**: Alin ääni eli *es²*-sävel puuttuu soinnusta 1/4:lla.
B: Aksenttimerkit puuttuvat basson oktaaveilta 2/4:lla. **A**:ssa (OK:n ja VK:n yhteiset) aksenttimerkit *pft*-viivastojen välissä.

28 Pfte/VK **B**: Alennusmerkki puuttuu *Ges*-sävelen edeltä 2/2:lla.

31-32 Pfte **A**: *marcato* -merkintä 2/4:n kohdalla tahdissa 31, *f*-merkintä tahdin 32 alussa ja *sempre* -merkintä 3/4:n kohdalla tahdissa 32. **B** ja **C**: *marcato f sempre* alkaen tahdin 31 alusta. *Kr.editiio*ssa noudatettu **B**:n/C:n ideaa, joskin graafisesti hieman erilaisessa asussa.

32 Pfte/VK **A**: 3/4:n kohdalla olevassa soinnussa *as¹*-sävelen asemesta *c²*.

34 Canto, Pfte **A** ja **B**: Fermaatit puuttuvat laulun lopusta.

Teksti

Madetoja on käyttänyt L.Onervan kolmisäkeistöisen runon kokonaan, miltei sellaisenaan. Kolmannen säkeistön loppuun säveltäjä on kuitenkin tehnyt pienen sana- tai oikeammin tavumuutoksen.

Tahti Lähde: huomautus

30 OT: jälleen eikä jällehen

Op. 25 n:o 2, Talvinen tie

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Iltakellot Helsinki 1912 Kustannusosakeyhtiö Kirja
A		Huolitellusti tehty käsikirjoituskopio (k.kop/D). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän puhtaaksikirjoitus. Opusnumeroksi kirjoitettu ensin <i>op. 25 n:o 2</i> , joka on käsin korjattu muotoon <i>op. 25 n:o 1</i> . Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero <i>R.E.W98</i> . Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Käsikirjoituksen liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Säilytyspaikka HYK/F.
B		Oikovedos painettua laitosta <i>R.E.W98</i> varten. Vedoksessa runsaasti Madetojan korjauksia ja myös muutoksia suhteessa käsikirjoituskopioon A . Säilytyspaikka HYK/F.
C		Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>R.E.W98</i> , jossa muutama säveltäjän tekemä korjaus. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla <i>Kiitollinen tehtävä</i> . Kiitollinen tehtävä, varmaankin jokin suunniteltu sovitus, on ohdistunut Talvinen

Op. 25 n:o 3, Tuulinen sää

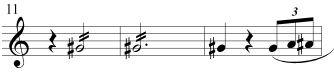
Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

- OT** L.Onerva: Kaukainen kevät
Helsinki 1914
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A** Huolitellusti tehty käsikirjoituskopio (k.kop/D). Kirjoitusasu poikkeaa huomattavasti Madetojan normaalista käsialasta, mutta kyseessä saattaa silti olla säveltäjän puhtaaksikirjoitus. Opusnumeroksi kirjoitettu ensin *op. 25 n:o 3*, joka on sitten korjattu muotoon *op. 25 n:o 2*. Ensimmäisen nuottisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero *R.E.W.99*. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Käsikirjoituksen liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Säilytyspaikka HYK/F.
- B** Oikovedos painettua laitosta *R.E.W.99* varten. Vedoksessa Madetojan korjauksia ja myös jonkin verran muutoksia suhteessa käsikirjoituskopioon **A**. Säilytyspaikka HYK/F.
- C** Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.99*, jossa muutama säveltäjän tekemä korjaus ehdotus. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla *Herkullinen tehtävä!* Tehtävä, varmaankin jokin suunniteltu sovitustyö, on kohdistunut Tuulinen sää -lauluun, sillä käsin kirjoitetusta tekstistä on vedetty kaari sivun yläosassa olevan laulun nimen kohdalle. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D** Painettu laitos *R.E.W.99*. Suomenkielinen teksti sekä Nino Runebergin ruotsinno. Kustantaja A/B R.E.Westerlund O/Y, Helsingfors - Helsinki. Opusnumero: *Op. 25 N:o 3*.

B on lähde. **D** on tosin piirretty alun perin **A**:n pohjalta, mutta oikovedoksessa (**B**) Madetoja on tehnyt eräitä muutoksia mm. esitysmerkintöihin. **A** on tärkeä vertailumateriaalina. **C**:ssä on rutiinikorjausten (otsikko- ym. pisteet yliviihattu) lisäksi muutamia korjaus ehdotuksia.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
		A : Opusnumero alun perin ollut <i>op. 25 n:o 3</i> , joka korjattu <i>op. 25 n:o 2</i> :ksi. B : Opusnumero ollut A :n korjatun merkinnän mukaan <i>op. 25 n:o 2</i> , jonka Madetoja on korjannut takaisin <i>op. 25 n:o 3</i> :ksi.
2 ja 4	Pfte	A : Pedaalin vapauttamista tarkoittavat merkit ovat juuri ennen 3/4:aa eli ennen tahtien lopussa olevaa kahdeksasosakulkua. B : Madetoja siirtänyt pedaalin vapauttamista tarkoittavat merkit tahtien loppuun.
5	Pfte/VK	A : Kokotauko puuttuu VK:n viivastolta.
9	Pfte	A : <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C : Madetoja on harkinnut <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä aiemmaksi: hän on piirtänyt nuolen pedaalimerkinnästä tahdin alkuun, mutta kirjoittanut kysymysmerkin nuolen viereen.
11-13	Pfte/VK	A : Tahtien 11 ja 12 <i>gis'</i> -sävelet (tahdin 11 puolinuotti ja tahdin 12 pisteellinen puolinuotti) on merkitty soitettavaksi kuudestoistaosa-tremolona: B : Madetoja on muuttanut erilliset <i>gis'</i> -sävelet yhtenäiseksi pitkäksi säveleksi yliviihaamalla tahtien 11 ja 12 vasemman käden tremolomerkinnät ja lisäämällä sävelten välille yhdyskaaret tahdisten 11 tahdin 13 1/4:lle saakka. Madetoja on lisäksi tahdissa 11 lisännyt sävelen alkuun aksenttimerkin.

14 ja 16	Pfte/VK	A, B ja D : Duolimerkinnän alle jäävät vain neljäsosanuotit ja niiden välinen neljäsosatauko, viimeisen neljäsosatauon jäädessä merkinnän ulkopuolelle. Kr. ed:ssa duolimerkinnät on korjattu koko tahdin mittaisiksi.
21	Pfte/OK	A : Palautusmerkki puuttuu <i>c</i> ² -sävelen edestä. B : Madetoja lisännyt palautusmerkin.
24	Pfte/VK	B ja D : Aksenttimerkki puuttuu 2/4:n kohdalta.
26-27	Pfte	A : <i>c</i> ² -säveliä yhdistävän viivan asemesta sävelten välillä (ylöspäinen) nuoli.
27	Pfte	A : <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C : Madetoja ehdottaa <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä tahdin alkuun. Ts. hän on kirjoittanut <i>Ped.</i> -merkinnän tahdin alkuun ja vastaavasti yliviihannut merkinnän 2/4:n kohdalta.
30	Canto, Pfte	A : <i>poco rit.</i> -merkinnät puuttuvat. B : Madetoja lisännyt <i>poco rit.</i> -merkinnät.
35	Canto, Pfte	A, B, D : <i>misterioso</i> -merkintä annettu vain piano-osuudelle (ts. se on OK:n viivaston yläpuolella). C :ssä Madetoja on rengastanut <i>misterioso</i> -merkinnän ja vetänyt siitä nuolen ylöspäin, merkitsemättä kuitenkaan sen täsmällisemmin mitä on tarkoittanut. Kr. editiossa <i>misterioso</i> -merkintä on vain Canto-viihaston yläpuolella. A : <i>Poco sostenuto.</i> (iso alkukirjain). A : <i>Poco sosten.</i> (iso alkukirjain, <i>sostenuto</i> lyhennetty).
39	Pfte	A : <i>mf</i> -merkinnän voisi miltei yhtä lailla tulkita olevan tahdin alussa kuin juuri ennen 2/4:aa. B :ssä <i>mf</i> -merkintä on kuitenkin juuri ennen 2/4:aa, eikä Madetoja ole asiaan puuttunut. A :ssa <i>a tempo</i> -merkintä on <i>mf</i> -merkinnän jälkeen.
46-50	Canto, Pfte	A : <i>Poco a poco lentando</i> (iso alkukirjain). A : <i>Poco a poco lentando</i> -merkinnän jälkeinen katkoviiva puuttuu.
47	Pfte	A : <i>Ped.</i> -merkintä hieman ennen 2/4:aa. C : Madetoja ehdottaa <i>Ped.</i> -merkinnän siirtämistä tahdin alkuun. Ts. hän on rengastanut 2/4:n kohdalla olevan <i>Ped.</i> -merkinnän ja vetänyt siitä nuolen tahdin alkuun.
50-51	Canto	A : <i>e dim</i> -merkinnän jälkeen katkoviiva tahdin 51 3/4:lle asti.
52	Pfte/VK	A : Väliäänten (ks. tahdit 49-51) jatkeeksi tahdin 52 alkuun on merkitty kaksi neljäsosataukoa, mutta ne on yliviihattu.
56	Pfte/OK Pfte/VK	A : Tahdin alkuun on merkitty puolitauko (tahdin ainoa tauko) ja fermaatti on sen kohdalla. A : Tahdin alkuun merkitty ensin puolitauko, mutta se on muutettu kahdeksi neljäsosatauksi.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan kaksisäikeistöisen runon sellaisenaan muuttamatta ainoastaan yhdessä kohden alkukirjaimen pieneksi. **A**:n (partituurin) liitteenä on suomenkielinen teksti koneella kirjoitettuna. Liite poikkeaa välimerkkiensä osalta jonkin verran muista lähteistä. **B**:ssä Madetoja on joutunut, mm. ladontavirheiden vuoksi, tekemään korjauksia myös ruotsinkieliseen tekstiin.

Tahti Lähde: huomautus

- 35 **B**: *Ke-vät yö* (yksi tavuviiva puuttuu). Madetoja lisännyt tavuviivan: *Ke-vät-yö*

Op. 25 n:o 4, Synnyinmaja

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1914

Lähteet

- OT** Larin Kyösti: Kulkurin lauluja
Porvoo 1899
Werner Söderström
- A** Painettu laitos lauluäänelle ja pianolle julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisiä lauluja pianon säestyksellä I
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.
- B** Yksinäisenä julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksinäisiä lauluja I
Säestyksen painos
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.

Päälähde on **A**. **B**:tä on käytetty vertailumateriaalina lauluäänien ja esitysmerkintöjen osalta. Sävellyksestä ei ole säilynyt Madetojan käsikirjoitusta eikä muutakaan säveltäjän omakätisiä merkintöjä sisältävää lähdetä.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
4-5	Pfte/OK	A : Tahtiviivan ylittävä (alempi) yhdyskaari puuttuu g' -sävelten väliltä.

Teksti

Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kuusisäkeistöisestä runosta ensimmäisen, toisen, viidennen ja kuudennen säkeistön. Madetoja kertaan säkeistöjen jälkimmäisen säeparin. Muutoin alkuperäistekstiin on tehty ainoastaan eräitä kirjoitusasuun liittyviä muutoksia.

Tahti	Lähde: huomautus
-------	------------------

- 8 ja 12 **A** ja **B**: Partituurin alle sijoituvassa tekstiosuudessa 6. säkeistön 3. säkeen loppuun on painettu (*kuin*) osoittamaan 4. säkeen aloittavan *kuin*-sanana oikeaa lausutusta välittömästi 3. säkeen jälkeen tahtien 8 ja 12 viimeisellä kahdeksasosanuotilla.

Op. 25 n:o 5, Itkisit joskus illoin...

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1915

Lähteet

- OT** Larin Kyösti: Kulkurin lauluja
Porvoo 1899
Werner Söderström
- A** Nuori Suomi joulualbumi 1915 (XXV), nuottiliite. Julkaisija: Helsingin Uusi Kirjapaino-Osakeyhtiö, Helsinki. Vain suomenkielinen teksti.
- B** Painettu laitos *A/B.F.M. 1261*. Kustantaja: O.Y.Fazerin Musiikki-kauppa, Helsinki/A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors. Suomenkielisen tekstin lisäksi Nino Runebergin ruotsinkielinen käännös.

Madetojan käsikirjoitusta tästä laulusta ei tunneta, sellaista ei todennäköisesti ole säilynyt. Painetut laitokset **A** ja **B** ovat musiikilliselta substanssiltaan varsin identtiset. **B**:ssä dynaamisia merkintöjä on lisätty ja tarkennettu, mutta suurimmaksi osaksi ne pohjautuvat **A**:han. **B**:hen on tehty myös joitain muita pieniä muutoksia. **B** on päälähde.

A:ssa dynaamiset merkinnät on kirjoitettu ainoastaan piano-osuuteen, lauluäänessä niitä ei ole. **B**:ssä valtaosa dynaamisista merkinnöistä on **A**:n piano-osuuden merkintöjä, jotka sellaisenaan on siirretty myös lauluosuuteen ja jotka ovat siten yhteisiä sekä lauluäänelle että pianoosuudelle. Näiden merkintöjen puuttumista **A**:n lauluosuudesta ei kriittisissä kommentissa yksityiskohtaisesti käsitellä.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1-40	Canto	A : Dynaamiset merkinnät puuttuvat lauluäänestä.
3	Pfte/OK ja VK	A : Fraseerauskaaret puuttuvat.
4	Pfte/OK	B : Tahdin jälkipuoliskolla myös alapuolinen fraseerauskaari. Kr.ed:ssa noudatettu tässä tahdissa ja myös tahdeissa 17 ja 30 A :n ratkaisua eli nuottien yläpuolista fraseerauskaarta.
5	Pfte	A : \llcorner -merkintä on hieman lyhyempi, alkaen 3/4:n kohdalta.
7	Pfte/VK	B : Oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitetut palautusmerkit 2/2:n kohdalta puuttuvat.
7-8	Canto, Pfte	A : Crescendo on merkitty piano-osuuteen tahdin 7 loppuun sijoituvalla <i>cresc.</i> -merkinnällä, toisella, tahdin 8 alkuun sijoituvalla <i>cresc.</i> -merkinnällä ja siitä eteenpäin tahdin 8 loppuun ulottuvalla katkoviivalla. B :ssä nämä on korvattu molempien tahtien loppuun sijoitetuilla \llcorner -merkinnöillä, jotka sitten on siirretty myös lauluosuuteen.
8	Pfte/OK Pfte/VK	A : Legatokaaret nuottien yläpuolella eikä alapuolella. A : Tahdin jälkipuoliskon kvintti-intervalli on puolinuotin mittainen, eikä viimeisellä kahdeksasosalla ole G_7 -säveltä. Silti vastaavassa kohdassa myöhemmin, tahdissa 34, vasemman käden kuvio on samanlainen kuin B :ssä (ja kriittisessä editiossa).
9	Pfte/VK	A : Palautusmerkki <i>f</i> -etuheleen edestä 2/2:n kohdalta puuttuu. Oikean käden väliäännessä palautusmerkki on.
9-10	Canto	B :ssä A :n piano-osuuden <i>dim.</i> -merkintä siirretty lauluosuuteen ilman katkoviivaa. Näin on menetelty vastaavassa kohdassa myös myöhemmin (tahdit 22-23).
10	Pfte/OK Pfte/VK	A : Kaari nuottien yläpuolella eikä alapuolella. A ja B : Molemmissa lähteissä oikeinluvun varmistamiseksi tarkoitettuja (ei pakollisia) kromaattisia merkintöjä on käytetty hieman epäohdonmukaisesti. Joskus merkintä/merkinnät on sisällytetty A :han, joskus B :hen ja joskus molempiin. Tahdin 10 viimeiselle neljäsosalle merkitty, muistin tueksi tarkoitettu korotusmerkki on toimittajan lisäys. Sitä ei ole A :ssa eikä B :ssä, mutta muissa vastaavissa kohdissa tämäntapainen muistutus löytyy molemmista tai jommasta kummasta lähteestä.
11-13	Pfte	A : Tahdin 11 \llcorner ja tahdin 12 \lrcorner -merkintä ovat A :ssa sijoitukseltaan ja kestoltaan hieman erilaiset kuin B :ssä (ja kriittisessä editiossa): A :ssa \llcorner -merkintä ulottuu 11. tahdin 3/4:n kohdalta 12. tahdin 1/4:lle ja \lrcorner -merkintä 12. tahdin 3/4:n kohdalta 13. tahdin 1/4:lle.
13	Pfte/VK	A : Kaari 1/2:n ja 2/2:n väliltä puuttuu.
14	Pfte	A : Tahdin alussa <i>p</i> -merkintä (<i>p</i> -merkintä A :ssa myös tahdissa 16 kuten B :ssä ja kr.ed:ssa).

- 16 Pfte/OK A: Legatokaari puuttuu.
- 17 Pfte/OK B: Tahdin alkupuolenkaari nuottien yläpuolella ja jälkipuoliskon kaari nuottien alapuolella. Kr.ed:n ratkaisu on A:sta.
Pfte/VK A: Tahdin jälkipuoliskon kaari puuttuu.
- 18 Pfte A: \llcorner-merkintä alkaa vasta 3/4:n kohdalta.
- 19 Pfte/OK A: Tahdin alun puolinuotista (e^2) puuttuu nuotinvarsi.
- 21 Pfte/OK A: Kaaret puuttuvat.
- 22 Pfte A: *dim.* -merkintä vasta 6/8:n jälkeen.
- 23 Canto B: Säeraja-/hengitysmerkki puuttuu tahdin kahden viimeisen kahdeksasosan väliltä
Pfte/OK A: Kaari tahdin jälkipuoliskolta puuttuu.
Pfte/VK B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitetut palautus- ja korotusmerkit puuttuvat tahdin jälkipuoliskolta.
- 24 Pfte/OK A: Tahdin ensimmäisessä soinnussa on myös e^2 -sävel.
- 25 Pfte A: >>>-merkintä alkaa jo tahdin alusta ja päättyy tahdin loppuun.
- 26 Pfte A: *mp* -merkintä puuttuu.
Pfte/VK A: Sävel 4/8:n kohdalla on *a* eikä *e* kuten B:ssä.
B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki 6/8:n edestä puuttuu. Kaari tahdin jälkipuoliskolta puuttuu.
- 27 Pfte A: Tahdin alussa *p* -merkintä, joka B:stä puuttuu.
- 28 Pfte B: Otteet tahdin kahdella viimeisellä kahdeksasosalla on merkitty OK:n viivastolle, mikä saa g-sävelten välisen yhdyskaaren näyttämään legatokaarelta. A: \llcorner-merkintä on viivastojen välissä.
- 29 Pfte A: Kaaret puuttuvat.
- 30 Pfte/OK A: palautusmerkki 4/4:n kohdalta *a*-sävelen edestä puuttuu. B: Tahdin jälkipuoliskon kaari nuottien alapuolella, kr.ed:n ratkaisu on A:sta.
- 34 Pfte A:ssa tahdin 33 lopussa alkaneen crescendon jatkuminen on merkitty tahtiin 34 sijoitetulla \llcorner-merkinnällä eikä katkoviivalla, kuten B:ssä.
Pfte/OK A: Kaaret tahdin alku- ja loppu-puoliskolta puuttuvat.
Pfte/VK A: Kaari tahdin jälkipuoliskolta puuttuu.
- 35 Canto B: Johdonmukaisuuden vuoksi myös lauluäänessä voisitahdin 35 alussa olla *poco f* -merkintä ja tahdin lopussa *dim.* -merkintä, sillä aiemmin vastaavissa kohdissa samat A:n piano-osuuteen merkityt ohjeet on siirretty B:ssä myös lauluääneen. Tästä kohdasta ne kuitenkin puuttuvat.
- 35-36 Pfte A: *dim.* merkintä vasta tahdin 36 alussa.
- 36 Pfte/OK A: e^1 -sävel tahdin jälkipuoliskolla ei ole puolinuotin mittainen vaan se on jakautunut kahdeksi neljäsosaksi. Tahdin jälkipuoliskon kaari on A:ssa nuottien yläpuolella.
Pfte/VK A: Tahdin alun soitto on VK:n viivastolla neliääninen. A:ssa on B:n kolmen sävelen lisäksi vielä *Fis* -sävel. Kyseessä on ilmeinen painovirhe. B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitetut korotusmerkit puuttuvat tahdin viimeiseltä neljäsosalta .

- 37 Canto, Pfte A: *mf* -merkinnät puuttuvat.
Canto A: Melodiarytmi ja sanajärjestys eroavat B:stä (ja kriittisestä editiosta):

- 39 Pfte/VK B: Oikeinlunun varmistamiseksi tarkoitettu palautusmerkki puuttuu 3/4:lle sijoittuvan g-sävelen edeltä.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Larin Kyöstin runon kaikki kolme säkeistöä. Runon viimeisen säkeen sanajärjestystä on B:ssä muutettu.

Tahti Lähde: huomautus

- 7-12 OT: *katselen sinua lehvien läpi ja unhotan elämän hauraan.* (Ei kertauksia eikä ylimääräistä ja-sanaa).
- 20-25 OT: *kauvas lähden maailman teille, ma veistin jo matkasauvan.* (Ei kertauksia eikä ylimääräistä ja-sanaa).
- 33-38 OT: *Muiston kukkia poimisit ja itkisit joskus illoin.* (Ei kertauksia eikä ylimääräistä ja-sanaa).
- 36-38 B: Alkuperäistekstin viimeinen säe *ja itkisit joskus illoin.* muutettu muotoon: *ja joskus itkisit illoin.* A:ssa tämä kohta on OT:n mukainen.

Viisi laulua, op. 26

Op. 26 n:o 1, Jää hyvästi

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

- OT L.Onerva: Kaukainen kevät
Helsinki 1914
Kustannusosakeyhtiö Otava
- A Madetojan käsikirjoitus. Kansilehdellä teksti: *Kaksi laulua / N. 1 / Jää hyvästi / L. Madetoja* / [jokin lyhenne, josta vaikea saada selkoa, mahdollisesti: *I.Op.no* (Ilman opusnumeroa) tai *S.P.no* (Sopraano. Piano.)]. Käsikirjoitus on ilman opusnumeroa. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, R.Lindqvistin ruotsinno muulla käsialalla. Säilytyspaikka: HYK/F.
- B Käsikirjoituskopio. Ei ilmeisesti Madetojan oma, vaan jonkun muun tekemä. Nuottiarkilla todennäköisesti painatusvaiheeseen liittyviä (kaivertajan?) numeromerkintöjä. Ei opusnumeroa. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Säilytyspaikka: HYK/F. Jää hyvästi -laulun kahden käsikirjoituksen liitteenä säilytetään (HYK/F) kahta tekstiarkkia, joista toisessa on ruotsinkielinen tekstikäännös käsin kirjoitettuna ja toisessa sekä suomenkielinen teksti että ruotsinkielinen käännös koneella kirjoitettuna. Tekstiarkit liittyvät oletettavasti laulun toimitusvaiheeseen ja siis pikemminkin käsikirjoitukseen B.
- C Painettu laitos R.E.W.58., jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.
- D Painettu laitos R.E.W.58. (2. painos). Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Opusnumero tässä laitoksessa: *Op. 25 n:o 1.*

Päälähde on A. B on kopio A:sta, mutta ei substanssiltaan täysin identtinen tämän kanssa (ei huolellisesti kopioitu). D:tä piirrettäessä on lähteenä ilmeisesti käytetty B:tä ja siksi D:ssä kertautuvat B:n puutteet. C:hen Madetoja on tehnyt joitain pieniä korjauksia ja lisäksi C:ssä on säveltäjän ehdotuksia koskien pedaalien käyttöä. Pedaalimerkintöjä ei ole otettu kriittiseen laitokseen, mutta ne on selostettu kriittisissä kommentteissa.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
0-1	Canto, (Pfte)	B ja D: Tempomerkintä puuttuu.
1	Pfte/VK	D: Ylimääräinen kaari 1/4 - 3/4.
3	Canto Pfte Pfte/OK	B ja D: <i>p</i> -merkintä puuttuu. C: Pedaaliehtodotus: 3/4:Ped - 6/4:*. B ja D: Kaari 2/4:n ja 3/4:n väliltä puuttuu.
4	Pfte/VK	B ja D: Ylimääräinen kaari 1/4 - 3/4.
6	Canto Pfte	B ja D: \rightrightarrows -merkintä puuttuu. C: Pedaaliehtodotus: 3/4:Ped - 6/4:*.
8-9	Canto, Pfte	B ja D: Lauluäänen \leftarrow -merkintä sijoittuu kokonaisuudessaan tahtiin 8: 1/4-3/4. Pianon \leftarrow -merkintä samoin kokonaan tahdissa 8: 3/4-4/4.
9	Pfte Pfte/VK	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - juuri ennen 3/4:* ; 3/4:Ped - tahtiviivalla:*. D: Ylimääräinen (tarpeeton) kaaren loppu tahdin alussa viivaston alapuolella
10	Canto	B ja D: \rightrightarrows -merkintä puuttuu.
11-12	Canto, Pfte	B ja D: \rightrightarrows -merkinnät puuttuvat.
15-16	Pfte/OK	D: Jälkimmäinen kaari alkaa vasta tahdin 16 1/4:lta.
17	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - [*-merkintä puuttuu, ilm. tarkoitettu kuten tahdissa 9, eli juuri ennen 3/4] ; 3/4:Ped - tahtiviivalla:*.
18	Pfte/OK	B ja D: Yhdyskaari 2/4 - 3/4 (<i>g</i> ² -sävel) puuttuu. Ylimääräinen yläpuolinen legatokaari 2/4-3/4.
20-21	Pfte	D: <i>dim.</i> tahdissa 20, 3/4:n kohdalla.
21	Pfte/VK	B ja D: Kaari 1/2-2/2 puuttuu.
22-23	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: Tahti 22, 1/4:Ped - tahti 23, 3/4:*
24	Pfte Pfte/VK	B ja D: <i>p</i> -merkintä puuttuu. D: Ylimääräinen kaari 1/4 - 3/4.
26	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 3/4:Ped - 6/4:*.
27	Pfte/VK	D: Ylimääräinen kaari 1/4 - 3/4.
28-29	Canto, Pfte Pfte/OK	B ja D: \rightrightarrows -merkinnät puuttuvat. B ja D: Kaari tahtien väliltä puuttuu.
29	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - 6/4:*.
29-30	Pfte/OK	D: Kaari puuttuu tahtiviivan kohdalta.
30	Pfte	C: Pedaaliehtodotus: 1/4:Ped - [*-merkki puuttuu].
30-31	Pfte/OK	B ja D: Kaaret tahtien väliltä puuttuvat.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan alkutekstin kokonaan, sana- ja säekertauksia lukuunottamatta muutoksitta.

Tahti Lähde: huomautus

0-6	OT: Säeperia ei kerrata.
7-12	OT: Säettä ei kerrata
18	B: <i>ett</i> (heittomerkki sanan lopusta puuttuu).
19-21	OT: Sanapia <i>mun täytyvi</i> ei kerrata.

24-29 **OT:** Säeperia ei kerrata

25 ja 28 **D:** *silmäni, jää* (pilkku sanojen välissä)

29-31 **OT:** Sanaparin kertaus *jää hyvästi* puuttuu.

Op. 26 n:o 2, Vieno siipi

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1915

Lähteet

OT	L.Onerva:	Kaukainen kevät Helsinki 1914 Kustannusosakeyhtiö Otava
A	Madetojan käsikirjoitus. Kannessa teksti: <i>Kaksi laulua / N 2 / Vieno Siipi</i> / [jokin lyhenne, josta vaikea saada selkoa, mahdollisesti: <i>I.Op.no</i> (Ilman opusnumeroa) tai <i>S.P-no</i> (Sopraano, Piano)] / <i>L Madetoja</i> . Käsikirjoitus on ilman opusnumeroa. Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, R.Lindqvistin ruotsinnos muulla käsialalla. Säilytyspaikka: HYK/F.	
B	Käsikirjoituskopio. Ei ilmeisesti Madetojan oma, vaan jonkun muun tekemä. Arkilla todennäköisesti painatusvaiheeseen liittyviä (kaivertajan?) numeromerkintöjä. Teksti suomeksi ja ruotsiksi. Säilytyspaikka: HYK/F. Vieno siipi -laulun kahden käsikirjoituksen liitteenä säilytetään (HYK/F) kahta tekstiarkkia, joista toisessa on ruotsinkielinen tekstikäännös käsin kirjoitettuna ja toisessa sekä suomenkielinen teksti että ruotsinkielinen käännös koneella kirjoitettuna. Tekstiarkit liittyvät oletettavasti laulun toimitusvaiheeseen ja siis pikemminkin käsikirjoitukseen B .	
C	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> , jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Kanteen kirjoitettu Madetojan käsialalla: <i>Jousiork. ja joku puhallin</i> . Säilytyspaikka OYK/MOK.	
D	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> , jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.	
E	Painettu laitos <i>R.E.W.59.</i> Suomen- ja ruotsinkielinen teksti. Ei opusnumeroa.	

Päälähde on **A**. **B** on ilmeisesti kopio **A**:sta, mutta ei substanssiltaan täysin identtinen tämän kanssa (ei huolellisesti kopioitu). **E**:tä piirrettäessä on lähteenä ilmeisesti käytetty **B**:tä ja siksi **E**:ssä kertaautuvat **B**:n puutteet. **C**:hen Madetoja on tehnyt eräitä pieniä, mutta tärkeitä korjauksia ja **D**:ssä Madetoja on muutaman musiikilliseen substanssiin liittyvän korjaus-ehdotuksen lisäksi ehdottanut muutosta erääseen ruotsinkielisen tekstikäännöksen kohtaan.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	B ja E: <i>p</i> -merkintä puuttuu.
4	Pfte	B ja E: \leftarrow -merkintä päättyy vasta 4/4:lle.
5	Pfte	B ja E: \rightrightarrows -merkintä päättyy jo 4/8:lle.
6	Pfte	B ja E: <i>pp</i> -merkintä puuttuu.
7	Pfte/VK	A, B, E: Yhdyskaari <i>d</i> -sävelten väliltä (2/4-3/4) puuttuu. Madetoja on lisännyt sen kuitenkin C :hen. Koska kohta on analoginen tahtien 8 ja 21 samantapaisille ratkaisuille, on korjausta noudatettu kr. editiossa.
8	Canto Pfte	B ja E: \leftarrow -merkintä puuttuu. B ja E: <i>p</i> on jo 1/4:n kohdalla.
9-10	Pfte/OK	B ja E: Alapuoliset kaaret puuttuvat.
10-11	Canto	B ja E: \leftarrow ja \rightrightarrows -merkinnät puuttuvat.
13	Pfte/VK	B ja E: Kaari <i>gis</i> - ja <i>h</i> -sävelten väliltä (1/4-2/4) puuttuu.

13-14	Canto	B ja E: Hengitysmerkki (pilkku) tahtien välistä puuttuu. Pfte/VK B ja E: Yhdyskaari c^1 -sävelten väliltä tahtiviivan kohdalla puuttuu.
15	Pfte/OK	B ja E: Fraseerauskaari päättyy fis^1 -säveleen (2/2:lle) eikä jatku seuraavaan tahtiin.
15-16	Canto	B ja E: > -merkintä sekä pp -merkintä puuttuvat.
16	Pfte/OK	B, E: Väliäänänen fis^1 -sävel (3/4:lla) puuttuu. C ja D: Väliääni korjattu synkoopiksi (ts. g^1 -sävel puolinuotiksi). A: ssa kuitenkin neljäsoarytmi (g^1-fis^1 ; 2/4-3/4). Pfte B ja E: <i>espr.</i> -merkintä tahdin lopulta puuttuu.
18-19	Pfte	B ja E: < -merkintä alkaa tahdin 18 alusta ja päättyy sen viimeiselle neljäsosalle.
20	Canto, Pfte	A ja B: Lauluäänelle ei ole kirjoitettu <i>rit.</i> -merkintää. Paitsi OK:n viivaston yläpuolella, myös VK:n viivaston alapuolella on <i>rit</i> -merkintä. Pfte/OK B, E: Yhdyskaari d^2 -sävelten väliltä (2/4-3/4) puuttuu. C: hen Madetoja on lisännyt sen. B ja E: 3/4:lta e^1 -sävelestä alkava kaari päättyy fis^1 -säveleen (4/4:lle), kun sen pitäisi ulottua seuraavan tahdin f^1 -säveleen. A, B, C ja D: Koska Madetojan käsikirjoituksessa (A), käsikirjoituskopiassa (B) sekä niissä painetuissa laitoksissa, joissa on Madetojan merkintöjä (C, D) 1/4:lla sijaitsevan fis^2 -sävelen edeltä puuttuu palautusmerkki, tarkoittanee Madetoja fis^1 -säveltä eikä f^1 -säveltä. Siksi sävelen edelle on kr. editioon lisätty muistutukseksi ylennysmerkki hakasulkeissa. Toimivalta tosin tuntuisi myös sellainen ratkaisu, jossa 1/4:lla olisi vielä f^1 ja vasta 4/4:lla fis^1 .
21	Canto, Pfte	E: Canto-viivaston yläpuolella tempomerkintänä <i>a tempo / tranquillo</i> ja Pfte-viivaston yläpuolella <i>a tempo</i> . Nuottien piirtäjä on ymmärtänyt hidastuksen ja tempoon paluun tapahtuvan sekä lauluäänessä (vrt. tahdin 20 <i>rit</i> -merkintä lauluäänessä) että piano-osuudessa. Madetoja on kuitenkin tarkoittanut hidastuksen tapahtuvan vain piano-osuudessa (lauluäänänen taun aikana). Kr. ed:n ratkaisu on A: n mukainen. Pfte/VK B ja E: Yhdyskaari kahden G -sävelen väliltä (2/4-3/4) puuttuu.
22	Pfte/VK	B ja E: C -sävelen ja H_1 -sävelen välillä (1/2-2/2) tarpeeton kaari.
24	Canto	E: Hengitysmerkki (pilkku) d^2 -sävelten väliltä puuttuu; mp -merkintä 4/4:lta puuttuu (siirtynyt tahdin 25 alkuun).
25	Canto	E: mp -merkintä tahdin alussa.
26	Pfte/OK	A, B, E: Sävelestä g^1 (1/4:lta) alkava kaari päättyy säveleen a^1 (2/4:lle). C: ssä Madetoja jatkanut sitä 3/4:lle g^1 -säveleen. Kriittiseen laitokseen on valittu jälkimmäinen ratkaisu siksi, että se on analoginen VK:n kaarituksen kanssa.
27	Pfte/OK	D: Madetoja yliviivannut oikean käden soinnun ylimmän sävelen (c^2) ja kirjoittanut tilalle es^2 -sävelen. Korjauksen viereen hän on kuitenkin laittanut kysymysmerkin. Ja muiden lähteiden perusteella korjaus onkin aiheeton.
28-29	Pfte/OK	B ja E: Tahtiviivan ylittävä kaari d^2 ja e^2 -sävelten väliltä puuttuu.
29-30	Pfte/OK	B ja E: Tahtiviivan yli ulottuva yhdyskaari g^1 -sävelten väliltä puuttuu.

30 Pfte/VK **B ja E:** Puolitauko aläänestä puuttuu.

Teksti

Madetoja käyttänyt L. Onervan alkutekstin sellaisenaan, ilman muutoksia.

Tahti **Lähde: huomautus**

14 **B** (partituuri): aivan kuin olisi kirjoitettu *kaihtua* eikä *haihtua*, mikä voi olla viitteenä nuottikopion tekijän äidinkielestä (ei ehkä suomenkielinen).

15 **B** (partituuri) ja **E:** *vieno siipi* erikseen kirjoitettuna.
OT:ssä ja **A:**ssa sanojen välillä on tavuviiva.

15-16 **B** (konekirjoitettu teksti): *vieno-siipi-uni* (ylimääräinen tavuviiva).

16 **E:** *uni.* (piste sana perässä)

28 **E:** *oisi.* (piste sanan perässä)

Op. 26 n:o 3, Majan ma tahtoisin rakentaa

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1914

Lähteet

OT Larin Kyösti: Kulkurin lauluja
Porvoo 1899
Werner Söderström

A Painettu laitos lauluäänelle ja pianolle julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksiäänisiä lauluja pianon säestyksellä I
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.

B Yksiäänisenä julkaisussa:
Kodin ja Nuorison Laulukirja
Laulunopettajayhdistyksen toimittama valikoima yksiäänisiä lauluja I
Säestyksetön painos
Helsinki 1914, Kansanvalistusseura.
Painopaikka: Sydän-Suomen Kirjapaino, Jyväskylä.
Vain suomenkielinen teksti. Ei op. numeroa.

C Madetojan sovitus mieskuorolle kokoelmassa
Leevi Madetoja
Mieskuorolaulut
Helsinki 1989
Ylioppilaskunnan Laulajat.
Painopaikka: Kirjapaino offset Pukkila Oy.

Päälähde on **A, B:**tä on käytetty vertailumateriaalina lauluäänänen ja esitysmerkintöjen osalta. **C:**stä on tarkistettu kahden **kr.**editioon lisätyn, 6. säikeistön liittyvän, lausutusrytmiohjeen oikeellisuus. Sävellyksestä ei ole säilynyt Madetojan käsikirjoitusta eikä muutakaan säveltäjän omakätisiä merkintöjä sisältävää lähdetä.

Kriittiset huomautukset

Tahti **Instrumenti** **Lähde: huomautus**

1 Pfte/VK **A:** Bassoäänänen neljäsosanuoteille tahdin jälkipuoliskolla on piirretty sekä ylös- että alaspäiset varret.

4 Pfte/VK **A:** *Ped.*-merkintä vasta 2/8:n kohdalla. **kr.**editiossa lähdetty kuitenkin siitä, että kyseessä on painatusvaiheessa syntynyt (toimittajan, kaivertajan) virhe, ja että *Ped.*-merkinnän tulee olla jo tahdin alussa Fis_7 -sävelen kohdalla.

4 ja 8 Canto **A ja B:** Pikkunuotein merkityt lausutusrytmit puuttuvat 6. säikeistöstä. Ne on lisätty **kr.**editioon **C:**n mukaisina.

5	Canto	B: Esitysmerkintänä <i>mf</i> . Kyseessä painovirhe, sillä tätä edeltävä esitysmerkintä (laulun alussa) on myös <i>mf</i> . A: ssa on <i>mp</i> .		viivastojen väliin (tahdeissa 4 ja 20 sitä vastoin VK:n viivaston alle).
10	Pfte/VK	A: Tahdin alun oktaaviotteen nuoteilla (<i>d-d'</i>) on yhteinen alaspäinen nuotinvarsi ja lisäksi <i>d'</i> -sävelellä oma ylöspäinen vartensa.	3	Pfte/VK C: 1/4:lle osuvan triolikuvioiden kaari alkaa triolin ensimmäiseltä kahdeksasosalta ja päättyy triolin viimeiselle kahdeksasosalta eikä siis jatku 2/4:lle asti.
Teksti				
Madetoja käyttänyt Larin Kyöstin kuusisäkeistöisestä runosta ensimmäisen, toisen ja kuudennen säkeistön. Alkuperäistekstiin, kirjoitusasua lukuunottamatta, ei ole tehty muutoksia. Kr. editiossa on noudatettu OT :n kirjoitusasua (välimerkit; suuret/pienet alkukirjaimet), koska se on nykyaikaisempi kuin A :n kirjoitusasu, ja koska Madetojan käsikirjoitusta ei ole ollut käytössä säveltäjän kannan varmistamiseksi. A: ssa ja B: ssä säkeistöt on numeroitu OT :n säkeistöarakennetta noudattaen 1, 2 ja 6. Tämä numerointi on säilytetty kr. editiossa.				
<u>Tahti</u> <u>Lähde: huomautus</u>				
1		B: 2. säkeistössä <i>metsään</i> eikä <i>metsähän</i> . Kyseessä lienee painovirhe, sillä myös OT :ssa on <i>metsähän</i> .	5	Pfte/OK A: Ylennysmerkit puuttuvat <i>dis</i> ² ja <i>dis</i> ³ -sävelten edestä (8/8:lla).
4		A: <i>sal-men taa.</i> (<i>taa</i> -sanon lopussa piste).	5-6	Canto C: \llcorner -merkintä päättyy jo tahdin 5 loppuun eikä ulotu tahtiin 6.
Op. 26 n:o 4, Merituuli				
Teksti: L.Onerva (1882-1972) 1916				
Lähteet				
OT	L.Onerva:	Runoja Helsinki 1908 Vihtori Kosonen		
A	Madetojan käsikirjoitus. Ei opusnumeroa. Suomenkielinen teksti. Ensimmäisen partituurisivun yläreunassa omistus: <i>Aino Acktéille syvimmillä ihailulla</i> . Säilytyspaikka: S-A.		9	Canto Pfte Pfte/OK A: \rceil -merkintä alkaa vasta tahdin puolivälissä. A: Aksenttimerkit puuttuvat. A: Muistin tueksi tarkoitettu ylennysmerkki puuttuu <i>cis</i> ² -säveln edestä (2/2:lla).
B	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>K.G.F.973.</i> , jossa säveltäjän merkintöjä. Kansilehdelle kirjoitettu Madetojan käsialalla <i>Löytyy jo ork.säestys</i> . Säilytyspaikka OYK/MOK.		10	Pfte Pfte/VK C: Katkoviiva puuttuu <i>dim.</i> -merkinnän perästä. A ja C: Madetoja merkitsee tahdin jälkipuoliskon neljäsoatriolin kaarella ja numerolla.
C	Painettu laitos <i>K.G.F.973.</i> Kustantaja Helsingfors Nya Musikhandel (K.G.Fazer), Helsingfors. Ei opusnumeroa. Suomenkielinen teksti. Omistus muodossa: <i>Aino Acktéille omistettu</i> .		11	Pfte/OK Pfte/VK A: Neljäsoa- ja puolitauko puuttuvat. C: Vasemman käden <i>fzp</i> -merkintä puuttuu.
A on päälähde. C on verraten samansisältöinen A :n kanssa, mutta siihen on kuitenkin tehty melko runsaasti esitysmerkintöjä koskevia muutoksia ja lisäyksiä. Toisaalta siinä on myös eräitä ilmeisiä virheitä. K.kop/C kadoksissa. B: hen Madetoja on tehnyt kaksi korjaus ehdotusta.				
Em. lähteiden lisäksi laulusta on olemassa lyhyt luonnos, johon Madetoja hahmotellut melodiaa 12 tahdin verran sekä piano-osuutta yhteensä n. 9 tahtia. Melodia ei poikkea lopullisesta, tosin yhdessä tahdissa on hahmoteltu myös vaihtoehtoista melodiakulkua. Myös piano-osuuden keskeiset motiivit ovat jo mukana. Luonnos on kirjoitettu samalle säveltasolle kuin A ja C , mutta silti Madetoja käyttää siinä <i>F-d</i> -sävelalan etumerkintää eli yhtä <i>b</i> -merkkiä viivaston alussa. Luonnoksen säilytyspaikka: HYK/MT.				
Kriittiset huomautukset				
<u>Tahti</u>	<u>Instrumentti</u>	<u>Lähde: huomautus</u>		
1	Pfte	A: <i>col Ped.</i> -merkintä puuttuu.		
1-2	Canto	A: \llcorner -merkintä alkaa vasta tahdin 2 alusta (kuten samantapaisessa kohdassa tahdissa 18) ja päättyy tahdin puolen välin tienoille.	18	Canto C: \llcorner -merkintä on noin 1/8:n pitempi kuin A: ssa ja \rceil -merkintä vastaavasti lyhyempi kohdistuen tahdin viimeiseen neljäsosaan.
2	Pfte/VK	C: 2/4:lle ja 4/4:lle osuvien triolikuvioiden kaaret alkavat jo triolin ensimmäiseltä kahdeksasosalta. 4/4:lle osuvan triolikuvioiden kaari päättyy triolin viimeiselle kahdeksasosalta eikä jatku tahdin 3 alkuun.	18-19	Pfte A, C: Ks. kommentti koskien tahteja 2-3.
2-3	Pfte	A ja C: \llcorner ja \rceil -merkinnät kohdistuvat ilmeisesti pääasiassa OK:lle, samaan tapaan kuin tahtien 4 ja 20 merkinnät kohdistuvat VK:lle. Tahdeissa 2-3 (ja 18-19) Madetoja on (A: ssa) kuitenkin piirtänyt ko. merkinnät	19	Pfte/OK Pfte/VK A: Muistin tueksi tarkoitettu alennusmerkki puuttuu tahdin jälkipuoliskolta <i>ges</i> ² -säveln edeltä. C: Yhdyskaari <i>c'</i> -sävelten väliltä puuttuu tahdin jälkipuoliskolla (6/8-4/4). B: Madetoja lisännyt kaaren.
			20	Pfte/OK A: Madetoja piirtänyt kaaret huolimattomasti. Ks. tahtia 4 koskeva kommentti.

- 21 Canto C: \llcorner-merkintä alkaa jo 3/4:n kohdalta
- 22 Canto C: \llcorner-merkintä alkaa vasta 3/2:n kohdalta, puolinuotin alusta.
- 23-24 Pfte A: Aksenttimerkit puuttuvat tahdista 23 kokonaan ja samoin tahdin 24 kahdelta ensimmäiseltä neljäsosalta.
- 24-25 Canto A: \llcorner-merkinnät puuttuvat molemmista tahteista.
- 25 Pfte A: Kaari puuttuu tahdin jälkipuoliskon triolikuvioiden kahden ensimmäisen neljäsosan väliltä.
Pfte/OK C: Aksenttimerkki puuttuu OK:ltä tahdin ensimmäisen soinnun kohdalta. A: ssa on yksi, todennäköisesti OK:n ja VK:n yhteinen aksenttimerkki viivastojen välissä. A:ssa käytetty nuottipaperia, jossa viivastojen väli verrattain pieni, joten mainittu aksenttimerkki on aivan molempien viivastojen/sointujen tuntumassa. Kr.edition OK:lle on lisätty oma, erillinen aksenttimerkkinsä.
- 26 Canto C: \llcorner-merkintä puuttuu tahdin alusta. B:ssä Madetoja on ehdottanut tähän kohtaan *allarg.*-merkintää.
- 26-27 Pfte A: Tremolo merkitty kokonuoitein (vrt. tahtit 11-15).
- 27 Pfte A: Pedaalimerkinnät puuttuvat.
Pfte/VK A: Aksenttimerkki puuttuu 3/4:lla triolikuvioiden ensimmäiseltä kahdeksasosanuotilta.
- 28 Pfte A: 1/4:lle sijoittuvan soinnun edellä on ollut arpeggio-merkki, joka kuitenkin yliviivattu.
Pfte/OK A: 8va-merkintä puuttuu 5/8:n kohdalta.
- 28-29 Pfte/VK C: Bassoklaavi merkitty g-klaavivaiheen jälkeen virheellisesti vasta tahdin 29 alkuun. A: Bassoklaavi merkitty jo tahtiin 28 ennen 3/2:n kohdalla olevia säveliä.
- 29 Pfte/OK C: Osa palkituksista, kaarituksista ja triolien numeromerkinnoista on harhaanjohtavia, joten ne on korjattu A:n mukaisiksi.
- 30 Pfte C: *poco marc. cresc.* (e-sana puuttuu välistä).
- 30-31 Pfte A: Pedaalimerkinnät puuttuvat.

Teksti

Madetoja käyttänyt L.Onervan kaksisäkeistöisen runon yhtä säepari-kertausta lukuunottamatta sellaisenaan ilman muutoksia.

Tahti Lähde: huomautus

23-30 OT: Säeparia ei kerrata.

Op. 26 n:o 5, Talvikuutamolla

Teksti: Larin Kyösti (1873-1948)
1916

Lähteet

- OT Larin Kyösti: Lauluja vanhasta kaupungista Helsinki 1912 Suomalainen Kustannusosakeyhtiö Kansa
- A Faksimile Madetojan käsikirjoituksesta. Julkaistu vuoden 1916 *Joulutunnelma*-lehdessä. Julkaisija Kustannusliike Arvi A.Karisto, Hämeenlinna. Suomenkielinen teksti. Alkuperäinen käsikirjoitus kateissa.
- B Madetojan käsikirjoitus (k.kop/D). Suomenkielinen teksti. Sävellajimerkinnät vain laulun alussa eikä joka viivaston alussa kuten Madetojalla tavallisesti. Ensimmäisen partituurisivun alareunaan on lisätty kustannusnumero *R.E.W.565*. Säilytyspaikka HYK/F.

C Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.565*, jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä. Säilytyspaikka: OYK/MOK.

D Painettu laitos *R.E.W.565*. Laulun otsikon yläpuolella omistus: *Omistetaan Annikki Uimoselle*

B:hen on tehty jonkin verran muutoksia verrattuna A:han. D:hen on edelleen tehty eräitä muutoksia verrattuna B:hen. B on päälähde. Lisäksi olemassa Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *R.E.W.565*, jossa säveltäjän tekemiä merkintöjä, mm. ruotsinkielinen teksti partituuriin kirjoitettuna. Säilytyspaikka OYK/MOK/r.k.sid.

Edellä mainittujen lähteiden lisäksi olemassa lyhyt luonnos, johon hahmoteltu melodiaa parin säkeen verran sekä piano-osuuden keskeisimpiä ideoita. Säilytyspaikka HYK/MT.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

1 Canto, (Pfte) A: Tempomerkintänä pelkkä *Lento* ilman *moderato* -määrettä. Tahtiosoitus puuttuu.

1-2 Pfte/OK A: Oktaavikaksinnettu *h*-sävel toistuu iskuisina puolinuotteina, ja vasta kolmannen tahdin alusta synkopoituna:

B: Kaksi ensimmäistä tahtia kirjoitettu alunperin samanlaisiksi kuin A:ssa, mutta sitten alkuun on lisätty neljäsosatauko ja rytmi muutettu synkopoiduksi, jollaisena se esiintyy myös D:ssä.

3-8 Pfte/VK A: Vasen käsi poikkeaa jonkin verran B:stä ja D:stä:

5 Canto, Pfte A ja B: Ei tahtilajinvaihdosta. A:n ja B:n harmoniset ratkaisut poikkeavat toisistaan sekä D:hen painetusta versiosta:

Pfte

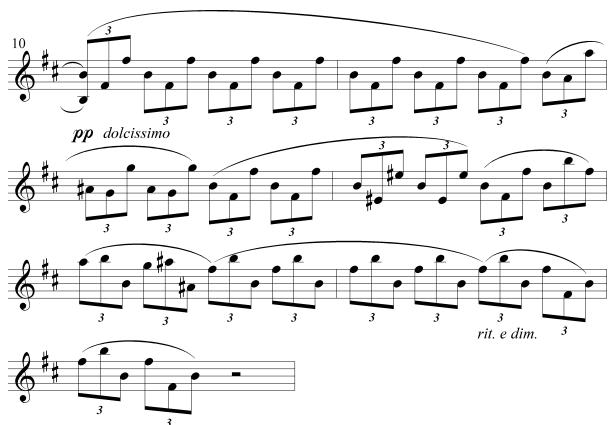
B: Iskuisina puolinuotteina etenevät äänet kirjoitettu ensin kuten A:ssa, mutta sitten korjattu B:lle ominaiseen muotoonsa (ks. ed. nuottiesimerkki).

- 9 Pfte/OK A: Oktaavikaksinnettu *h*-sävel kokonuotin mittainen, ei siis synkooppiyrtymää:

B:ssä tämä kohta kirjoitettu ensin samaan muotoon kuin A:ssa, mutta sitten korjattu lopulliseen (D:ssä julkaistun) muotoonsa.

- 10-16 Pfte A: Pedaalimerkinnät puuttuvat. OK:n fraseerauskaaret poikkeavat B:stä ja D:stä:

VK:n fraseerauskaaret puuttuvat kokonaan tahdeista 10-16.

- 15-16 Pfte C: Madetoja yliviiwannut pedaalin sammuttamista tarkoittavan merkin tahdin 15 lopusta ja siirtänyt sen tahdin 16 jälkimmäisen puoliskon alkuun (3/4:n kohdalle).

- 17 Canto, (Pfte) Pfte

A: Esitysmarkintä *misterioso*.
A ja B: *a tempo* -merkintä puuttuu.

- 18-19 Pfte/VK

A ja B: Tenuto-viivat puuttuvat.

- 20 Pfte/OK

B: Oikean käden kaksi alinta säveltä (*f* ja *a'*) puuttuvat 2/2 kohdalta. Kyseessä ilmeinen erehdys, sillä ne ovat mukana jo A:ssa ja niiden poisjättäminen olisi kovin epäjohdonmukaista.

- 21 Canto

A ja B: Tahdin alussa ei synkooppiä, vaan:

- 26 Pfte

A: >>> -merkintä puuttuu.

- 26-27 Pfte/OK

A ja B: Tahdin 26 sävelet on sidottu tahdin 27 alkuun:

- 27 Canto

A ja B: *pp* -merkintä tahdin lopusta puuttuu.

- 27-32 Pfte

A: Kaaritukset poikkeavat B:stä ja D:stä samalla tavoin kuin tahdeissa 10-15 (OK: ks. tahteja 10-16 koskeva nuottiesimerkki; VK: kaaret puuttuvat kokonaan).

- 31-32 Canto, Pfte

A ja B: Tahtilajinvaihdos ja viimeisen laulusäkeen toisto puuttuvat. Piano-osuus on silti vain kahden neljäsosan verran lyhempi (tahtilajinvaihdos tuo D:hen kaksi lisäneljäsosaa) ja A:n ja B:n tahtien määrä on sama kuin D:n. Seuraava esimerkki on B:n mukainen, koska B:ssä kaaritukset ovat viimeistellymmät:

- 32-33 Pfte

A: Tahdin 32 lopussa alkava esitysmarkintä (*rit.* ks. ed. nuottiesim.) jatkuu tahdissa 33 maininnalla *e dim. sempre*. B:ssä pelkäästään: *rit. e dim.*

- 32-34 Pfte

A ja B: Pedaalimerkinnät puuttuvat.

- 34 Pfte

A: Tahdin lopulla oleva dynaaminen markintä on *p* eikä *mp* kuten B:ssä ja D:ssä.

- 34-35 Pfte

C: Madetoja korjannut kaikissa muissa lähteissä esiintyvän *Più Lento* -tempomerkinnän muotoon *Più lento*, jota muotoa on käytetty myös käsillä olevassa editiossa.

- 35-36 Pfte/OK

A: Laulun loppusointu on H-duurisointu, ts. sävel *dis*² mukana. B: *dis*² kirjoitettu ensin partituuriin, mutta raaputettu sitten pois.

- 36 Pfte

A: *pp* -merkintä puuttuu.

Teksti

Madetoja on käyttänyt alkuperäisen runon seitsemästä säkeistöstä neljä ensimmäisen, toisen, viidennen ja seitsemännen.

Tahti Lähde: huomautus

- 21-24 OT: Säettä ei kerrata.

- 30-32 OT, A ja B: Säettä ei kerrata.

Lauluja P.Verlainen runoihin, op. 36

Op. 36 n:o 1, Romance sans paroles (Sanaton romanssi)

Teksti: P.Verlaine (1844-1886), suomennos L.Onerva 1916

Lähteet

- OT Paul Verlaine: Romances sans Paroles Sens 1874

S *Sanaton romanssi*. Suomentanut Madetojan laulutekstinä käyttämästä Verlaineen runosta. Julkaistu kokoelmassa: *Ranskalaista laulurunoutta*. Suomentanut L.Onerva. Helsinki 1912, Kustannusosakeyhtiö Otava. S poikkeaa paikoin laulutekstinä käytetystä suomennoksesta.

A Madetojan 1.7.1916 päiväämä luonnos, jossa melodia varsin pitkälle hahmoteltu, mutta piano-osuudesta merkitty vain joitain keskeisiä aiheita. Otsikko: *Il pleure dans mon coeur. . . / Soi sateen ääni. . .* Ranskan- ja paikoin myös suomenkielinen teksti. Säilytyspaikka HYK/MT.

B	Madetojan käsikirjoitus. Otsikon yläpuolella omistus: <i>Aino Acktéille syvimmällä ihailulla</i> . Ranskan- ja suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla. Ei opusnumeroa. Nuotissa on jälkikäteen lisätyjä merkintöjä, jotka lienevät esittäjän, mahdollisesti Aino Ackté'n tekemiä. Merkinnät on tehty helpottamaan käsikirjoituksen esittämistä ranskankielisenä. Merkintöjen tekijä on mm. yliviivannut nuotteja, jotka liittyvät suomenkielisen tekstin ranskankielisestä poikkeavaan lausutukseen sekä pystyviivoin havainnollistanut tiettyjen ranskankielisen tekstin sanojen kohdistumista niitä vastaaviin nuotteihin. Säilytyspaikka: S-A.	29 ja 31 Pfte	D: Bassoäänien aksenttimerkit puuttuvat 3/4:n kohdalta.
		30 Pfte	B: Palautusmerkit puuttuvat bassoäänien G_1 ja G -sävelten edeltä tahdin alusta.
		35 Pfte	D: <i>rit.</i> -merkintä on tahdin alussa.
		36 Pfte Pfte/OK	B: <i>a tempo</i> -merkintä tahdin alusta puuttuu. B: g^2 -sävel puuttuu 7/8:n kohdalta, fis^2 ja h^2 ovat paikoillaan.
C	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>K.G.F.972</i> , jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.	39 Pfte/VK	B: Alennusmerkki puuttuu 4/16:n kohdalle sijoittuvan es^1 -sävelen edeltä. 8/16:lla sijaitsevien es^1 ja es^2 -sävelten edellä alennusmerkit ovat paikoillaan.
D	Painettu laitos <i>K.G.F.972</i> . Kustantaja Helsingin uusi Musiikki-kauppa K.G.Fazer. Ranskan- ja suomenkielinen teksti. Opusnumero: Op. 36 n:o 1. Ensimmäisellä partituurisivulla laulun otsikon yläpuolella teksti: <i>Aino Acktéille omistettu</i> .	39-40 Canto	A, B ja D: <i>pourquoi</i> -sanan lausutuksen tulkinta on ongelmallista. A: han Madetoja on merkinnyt sen seuraavasti (suomenkielinen teksti puuttuu A: sta tältä kohden):

B on päälähde. **D** poikkeaa **B:**stä eräin kohdin. **C:**hen Madetoja on lisännyt kaksi pedaalimerkintää ja tehnyt yhden laulutekstin välimerkkejä koskevan korjauksen. Madetoja on lisännyt **C:**hen myös tahtinnumeroita jokaiselle sivulle. **A** on hyödyllinen erityisesti ranskankielisen tekstin lausutuksen tarkistamisen kannalta sekä tahtia 19 ratkaistaessa.

Kriittiset huomautukset

D:n \leftarrow ja \rightarrow -merkintöjen sijaintia ja kestoja on kr. editiossa korjattu **B:**n mukaisiksi. Milloin erot ovat niin pieniä, etteivät ne olennaisesti vaikuta esitykseen, ei näitä korjauksia ole erikseen kommentoitu.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte	B: <i>col Ped.</i> -merkintä puuttuu.
4	Pfte/VK	B: Madetoja käyttää tauollisen kahdeksasosatriolin merkinä (numeron lisäksi) paikoin hakasia, paikoin kaarta. Tahdissa 4 triolin merkinä on hakanen ja tahdin 9 merkintänä on hakasen ja kaaren välimuoto. Tahdeissa 11, 41, 44 ja 47 triolin merkinä on kaari. Tahdista 49 hakanen/kaari puuttuu kokonaan.
9	Pfte	D: <i>pp</i> -merkintä bassoviivaston alapuolelta puuttuu.
18	Canto	Kr.ed. ranskank. versio: Tahdin alun alkupitkän rytmien merkintätapa on A: sta. B: ssä ja D: ssä on käytetty pisteen sijasta yhdyskaarta.
19	Canto	B: Laulumelodia ollut alunperin kuten D: ssä ja A: ssa (sekä kr. editiossa), mutta muutettu sitten seuraavaan muotoon:
22	Pfte	B: \rightarrow -merkintä tahdin lopulta puuttuu. C: Madetoja lisännyt <i>Ped.</i> -merkinnän 6/8:n ja 7/8:n väliin.
23	Pfte	C: Madetoja lisännyt <i>col Ped.</i> -merkinnän tahdin alkuun.
24	Pfte Pfte/OK	B: \leftarrow ja \rightarrow -merkinnät puuttuvat. B: Kaaret puuttuvat OK:n osuudesta tässä tahdissa.
25-26	Canto, Pfte	B: <i>crescendo</i> -sana kokonaan kirjoitettuna <i>cresc.</i> -lyhenteen asemesta.
25-27	Pfte/VK	D: Yläpuoliset kaaret puuttuvat.
26	Pfte/VK	B: \leftarrow ja \rightarrow -merkinnät puuttuvat bassoäänien alapuolelta.
29	Pfte/OK & VK	D: Molemmat \leftarrow -merkinnät alkavat vasta 3/4:n kohdalta.

a)

B:ssä Madetoja on mahdollisesti tarkoittanut samankaltaista ratkaisua kuin **A:**ssa, sillä *quoi*-tavun keskikohta on tahtiviivan kohdalla. Tietenkin tämä saattaa johtua myös pelkästään siitä, että tavu ei ole mahtunut kokonaan tahtiin 39:

b)

Madetojan voi tulkita **A:**ssa ja **B:**ssä tarkoittaneen nuottiesimerkin c mukaista ratkaisua, vaikka legatokaari puuttuukin luonnoksesta ja käsikirjoituksesta:

c)

Yhtä lailla mahdollista on tulkita Madetojan **A:**ssa ja **B:**ssä tarkoittaneen **D:**ssä julkaistua ratkaisua (nuottiesimerkki f). **B:**hen jälkikäteen lisätyihin merkintöihin sisältyy *pour*-tavun ja tahdin 39 viimeisen kahdeksasosan välille vedetty viiva:

d)

Merkinnällä on ilmeisesti tarkoitettu nuottiesimerkin e mukaista ratkaisua:

e)

Painetussa laitoksessa (**D**) kohta on nuottiesimerkin f mukainen. **C:**ssä Madetoja ei ole ehdottanut mitään tästä poikkeavaa:

f)

Tämänkin merkintätavan tulkinta on ongelmallinen. Koska A:han sisältyvää, *quoi*-tavun jatkumista tarkottavaa viivaa ei ole tahdin 40 puolinuotin alapuolella, näyttää siltä, että *quoi*-tavu tulisi laulaa kahdeksasosanuotin mittaisena. Mikäli tällainen ratkaisu haluttaisiin merkitä yksiselitteisesti, edellyttäisi se kuitenkin suomenkielisen tekstin lausutukseen liittyvän puolinuotin rinnalle ranskankielen lausutusratkaisun mukaista taukoa. Tällainen tauko kuitenkin puuttuu. Myös nuottiesimerkissä g esitetty tulkinta on mahdollinen, joskaan ei lähteiden perusteella kaikkein todennäköisin:

Kriittisessä editiossa tämä kohta julkaistaan A:n mukaisena (a). Vaihtoehtona on kuitenkin annettu B:hen jälkikäteen lisättyyn merkintään (d) perustuva ratkaisu (e), koska se lienee tekstin lausutuksen kannalta edellä esitetyistä yhdistelmistä paras. Mainitulla vaihtoehdoisella ratkaisulla on hyvinkin voinut olla säveltäjän hyväksyntä, mikäli merkinnän lisännyt esittäjä todella oli Aino Ackté. Ja on tietenkin myös mahdollista, että merkintä onkin säveltäjän itsensä tekemä.

Pfte B: Pedaalimerkinnät puuttuvat.

40 Pfte B: rit -merkintä 3/4:n kohdalta puuttuu.
B: Molemmat VK:n sävelet tahdin viimeisellä neljäsosalla ovat kahdeksasosan mittaisia ja OK:n viimeinen kahdeksasosa on varustettu sulkumerkein:

41 Canto, (Pfte) Pfte B: *Tranquillo* -merkintä tahdin alusta puuttuu.
B: *col Ped.* -merkintä tahdin alusta puuttuu.

47-48 Pfte D: >>> -merkintä puuttuu.

49-51 Pfte D: >>> -merkintä on kahden alimman viivaston välissä ja alkaa vasta tahdin 50 alusta.

51 Pfte/OK D: Legatokaari puuttuu 3/8:n ja 4/8:n väliltä.

Teksti

Tahti Lähde: huomautus

25-26 D:ssä virheellisesti: *dans le coeur*, kun OT:ssä ja B:ssä (myös A:ssa): *dans ce coeur*. A, B ja D: *sydän kammion* (tavuviiva puuttuu). S: *sydänkammion*. C: tavuviiva lisätty.

26-27 B ja D: *s'écœure*, / *kalvaa*, (sanojen jäljessä pilkku). C:ssä Madetoja korjannut pilkut pisteiksi. Tätä muotoa on noudatettu myös kriittisessä editiossa, sillä OT:ssä on tällä kohden piste ja välimerkin jälkeen tuleva sana *Quoi* alkaa (myös B:ssä ja D:ssä) isolla alkukirjaimella.

28 OT: *Quoi!* (sananjäljessä huutomerkki kysymysmerkin asemesta).

45 D: *tään*-tavun jakautuminen kahdelle kahdeksasosalle (3/8 ja 4/8) on merkitty poikkeuksellisesti tekstiosuuteen käyttämällä kaarta sanan alkuosan ja loppu-n:n erottajana: *tää_n*.

Neljä duettoa, op. 43

Op. 43 n:o 1, Iltakuva

Teksti: L.Onerva (1882-1972)
1919

Lähteet

OT L.Onerva: Iltakellot
Helsinki 1912
Kustannusosakeyhtiö Kirja

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/C). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinnois eri käsialalla. Alkuperäisen otsikon *Hakamaassa*, Madetoja on yliviivannut ja kirjoittanut yläpuolelle *Iltakuva*. Kustannus-numero lisätty ensimmäisen partituurisivun alareunaan muodossa *A/B.F.M.1103/4*. Säilytyspaikka HYK/F.

B Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos *A/B.F.M.1103*, jossa säveltäjän merkintöjä. Säilytyspaikka OYK/MOK.

C Painettu laitos *A/B.F.M.1103*. Kustantaja: A.B.Fazers Musikkhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.

A:n ja C:n välillä ei ole kovin suuria eroja. A on päälähde. C:n <<< ja >>>-merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty A:n mukaisiksi. Merkintöjen erot ovat kuitenkin enimmäkseen niin pieniä vivahde-eroja, ettei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
11	Canto/ylempi ääni	C: <i>ma dolce</i> -merkintä on ilman sulkumerkkejä.
23	Canto/ylempi ääni Pfte/VK	C: Artikulaatiomerkit 3/8:n ja 7/8:n jäljestä puuttuvat. C: <i>p</i> -merkintä puuttuu.
24	Canto/alempi ääni	C: Artikulaatiomerkit 3/8:n jäljestä ja tahdin lopusta puuttuvat.
29-30	Pfte	C: >>> -merkintä tahtiviivan kohdalta puuttuu.
30-31	Pfte/VK	C: Tahdin 30 jälkipuoliskon ja tahdin 31 alkupuoliskon oktaavikulut varustettu vain alapuolisilla kaarilla.
31	Canto/ylempi ääni Pfte	C: Tahdin loppupuoliskon <i>le-pää</i> -sanan molemmat tavut ovat neljäsosan kestoisia eikä Madetoja B:henkään ole korjannut rytmää loppupitkäksi. A:ssa Madetoja käyttää kuitenkin loppupitkää rytmää ja samaten naiskuoro-aulussa <i>Hakamaassa</i> , op. 28 n:o 2, johon Iltakuva perustuu. C: <i>espress.</i> (eikä <i>espr.</i> kuten A:ssa). C:ssä merkintä keskivaiheilla viivastosten välissä. A:ssa <i>espr.</i> -merkintä kohdistuu kuitenkin VK:n osuuteen.
35-36	Canto/ylempi ääni Pfte/VK	C: >>> -merkintä tahtiviivan kohdalta puuttuu. C: Oktaavikulku tahdin 35 jälkipuoliskolta tahdin 36 loppuun varustettu vain alapuolisella kaarella.

Teksti

Madetoja käy ylemmässä äänessä uskollisesti läpi Onervan alkuperäistekstin, kerraten kuitenkin molemmissa säkeistöissä viimeisen säkeen. Alemmassa äänessä Madetoja kertaa sanoja, lyhentää paikoin tekstiä ja käyttää tekstiä muutenkin vapaammin.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
7	Canto/alempi ääni	A ja C : <i>kaukaa</i> -sanan alkukirjain on pieni. B :ssä Madetoja on korjannut sen alkutekstin ja ylempään äänen mukaisesti suureksi.
8	Canto/alempi ääni	C : <i>vint-ti kai-von</i> (tavuviiva sanan keskeltä puuttuu). B : Madetoja lisännyt tavuviivan.
13-18	Canto/ylempi ääni	OT : <i>päivä laskee lakeoilla...</i> (ei säekertausta).
28-29	Canto/alempi ääni	C : <i>tai-va hal-la</i> (tavuviiva sanan keskeltä puuttuu; sivu vaihtuu juuri tällä kohden).
33-38	Canto/ylempi ääni	OT : <i>päivä laskee lakeoilla...</i> (ei säekertausta).

Op 43 n:o 2, Kevättalvella

Teksti: Juhani Siljo (1888-1918)
1919

Lähteet

OT	J.Siljo:	Runoja Porvoo 1910 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan käsikirjoitus (k.kop/B). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Kustannusnumero <i>A/B.F.M.1104</i> lisätty ensimmäisen partituurisivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.	
B	Painettu laitos <i>A/B.F.M.1104</i> . Kustantaja: A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.	

A:n ja **B**:n välillä ei ole suuria eroja. **A** on päälähde. **B**:n \llcorner ja \lrcorner -merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty **A**:n mukaisiksi. Paitsi merkintöjen kestoa, myös niiden suuntaa on paikoin korjattu. Madetoja näet usein kirjoittaa **A**:ssa pianon nouseviin sävelkulkuihin liittyvät \llcorner -merkinnät vinottaiseen, sävelkulun suuntaiseen asentoon. Koska merkintöjen erot ovat esityksen kannalta enimmäkseen pieniä vivahde-eroja, ei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Canto, Pfte	A : <i>Andantino</i> -tempomerkintä puuttuu.
1-45	Pfte	A : Madetoja käyttää triolimerkintänä kaarta ja numeroa (eikä hakasia ja numeroa tai pelkkää numeroa kuten kr. ed:ssa). Madetoja käyttää kaarta myös silloin kun triolin sävelet on palkitettu yhteen. Tahdin 23 jälkipuoliskon trioliin kaari ja numero ovat Madetojalta kuitenkin jääneet merkitsemättä. B : Triolimerkintänä on käytetty vain numeroa ilman kaarta tai hakasia.
6	Pfte	B : Kvintti-intervallein nousevan kahdeksasosakulun kaaret, jotka sitovat kahdeksasosat pareittain (4/4-6/4 kohdalla) puuttuvat B :stä. Koko nousevan kulun mittainen kaari sitä vastoin on B :ssäkin. Tämä ero A :n ja B :n välillä koskee koko sävellystä, ts. A :ssa kvinteittäin nousevat kahdeksasosat on kautta koko sävellyksen sidottu legatokaarella pareittain, B :ssä ei. Koko nousevan kulun mittainen kaari on sekä A :ssa että B :ssä. Tätä eroavuutta ei myöhemmissä tahdeissa erikseen kommentoida.
15	Pfte	A : Tahdin alussa vain yksi yhteinen aksentti-merkki OK:lle ja VK:lle viivastojen väliin kirjoitettuna.
16	Pfte	B : p -merkintä puuttuu.
17-18	Canto/ylempi ääni	B : Tahtiviivan yli ulottuva \llcorner -merkintä puuttuu.

20	Canto/alempi ääni	A : Madetoja on merkinnyt tahdin alusta alkavan <i>d</i> ¹ -sävelen puolinoitiksi, mutta sitonut sen silti seuraavan tahdin <i>d</i> ¹ -säveleen.
	Pfte	A : \rhd -merkintä alkaa vasta 2/4:n kohdalla. Kriittisessä editiossa kuitenkin noudatettu B :n ratkaisua, joka tuntuu instrumentin huomioinnotta luontevammalta.
22	Canto, Pfte	A : $\bullet = \bullet$ -merkintä puuttuu.
22-24	Pfte	A : Madetoja kirjoittaa tahtien jälkipuoliskoilla (4/4:lla) OK:lle ja VK:lle yhteisen aksentti-merkin viivastojen väliin. B :ssä nämä on tulkittu OK:n aksentti-merkeiksi, paitsi tahdissa 24, josta (B :ssä) aksentti-merkki puuttuu kokonaan. Kr. editiossa aksentti-merkit on annettu molemmille käsille.
	Pfte/OK	A : Madetoja kirjoittaa tahtien alkupuoliskoilla toistuvan rytmin erikoisella tavalla:

23	Canto/alempi ääni	B : <i>misterioso</i> -merkintä puuttuu.
28	Canto/alempi ääni	A : <i>sempre</i> -määre puuttuu p -merkinnän edestä.
29	Canto/ylempi ääni	A : <i>sempre</i> -määre puuttuu p -merkinnän edestä.
35 ja 37	Pfte	A : Palautusmerkki puuttuu <i>h</i> ¹ -sävelen edeltä 7/8:n kohdalla
39	Canto/ylempi ääni	A : Madetoja kirjoittanut tahdin jälkimmäisen nuotin hieman huolimattomasti ja se on mahdollista tulkita myös <i>gis</i> ² -säveleksi. B :ssä tällä kohden on kuitenkin <i>fis</i> ² , joka tuntuu luontevammalta ratkaisulta.
41-42	Canto/molemmat äänet	A : Madetoja kirjoittanut \llcorner ja \lrcorner -merkinnät Canto-viivastojen väliin keskelle kohdistuen ne todennäköisesti molemmille äänille. B :stä tahdin 41 \llcorner -merkintä kuitenkin puuttuu ja \rhd -merkintä on liitetty vain Canton alempaan ääneen.
45	Pfte/OK Pfte/VK	B : Aksentti-merkki 1/4:n kohdalla puuttuu. A : Madetoja on merkinnyt VK:n aksentit hieman huolimattomasti 1/4:lle ja 4/4:lle sijoitettujen triolien sävelten väliin. B : Tahdin molemmat aksentti-merkit puuttuvat.
47	Pfte Pfte/OK ja VK	B : \rhd -merkintä puuttuu B : Piano-osuuden fermaatit puuttuvat. A : Soinnut on merkitty hyvin lähelle toisiaan ja siksi ylimpänä olevat yhdyskaaret ja ylimpänä olevien puolinoitien pisteet muodostavat molemmille käsille fermaatin kaltaisen kuvion.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Siljon runon kokonaan tehden siihen yhden sanamuutoksen. Madetoja käyttää myös säe- ja sanakertauksia.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
19-20	Canto/alempi ääni	B : <i>himmeltää</i> (väärä alkukirjain).
25-26	Canto/alempi ääni	A ja B : <i>niissä värät heleät</i> OT : <i>jäässä värät heleät</i>
31-34	Canto/alempi ääni	OT : <i>eessä säteen lämpöisen (eessä säteen</i> -sanaparia ei kerrata).
34-38	Canto/ylempi ääni	OT : <i>viileämmin, puhtaammin</i> (ei säekertausta).
38-43	Canto/ylempi ääni	OT : <i>nyt ne loistaa silmiin. (loistaa-sanaa ei kerrata)</i>
39-43	Canto/alempi ääni	OT : <i>nyt ne loistaa silmiin (nyt ne loistaa</i> -sanaryhmää ei kerrata)

Op. 43 n:o 3, Syyskuokaus

Teksti: L. Onerva (1882-1972)
1919

Lähteet

OT L. Onerva: Murattiköynnös
Helsinki 1918
Kustannusosakeyhtiö Ahjo

A Madetojan käsikirjoitus (k.kop/**B**). Suomenkielinen teksti Madetojan käsialalla, Nino Runebergin ruotsinno muulla käsialalla. Kustannusnumero *A/B.F.M.1105* lisätty ensimmäisen sivun alareunaan. Säilytyspaikka HYK/F.

B Painettu laitos *A/B.F.M.1105*. Kustantaja: A.B.Fazers Musikhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki.

A on päälähte. **B** on kaiverrettu **A**:n pohjalta, mutta siihen on tehty eräitä muutoksia. **B**:n mahdollisesti painoteknisistä syistä **A**:sta poikkeavia \llcorner ja \lrcorner -merkintöjä on kriittisessä editiossa täsmennetty päälähteen mukaisiksi. Koska merkintöjen erot ovat esityksen kannalta enimmäkseen pieniä vivahde-eroja, ei muutoksia ole aina erikseen kommentoitu.

Kriittiset huomautukset

Tahti Instrumentti Lähde: huomautus

3-86 Canto/
A: Madetoja on kaarittanut samalla tavulla laulettavat kahdeksasosanuotit ja varustanut itse nuotit sekä väkäsini että palkein. Ilmeisesti väkäset ovat olleet ensin ja palkit on lisätty jälkeen päin. **B**: Painetussa laitoksessa on käytetty palkitettuja kahdeksasosanuotteja ja kaarituksia. Madetoja käyttää joskus muulloinkin sekä palkitettuja nuotteja että kaaria samalla tavalla laulettavien sävelien merkitsemiseen. Vielä useammin hän kuitenkin käyttää palkitettuja nuotteja ilman kaarituksia.
Kr.ed: Kriittisessä editiossa on luovuttu palkin ja kaaren muodostamasta kaksoismerkinnästä ja käytetty pääsääntöisesti palkitusta. Siksi Syyskuokaus-laulustakin on jätetty tavutukseen liittyvät kaaret pois silloin kun kyse on palkitetuista kahdeksasosanuotteista. Kaaret ja väkäseliset nuotit ovat muodostaneet mielekkään kokonaisuuden, mutta kun palkit on lisätty, eivät kaaret enää ole tarpeellisia.
A: \llcorner -merkintä puuttuu.

17-19 Pfte/VK **B**: Vasemman käden murtosointujen sävelten soimaan jäämistä tarkoittavat kaaret puuttuvat.

18-19 Canto/alempi ääni **A**: Melodia poikkeaa **B**:stä:

18-20 Canto, Pfte **A**: *diminuendo*-merkinnät lauluviivastojen välissä sekä OK:n ja VK:n viivastojen välissä. Madetoja korostaa *diminuendo* kestoja tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: *di - mi - nu - en - do - - -*. **B**:ssä sanan jakaminen on korvattu *dim.* -lyhenteellä ja katkoviivalla. **B**:ssä on omat *dim.* -merkinnät katkoviivoineen molemmille lauluäänille sekä pianolle; näin myös kriittisessä editiossa.

20 Canto/ylempi ääni **A**: Madetoja kirjoittaa melodian enharmonisesti $e^2 - a^1$. Myöhemmin vastaavissa kohdissa (tahdeissa 46 ja 97) hän kirjoittaa kuitenkin $fes^2 - bb^1$.

23 Pfte **A**: *dim.*-merkintä puuttuu puuttuu tästä tahdistä. Se on merkitty vasta tahtiin 25.

23-24 Pfte **B**: Molemmissa tahdeissa 1/8:lta (VK:llä) alkavat ja OK:lle ulottuvat kaaret päättyvät jo 4/8:n f^1 -sävelle. **A**:ssa Madetoja on kuitenkin aivan ilmeisesti tarkoittanut, että ne jatkuisivat OK:n 5/8:lta alkavalle terti-otteelle asti.

25 Pfte **A**: *dim.*-merkintä tahdin lopussa alkaen 5/8:n kohdalta.

41-42 Canto, Pfte **A**:ssa ei tällä kohdalla ole \llcorner -merkintöjä lainkaan. **B**:ssä \llcorner -merkinnät on piirretty vain ylä-äänelle ja piano-osuudelle. Kr. ed:n toimittaja ehdottaa kuitenkin tässä myös alemmalle lauluäänelle \llcorner -merkintää, koska edellisessä säkeistössä vastaavalla kohdalla (tahti 16) sekä **A**:ssa että **B**:ssä myös alemmalla lauluäänellä on \llcorner .

44-45 Canto/alempi ääni **A**: Melodia poikkeaa **B**:stä kuten tahdeissa 18-19.

44-46 Canto, Pfte **A**: *diminuendo*-merkinnät lauluviivastojen välissä sekä pianoviivaston alapuolella. Madetoja korostaa *diminuendo* kestoja tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: *di - mi - nu - en - do - - -*. **B**: *dim.* lyhenteet molemmille lauluäänille ja Pfte:lle tahdissa 44, mutta ilman niitä seuraavaa katkoviivaa. Kriittisessä editiossa on käytetty *dim.* -lyhennettä ja katkoviivaa kuten tahdeissa 18-20 (vrt. tahteja 18-20 koskeva kommentti).

47 Pfte/VK **A** ja **B**: Alennusmerkki puuttuu 4/16:lla sijaitsevan ces^1 -sävelen edeltä. Ilmeisesti Madetoja on kuitenkin tarkoittanut alennettua säveltä, koska palautusmerkkiä ei ole käytetty – tahdin alussahan VK:llä on jo ollut sekä Ces_1 että Ces -sävelet. Varma asiasta ei voi kuitenkaan olla, sillä myös c^1 -sävelen käyttö 4/16:lla sopisi kontekstiin varsin hyvin. Vastaava tilanne toistuu tahdissa 98.

48 Pfte **A** ja **B**: OK:n ja VK:n yhteinen kaari (1/16-6/16) puuttuu. Kyseessä ilmeinen virhe, sillä vastaavassa kohdassa tahdissa 99 kaari on paikoillaan.

68-69 Canto **A**: Madetoja on ylemmän ja alemman lauluäänien viivastojen väliin tahtiin 68 sijoittanut \llcorner -merkinnän (alkaen 3/8:lta ja ulottuen tahdin loppuun) ja tahtiin 69 \lrcorner -merkinnän (alkaen 4/8:lta ja ulottuen tahdin loppuun). Mahdollisesti merkintöjen sijoittaminen viivastojen väliin tarkoittaa, että molempien äänten tulee niitä noudattaa. Toisaalta ylääänessä on tahdin 69 lopussa 3/8:n mittainen tauko, joten merkintä saattaisi koskea vain alemmaa ääntä, mikä taas musiikilliselta kannalta tuntuisi oudolta. **B**:stä nämä merkinnät puuttuvat.

72-74 Pfte **A**: Tahtien 72-73 \llcorner ja \lrcorner merkinnät sekä tahdin 74 alun lyhyt \lrcorner -merkintä puuttuvat.

76 Pfte/VK **A**: Diskanttiklaavin muuttuminen basso-klaaviksi on jäänyt Madetojalta merkitsemättä. **B**:hen asia on korjattu.

87 Pfte/OK **A** ja **B**: Tahdin ensimmäisen sävelen edellä on vain yksi alennusmerkki. Tämä on ilmeinen erehdys, sillä VK:lla on samanaikaisesti Bb -sävel (2/16:lla; 6/16:lla) ja vastaavissa tahdeissa aiemmin (10 ja 36) myös OK:lla on kaksoisalennettu sävel.

B: VK:n ensimmäinen kaari päättyy jo 6/16:lle. **A**:ssa tämä kohta on tulkinnan-varainen, mutta kontekstin huomioonottaen tuntuu todennäköisemmältä, että Madetoja on tarkoittanut kaaren päättymään 7/16:n kohdalle ts. tahdin jälkipuoliskon soinnulle (kuten tahdissa 83).

89	Pfte/OK	B: Tahdin ensimmäinen sävel 1/4:n mittainen. A: ssa kuitenkin pisteellinen 1/8, kuten edeltävässä tahdissa.
94	Pfte/OK	B: Tahdin alun sointu on piirretty pisteellisin neljäosanuotein. Aika-arvo A: ssa on tällä kohden kuitenkin pisteellinen kahdeksasosa.
95-96	Canto/alempi ääni	A: Melodia poikkeaa B: stä kuten tahdeissa 18-19.
95-97	Canto, Pfte	A: <i>diminuendo</i> -merkinät lauluviivastojen välissä sekä OK:n ja VK:n viivastojen välissä. Madetoja korostaa <i>diminuendo</i> kestoaa tavuttamalla sen useamman tahdin alueelle: <i>dī - mi - nu - en - do - - -</i> . Canto-viivastojen välissä oleva merkintä ulottuu tahdin 98 loppuun asti – Madetoja on ilmeisesti lisännyt tahdin 98 alun <i>p</i> -merkinnät vasta myöhemmin. B: <i>dim.</i> lyhenteet ylempälle lauluäänelle ja Pfte:lle tahdissa 95, mutta ilman niitä seuraavaa katkoviivaa. Kriittisessä editiossa on käytetty <i>dim</i> -lyhennettä ja katkoviivaa molemmille lauluäänille ja Pfte:lle kuten tahdeissa 18-20 ja 44-46 (vrt. ko. tahteja koskevat kommentit).
98	Pfte/VK	A ja B: Alennusmerkki puuttuu 4/16:lla sijaitsevan <i>ces</i> ¹ -sävelen edeltä. Tilanne on samanlainen kuin tahdissa 47 ja tulkinnan kannalta yhtä ongelmallinen (Ks. tahtia 47 koskeva kommentti).
100	Pfte	A: <i>dim.</i> -merkintä puuttuu.
102	Pfte	A: \llcorner -merkintä puuttuu.
103-104	Pfte	A: <i>rit. e</i> -merkinnät puuttuvat, vain <i>dim.</i> merkitty.
104	Pfte/OK	B: Piste puuttuu <i>f</i> ² -puolinuotin perästä.
106	Pfte/OK	A: Toinen apuviivoista puuttuu etuheleen <i>d</i> ³ -sävelen kohdalta.

Teksti

Madetoja on käyttänyt Onervan nelisäkeistöisen runon kokonaan ja lisännyt siihen runsaasti sanatoistoja ja säekertauksia musiikillisista syistä. **OT:**ssa sanatoistojen yhteydessä esiintyviä ajatusviivoja Madetoja on **A:**ssa käyttänyt hieman epäjohdonmukaisesti: usein hän korvaa ajatusviivan pilkulla. **B:**ssä ajatusviivoista on luovuttu kokonaan ja käytetty niiden asemesta pilkkuja. **Kr.ed:ssa** on noudatettu **B:**n ratkaisua kuitenkin johdonmukaistaen pilkutusta mm. silloin kun molemmilla äänillä on sama teksti. **A:**ssa pääosa laulutekstistä on kirjoitettu lauluviivastojen väliin, eli ylempään äänen tekstin paikalle. Alemman äänen tekstiä on kirjoitettu erikseen tavallisesti vain silloin kun teksti tai sen lausutus poikkeaa ylempään äänen osuudesta. Eräin paikoin lauluviivastojen välissä kuitenkin on alemman äänen teksti ja ylempään äänen siitä poikkeava teksti on kirjoitettu ylä-äänien viivaston yläpuolelle.

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
3-87	Canto	OT: Ainoat sanakertaukset säkeistöjen alkusäkeissä: 1. säkeistössä: <i>Soi – soi –</i> 2. säkeistössä: <i>Näy – näy –</i> 3. säkeistössä: <i>Jää – jää –</i> 4. säkeistössä: <i>Luo – luo –</i> (huom. ajatusviivat, jotka Madetoja on A: ssa osaksi säilyttänyt, mutta jotka on B: ssä korvattu pilkuilla). Madetoja on erityisesti 1., 2. ja 4. säkeistöjen alkusäkeiden sanoja kertaillut varsin vapaasti.
11-16	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>muuten on laulun tieni;</i> (ei säekertausta).
12 ja 15	Canto/ molemmat äänet	B: Painovirhe: <i>laututon</i> (p.o. <i>laulun</i>).
37-42	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>hohtele kirkaalla miellä;</i> (ei säekertausta).

63-65	Canto/ylempi ääni	OT: <i>loista kuin rintani usko</i> (eikä <i>loista kuin sieluni usko</i>).
88-93	Canto/ molemmat äänet	OT: <i>vaipaksi unhoitetulle;</i> (ei säekertausta).

Op. 43 n:o 4, Toukokuussa

Teksti: Juhani Siljo (1888-1918)
1919

Lähteet

OT	J.Siljo:	Runoja Porvoo 1910 Werner Söderström Osakeyhtiö
A	Madetojan omistuksessa ollut painettu laitos <i>A/B.F.M.1106</i> , johon säveltäjä on tehnyt merkintöjä ja eräitä korjauksia. Säilytyspaikka: OYK/MOK.	
B	Painettu laitos <i>A/B.F.M.1106</i> . Kustantaja: A.B.Fazers Musikkhandel, Helsingfors/O.Y. Fazerin Musiikkikauppa, Helsinki. Suomen- ja ruotsinkielinen teksti.	

Toukokuussa-laulun käsikirjoitus on kadoksissa. Päälähte on painettu laitos **B:** **A:**han Madetoja on tehnyt joukon korjauksia, jotka kriittisessä laitoksessa on otettu huomioon.

Edellisten lisäksi olemassa lyhyt luonnos sävellyksen alusta. Siihen Madetoja on merkinnyt ylempäästä lauluäänestä viisi ensimmäistä tahtia sekä kuudennen tahdin ensimmäisen sävelen sekä kaksi ensimmäistä tahtia piano-osuudesta. Vain suomenkielinen teksti. Esitysmerkinnät puuttuvat, mutta muutoin nämä tahdit vastaavat painettua laitosta. Säilytyspaikka HYK/F.

Kriittiset huomautukset

Tahti	Instrumentti	Lähde: huomautus
1	Pfte/OK	B: triolikuviot 2/4:lla ja 4/4:lla on (fraseerauskaaren lisäksi) kaaritettu erikseen. A: Madetoja on merkinnyt mainitut triolikaaret poistettavaksi.
2	Pfte/VK	B: Puolinuotin jäljestä puuttuu piste. A: Madetoja on lisännyt pisteen.
11	Pfte/VK	B: Ylennysmerkki puuttuu 3/4:lle sijoittuvan triolin ensimmäisen sävelen edestä. Kyseessä on kuitenkin todennäköisesti <i>Cis</i> , sillä <i>cis</i> ¹ ja <i>cis</i> ² ovat sitä ennen esiintyneet OK:n osuudessa samassa tahdissa. Myös tahdissa 55 vastaavalla kohdalla on <i>Cis</i> . Sointukulku tosin poikkeaa juuri tällä kohdalla tahdistä 11, mutta tahdit 51-55 ovat kuitenkin tahtien 7-11 varsin läheinen variantti ja luontevaa olisi, että bassoäänten profiilit näissä kahdessa variantissa olisivat samanlaiset.
15	Pfte	B: OK:lle ja VK:lle yhteiset aksenttimerkit viivastojen välissä.
20	Pfte	B: Aksenttimerkit ovat viivastojen välissä ja samalle kohdalle sattuvat aksenttimerkit yhteiset OK:lle ja VK:lle.
	Pfte/OK	B: Palautusmerkki puuttuu 4/4:lla sijaitsevan soinnun <i>e</i> ¹ -sävelen edeltä. Saman soinnun <i>e</i> ² -sävelen edellä palautusmerkki on.
34	Pfte/VK	B: Tahdin neljäs sävel <i>e</i> ¹ on 1/8:n mittainen eikä Madetoja ole A: ssa sitä korjannut. Kontekstin huomioon ottaen kyseessä lienee kuitenkin painovirhe ja sävelen pitäisi olla 1/16-nuotti, jota kr.editiossa on käytetty.
39	Pfte/OK	B: Tahdin ensimmäisestä soinnusta puuttuu alennusmerkki <i>b</i> ¹ -sävelen edestä. A: Madetoja lisännyt alennusmerkin.

41	Pfte/VK	B: Tahdin viimeisen soinnun <i>es</i> -sävelen edeltä puuttuu alennusmerkki. A: Madetoja lisännyt alennusmerkin.
42-43	Pfte/OK	B: Yhdyskaarilla tahtiviivan yli sidotun OK:n soinnun alimpien sävelten (<i>g-g</i>) välisen yhdyskaaren alkupuoli puuttuu tahdin 42 lopusta. Sivu vaihtuu tahtien välillä ja tahdin 43 alkuun mainitun kaaren kaaren loppuosa on piirretty aivan normaalisti.
43	Pfte	B: Esitysmerkintänä <i>ravivando</i> , kun oikea muoto on <i>ravvivando</i> .
46	Pfte/VK	B: Puolinuotin jäljestä puuttuu piste (vrt. tahti 2).
53	Pfte/VK	B: Alaspäinen nuotinvarsi puuttuu tahdin ensimmäiseltä säveleltä. Vastaavassa kohdassa tahdissa 9 varsi kuitenkin on.
65	Pfte	B: Viimeisessä tahdissa murtosointukulun ja kokonuotein merkityn soinnun välissä on ylimääräinen pystyviiva (<i>c - e²</i>), mahdollisesti hakanen.

Teksti

Madetoja käyttänyt Siljon runon viidestä säkeistöstä 1., 3., 4., ja 5. säkeistön. Madetoja kertaa tekstin osia eräin kohdin ja on tehnyt pari sanamuutosta.

Tahti Lähde: huomautus

18-19 **OT:** *soitanto* (eikä *laulanta*).

34 **OT:** *epäillyt* (eikä *huokailut*).

36-38 **OT:** *voimakas* (ei sanakertausta).

51-57 **OT:** *kun näät, miten auringon* (ei säe- eikä sanakertauksia).

57-62 **OT:** *isän-rakkaus etees Eedenin luo!* (ei kertauksia).

